PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE ECONOMÍA

CURSO2020/2021

I.E.S. ALLARIZ

Contenido

PROGRAMACIÓN DE INICIACIÓN Á ACTIVIDADE EMPRENDEDORA E EMPRESARIAL DE 4º DA E.S.O. 6

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN 6

2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN DA RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIBLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS 9

3. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS 19

4. CONCRECIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES: TEMPORALIZACIÓN, GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA E PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN 22

5. METODOLOXÍA DIDÁCTICA 31

6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS 33

7. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO 34

8. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE 37

9. ACTIVIDADES DE SEGUEMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES 39

10. AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS A ADOPTAR EN BASE OS SEUS RESULTADOS 40

11. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE 42

12. ELEMENTOS TRANSVERSAIS 43

13. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES 45

14. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA 46

PROGRAMACIÓN DE ECONOMÍA DE 4º DA E.S.O. 47

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.......................... 48

2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN DA RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS........... 50

3. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS 58

4. CONCRECIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES: TEMPORALIZACIÓN, GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA E PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN 64

5. METODOLOXÍA DIDÁCTICA 76

6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS 788

7. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO.. 799

8. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE 833

9. ACTIVIDADES DE SEGUEMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES 855

10. AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS A ADOPTAR EN BASE OS SEUS RESULTADOS 866

11. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE 888

12. ELEMENTOS TRANSVERSAIS 899

13. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES... 911

14. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA 922

PROGRAMACIÓN DE ECONOMÍA DE 1º DE BACHARELATO 944
1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN........................ 955
2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN DA RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS......... 988
3. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS 1122
4. CONCRECIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES: TEMPORALIZACIÓN, GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA E PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN . 1155
5. METODOLOXÍA DIDÁCTICA 1444
6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS 1455
7. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN . CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO.. 1466
8. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE... 1499
9. ACTIVIDADES DE SEGUEMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES 1511
10. ORGANIZACIÓN DOS PROCEDEMENTOS PARA ACREDITAR O ALUMNADO OS COÑECEMENTOS PREVIOS NECESARIOS.. 1522
11. AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS A ADOPTAR EN BASE OS SEUS RESULTADOS 1533
12. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE 1555
13. ELEMENTOS TRANSVERSAIS 1577
14. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES... 1599
15. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN

RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA 16060

PROGRAMACIÓN DE ECONOMÍA DA EMPRESA DE 2º DE BACHARELATO..1633

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN...................... 1644

2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN DA RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS....... 1688

3. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS 18080

4. CONCRECIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES: TEMPORALIZACIÓN, GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA E PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN . 1822

5. METODOLOXÍA DIDÁCTICA 1922

6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS 1933

7. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO.. 1977

8. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.. 200

9. ACTIVIDADES DE SEGUEMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DA MATERIA PENDENTES............................. 2022

10. ORGANIZACIÓN DOS PROCEDEMENTOS PARA ACREDITAR O ALUMNADO OS COÑECEMENTOS PREVIOS NECESARIOS.. 2033

11. AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS A ADOPTAR EN BASE OS SEUS RESULTADOS 2044

12. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE 2066

13. ELEMENTOS TRANSVERSAIS 2088

14. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.. 21010

15. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA **2111**

PROGRAMACIÓN DE INICIACIÓN Á ACTIVIDADE EMPRENDEDORA E EMPRESARIAL DE 4º DA E.S.O.

***PROFESORA: M* MERCEDES PUMAR GARCIA**

LIBRO DE TEXTO:

Titulo **INICIACIÓN Á ACTIVIDADE EMPRENDEDORA E EMPRESARIAL**

Autor **RAMÓN CASTRO PÉREZ**

Editorial **ANAYA**

I.S.B.N. **978-84-698-1157-3**

Data de autorización **2016**

En castellá

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

O espírito emprendedor é un concepto que abrangue valores persoais tales como a creatividade, a disposición positiva para a innovación e o cambio, a confianza en si mesmo/a, a motivación de logro, o liderado, a aceptación do fracaso como fonte de experiencia, e as actitudes de cooperación e de traballo en equipo. Todas as persoas terán que emprender na súa vida persoal e laboral, terán que innovar e procurar novas respostas, no mundo globalizado e cambiante ao que se enfrontan, aínda que non todas logran levar a cabo un proxecto empresarial propio.

Formar cidadáns e cidadás capaces de asumir riscos, ser innovadores/as, con posibilidade de negociación e pensamento estratéxico, e con capacidade para o emprendemento constitúe o reto desta materia. Inclúe aspectos teóricos e prácticos orientados a preparar o alumnado para unha cidadanía responsable e para a vida profesional; axuda ao coñecemento das actividades e das necesidades das persoas emprendedoras, persegue que poidan responsabilizarse da súa propia carreira e do seu camiño persoal de formación, e da toma das decisións clave na súa vida, ademais da posibilidade de crear un negocio propio ou actuar como innovadores/as no traballo dentro dunha organización.

A estrutura desta materia consta de tres grandes bloques: o primeiro, titulado "Autonomía persoal, liderado e innovación", está centrado na descrición das calidades e as destrezas persoais asociadas á iniciativa emprendedora, no repaso das decisións sobre o itinerario vital e a actuación como futuro/a traballador/a; no segundo bloque, "Proxecto de empresa", repásanse as principais áreas e funcións da empresa co obxecto de pór en marcha o proxecto empresarial xurdido da idea de negocio xerado previamente; e para finalizar, un bloque que baixo o título de "Finanzas" analiza as alternativas con que conta a empresa para elixir a súa forma xurídica, as fontes de

financiamento do seu proxecto empresarial,a necesidade de planificar as necesidades financeiras e as obrigas fiscais e prever a evolución do negocio, garantindo a súa viabilidade.

Esta materia contribúe ao desenvolvemento, ademais, da competencia de sentido de iniciativa emprendedora e espírito emprendedor, que incide na consecución do benestar económico e social da comunidade, así como das competencias de comunicación lingüística e matemática, e das competencias básicas en ciencia e tecnoloxía, dixital, sociais e cívicas, e a competencia de aprender a aprender.

O alumnado deberá adquirir uns coñecementos e destrezas básicos que lle permitan alcanzar unha cultura económica; os alumnos e as alumnas deben identificarse como axentes activos e recoñecer que das súas actuacións e coñecementos dependerá o desenvolvemento do seu contorno.

Debemos ter en conta o medio familiar e o entorno social e cultural do alumnado, e para a nosa área o que tamén é fundamental é o entorno económico.

Características do centro

A situación do IES de Allariz fai que o noso centro educativo presente unha mestura de características urbanas e rurais. Actualmente prevalece a poboación da propia vila, (tanto polo seu crecemento propio, coma pola progresiva despoboación do rural que a rodea), o que lle aporta os rasgos mais urbáns fronte ós aspectos mais rurais aportados polos rapaces das aldeas. A proximi-dade da capital da provincia, (sita a 20 Kms.), e as boas comunicacións con ela contribúen tamén aos aspectos urbanos do centro. A esa mesma distancia aproximada de 20 Kms. tén o centro varias localidades, todas elas tamén con institutos de educación secundaria: Maceda, Xinzo, Celanova, (e, naturalmente, a propia cidade de Ourense).

O tamaño do IES de Allariz é mais ben pequeno, e, como tal, só tén 2 centros adscritos: o CEIP Padre Feijoo, radicado na propia vila, e o CEIP Padre Crespo da localidade de Xunqueira de Ambía, que dista unha media ducia de Kms.

A oferta educativa no IES de Allariz está conformada por dúas liñas de ESO e outras tantas de bacharelato, o que nos dá un total de 12 unidades. Non hai, na actualidade, oferta de formación profesional.

O centro non presenta ningunha característica que interpretemos como singular, como non sexa o seu caracter híbrido entre rural e urbano.

Características do alumnado

O alumnado procede dos concellos de Allariz, Xunqueira e A Merca cunha maioría da propia vila de Allariz.

A lingua materna predominante non presenta un predominio craro. Probablemente o carácter híbrido recén mencionado teña que ver algo niso.

O alumnado con Necesidades Específicas de Apoio Educativo, (NEAE), adoita oscilar entre un 8 e un 15% do total.

Non existe moita poboación inmigrante actualmente. Os casos de absentismo escolar son moi esporádicos, o mesmo ca os episodios de violencia e de acoso escolar. Destes dous últimos levamos dous anos académicos sen rexistrarmos ningún caso.

Sí é influinte, en xeral, a problemática social derivada da índole propia dos alumnos da casa de acollida que a asociación Arela tén na vila. Pero hai que dicir que isto varía bastante duns cursos a outros, en función dos nenos e nenas concretos de cada ano. Debemos congratularnos de que últimamente hai unha melloría crara e destacable na conflictividade que ese alumnado viña xenerando no instituto.

2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN DA RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIBLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS.

Contribución ao desenvolvemento das competecias claves.

Descrición do modelo competencial

Na descrición do modelo competencial inclúese o marco de descritores competenciais, no que aparecen os contidos reconfigurados desde un enfoque de aplicación que facilita o adestramento das competencias; recordemos que estas non se estudan, nin se ensinan: adéstranse. Para iso, é necesaria a xeración de tarefas de aprendizaxe que permitan ao alumnado a aplicación do coñecemento mediante metodoloxías de aula activas.

Abordar cada competencia de xeito global en cada unidade didáctica é imposible; debido a iso, cada unha destas divídese en **indicadores de seguimento** (entre dous e cinco por competencia), grandes piares que permiten describila dun xeito máis preciso; dado que o carácter destes é aínda moi xeral, o axuste do nivel de concreción esixe que os devanditos indicadores se dividan, á súa vez, no que se denominan **descritores da competencia,** que serán os que «describan» o grao competencial do alumnado. Por cada indicador de seguimento encontraremos entre dous e catro descritores, cos verbos en infinitivo.

En cada unidade didáctica cada un destes descritores concrétase en **desempeños competenciais,** redactados en terceira persoa do singular do presente de indicativo. O desempeño é o aspecto específico da competencia que se pode adestrar e avaliar de xeito explícito; é, polo tanto, concreto e obxectivable. Para o seu desenvolvemento, partimos dun marco de descritores competenciais definido para o proxecto e aplicable a todas as materias e cursos da etapa.

Respectando o tratamento específico nalgunhas áreas, os **elementos transversais,** como a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e a comunicación, o emprendemento e a educación cívica e constitucional, traballaranse desde todas as áreas, posibilitando e fomentando que o proceso de ensinanza-aprendizaxe do alumnado sexa o máis completo posible.

Por outra parte, o desenvolvemento e a aprendizaxe dos **valores,** presentes en todas as áreas, axudarán a que os nosos alumnos e alumnas aprendan a desenvolverse nunha sociedade ben consolidada na que todos poidamos vivir, e en cuxa construción colaboren.

A diversidade dos nosos alumnos e alumnas, cos seus estilos de aprendizaxe diferentes, hanos de conducir a traballar desde as **diferentes potencialidades** de cada un deles, apoiándonos sempre nas súas fortalezas para poder dar resposta ás súas necesidades.

Na área de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial

Na área de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial incidiremos no adestramento de todas as competencias de xeito sistemático, facendo fincapé nos descritores máis afíns á área.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

Desde a área contribúese ao desenvolvemento desta competencia aplicando o razoamento lóxico e a adquisición de diferentes elementos para o bo desempeño do alumnado nela, con accións como a planificación de gastos e ingresos, o cálculo de beneficios ou perdas, a elaboración dun plan de negocio e a análise da viabilidade, a confección dun plan de comercialización... E todo iso a través da observación do contorno, da súa análise e da realización de diversas formulacións para un desenvolvemento sostible.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente serán:

- Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible.
- Manexar os coñecementos sobre ciencia e tecnoloxía para solucionar problemas, comprender o que acontece arredor nosa e responder preguntas.
- Coñecer e utilizar os elementos matemáticos básicos: operacións, magnitudes, porcentaxes, proporcións, formas xeométricas, criterios de medición e codificación numérica, etc.
- Aplicar estratexias de resolución de problemas a situacións da vida cotiá.
- Organizar a información utilizando procedementos matemáticos.
- Resolver problemas seleccionando os datos e as estratexias apropiadas.

Comunicación lingüística

Importante para o desenvolvemento desta competencia é a adquisición de destrezas básicas como a lectura, a conversación e a escritura, para levar a cabo diferentes tarefas, consideradas desde a área de participación, en situacións de comunicación de grupo, expresión de ideas, elaboración dun plan de negocio, listaxe de tarefas para desenvolver a actividade do plan de empresa, xeración de diferentes documentos administrativos necesarios, comprensión de diferentes documentos... As actitudes e os valores desta competencia veranse en diferentes tarefas, nas que se fomentará o respecto ás opinións dos demais e o desenvolvemento do espírito crítico.

Os descritores que priorizaremos serán:

- Comprender o sentido dos textos escritos e orais.
- Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.
- Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...
- Manexar elementos de comunicación non verbal ou diferentes rexistros nas diversas situacións comunicativas.

En caso de centros bilingües ou plurilingües que impartan a materia noutra lingua:

- Manter conversacións noutras linguas sobre temas cotiáns en distintos contextos.

- Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.

Competencia dixital

Na actualidade, é necesario o uso das tecnoloxías da información e a comunicación para diferentes ámbitos das nosas vidas, como traballo, ocio, aprendizaxe, participación na sociedade, etc. É fundamental coñecer o uso de varias aplicacións informáticas, o acceso ás fontes e o procesamento da información... todo iso desenvolverase nas diferentes tarefas propostas, tanto individuais coma grupais, nas que se requira consultar páxinas webs para obter información ou xerar documentos relacionados co plan de empresa, así como tarefas de carácter administrativo, mediante a utilización de diferentes programas de xestión, na presentación-defensa de traballos a través da utilización de varios medios e formatos dixitais, e na publicitación do que queiramos transmitir. Por todo iso, formularanse tarefas nas que se necesite o uso dos recursos tecnolóxicos, desenvolvendo unha actitude activa, segura e crítica cara a estes.

Para iso, nesta área, traballaremos os seguintes descritores da competencia:
- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Elaborar e publicitar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.
- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Conciencia e expresións culturais

A expresión cultural é fundamental para o desenvolvemento de aptitudes creativas que poidamos trasladar a varios contextos profesionais. Desde a área de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial podemos adestrar diferentes aspectos, como a apreciación da importancia da expresión creativa de ideas e experiencias a través de distintos medios.

Polo tanto, nesta área traballaremos os seguintes descritores:
- Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e das manifestacións de creatividade, e gusto pola estética no ámbito cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas

Esta competencia necesita do coñecemento e adestramento de diferentes habilidades para elaborar ideas, ter en conta a opinión dos demais, tomar decisións, resolver conflitos, interactuar con outras persoas e grupos respectando unhas normas, interpretar fenómenos e problemas sociais... Os diferentes aspectos que se tratarán desde esta área, como a empresa e a responsabilidade social, o espírito emprendedor, a creatividade e a innovación, o papel do Estado e as administracións públicas nas empresas, o valor social do diñeiro, os intermediarios financeiros na sociedade, a análise dos impostos con

respecto ao benestar social, os dereitos e deberes dos consumidores no mundo do negocio, etc., permitirán ao alumnado a obtención dos coñecementos e as habilidades necesarios para o desenvolvemento desta competencia.

Para iso adestraremos os seguintes descritores:
- Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.
- Desenvolver a capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo, e para a resolución de conflitos.
- Involucrarse ou promover accións cun fin social.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

A área de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial céntrase sobre todo no desenvolvemento desta competencia, a cal implica a capacidade de transformar as ideas en actos. Desde esta área, desenvolveranse capacidades e habilidades no alumnado relacionadas coa autonomía persoal, o liderado e a creatividade, e habilidades empresariais como a planificación, a organización, a xestión e a toma de decisións, a participación, o liderado e a delegación, o pensamento crítico, o sentido da responsabilidade, o recoñecemento de fortalezas e debilidades dun mesmo e dun proxecto, a avaliación, a asunción de riscos, o plan de mercadotecnia, a xestión de recursos materiais e humanos, a xeración de ideas creativas, o recoñecemento de oportunidades de negocio, o deseño dun plan de negocio, a análise de viabilidade, etc.

Os descritores que adestraremos son:
- Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.
- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Xestionar o traballo do grupo, coordinando tarefas e tempos.
- Priorizar a consecución de obxectivos grupais sobre os intereses persoais.
- Encontrar posibilidades no contorno que outros non ven.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.
- Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.

Aprender a aprender

A competencia de aprender a aprender é fundamental para a aprendizaxe do día a día do noso alumnado nos diferentes contextos nos que se encontre. Desde esta área adestramos aspectos como a capacidade para iniciar, organizar e persistir no proxecto empresarial, polo que esixe que o alumnado se motive para levar a cabo as diferentes accións, recoñeza as súas fortalezas e as aproveite, coñeza e controle os procesos levados a cabo, utilice diferentes estratexias para o coñecemento dos aspectos relacionados coa autonomía persoal, así como que coñeza os mecanismos de creación de empresas e as finanzas e desenvolva o seu pensamento crítico e creativo para o descubrimento de novas posibilidades. Todo iso co obxectivo de mellorar o noso contorno e avaliar se se alcanzan os obxectivos preestablecidos.

Para o desenvolvemento desta competencia, adestraremos os seguintes descritores:
- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.
- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.

Concreción da relación dos estándares de aprendizaxe avaliables da materia que forman parte dos perfís competenciais.

No seguinte cadro recollese todo o relativo os obxectivos, contidos , criterios de avaliación e desenvolvemento das competencias clave en relación cos estándares de aprendizaxe avaliables:

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

	Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	Bloque 1. Autonomía persoal, liderado e innovación			
e g	B1.1. Autonomía e autocoñecemento. A iniciativa emprendedora e o/a empresario/a na sociedade. B1.2. Intereses, aptitudes e motivacións persoais para a carreira profesional.	B1.1. Describir as calidades persoais e as destrezas asociadas á iniciativa emprendedora, analizando os requisitos de distintos postos de traballo e actividades empresariais.	IAEEB1.1.1. Identifica as calidades persoais, as actitudes, as aspiracións e a formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, e describe a actividade dos/das empresarios/as e o seu papel na xeración de traballo e benestar social.	CSIEE CAA
			IAEEB1.1.2. Investiga con medios telemáticos as áreas de actividade profesional do seu contorno, os tipos de empresa que as desenvolven e os postos de traballo en cada unha, razoando os requisitos para o desempeño profesional	CD CAA CSIEE

	Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			en cada un deles.	
b g	B1.3. Itinerarios formativos e carreiras profesionais. Proceso de procura de emprego en empresas do sector. Autoemprego. Proceso de toma de decisións sobre o itinerario persoal.	B1.2. Tomar decisións sobre o itinerario vital propio comprendendo as posibilidades de emprego, o autoemprego e a carreira profesional, en relación coas habilidades persoais e as alternativas de formación e aprendizaxe ao longo da vida.	IAEEB1.2.1. Deseña un proxecto de carreira profesional propia relacionando as posibilidades do ámbito coas calidades e as aspiracións persoais, e valorando a opción do autoemprego e a necesidade de formación ao longo da vida.	CAA CSIEE
a c g m	B1.4. Dereito do traballo. B1.5. Dereitos e deberes derivados da relación laboral. B1.6. Contrato de traballo e negociación colectiva. B1.7. Seguridade Social. Sistema de protección. Emprego e desemprego. B1.8. Protección do/da traballador/a e beneficios sociais. B1.9. Riscos laborais. Normas. Planificación da protección na empresa.	B1.3. Actuar como futuro/a traballador/a responsable coñecendo os seus dereitos e deberes como tal, valorando a acción do Estado e da Seguridade Social na protección da persoa empregada, e comprendendo a necesidade de protección dos riscos laborais.	IAEEB1.3.1. Identifica as normas e as institucións que interveñen nas relacións entre os/as traballadores/as e as empresas, en relación co funcionamento do mercado de traballo.	CSC CSIEE
			IAEEB1.3.2. Distingue os dereitos e as obrigas que se derivan das relacións laborais, e compróbaos en contratos de traballo e documentos de negociación colectiva.	CSC CSIEE CMCCT
			IAEEB1.3.3. Describe as bases do sistema da Seguridade Social e as obrigas dos/das traballadores/as e dos/das empresarios/as dentro deste, así como as prestacións mediante procuras nas web institucionais, valorando a súa acción protectora ante as continxencias cubertas.	CCL CSC CSIEE
			IAEEB1.3.4. Identifica as situacións de risco laboral máis habituais nos sectores de actividade económica máis salientables no ámbito, e indica os métodos de prevención legalmente establecidos, así como as técnicas de primeiros auxilios aplicables en caso de accidente ou dano.	CSIEE CAA CMCCT
	Bloque 2. Proxecto de empresa			
d	B2.1. Idea de proxecto de	B2.1. Crear un proxecto de	IAEEB2.1.1. Determina a	CSIEE

	Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
g	empresa. Avaliación da idea. O contorno e o papel social da empresa. B2.2. Elementos e estrutura da empresa. B2.3. Plan de empresa. B2.4. Planificación na empresa.	empresa na aula e describir as características internas e a súa relación co contorno, así como a súa función social, identificando os elementos que constitúen a súa rede loxística como provedores/as, clientela, sistemas de produción e comercialización, redes de almacenaxe, etc.	oportunidade dun proxecto de empresa, identificando as características e tomando parte na actividade que a empresa desenvolve.	CAA
			IAEEB2.1.2. Identifica as características internas e externas da empresa en proxecto, así como os elementos que constitúen o contono específico desta (mercado, provedores/as, clientela, sistemas de produción e/ou comercialización, almacenaxe, etc.).	CSIEE CMCCT CD
			IAEEB2.1.3. Describe a relación da empresa proxectada co seu sector, a súa estrutura organizativa e as funcións de cada departamento, e identifica os procedementos de traballo no desenvolvemento do proceso produtivo ou comercial.	CSIEE CCL CMCCT
			IAEEB2.1.4. Elabora documentos para a planificación das funcións da empresa en proxecto, tanto a longo como a curto prazo.	CCL CSIEE CMCCT
b g h	B2.5. Información na empresa. Información contable. Información de recursos humanos. Documentos comerciais de cobramento e pagamento. Arquivo.	B2.2. Identificar e organizar a información das áreas da empresa en proxecto aplicando os métodos correspondentes á tramitación documental empresarial.	IAEEB2.2.1. Manexa como usuario/a de nivel básico aplicacións informáticas de control e seguimento de clientela, provedores/as e outros, aplicando as técnicas básicas de contabilidade, xestión financeira e comercial e administración de persoal, para a organización da información da empresa proxectada.	CD CMCCT CAA
			IAEEB2.2.2. Transmite información entre as áreas e a clientela da empresa en proxecto, recoñecendo e aplicando	CCL CSIEE CD CMCCT

	Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			técnicas de comunicación e negociación, e aplicando o tratamento protocolario axeitado mediante medios telemáticos e presenciais.	
g h l	B2.6. Actividades na empresa. Función de produción. Función comercial e de márketing. B2.7. Axudas e apoio á creación de empresas.	B2.3. Realizar actividades de produción e comercialización propias da empresa proxectada, aplicando técnicas de comunicación e traballo en equipo.	IAEEB2.3.1. Crea materiais publicitarios e para a difusión dos produtos e/ou servizos obxecto do proxecto, e elabora un plan de comunicación en internet e en redes sociais, aplicando os principios do márketing.	CCL CSIEE CD CMCCT
			IAEEB2.3.2. Desenvolve tarefas de produción e/ou comercialización na empresa en proxecto segundo os plans de control prefixados: simulando a toma de decisións para cumprir os prazos e os obxectivos establecidos e propondo melloras, mediante o traballo en equipo.	CSIEE CMCCT CD CAA
			IAEEB2.3.3. Compila datos sobre os apoios á creación de empresas tanto do contorno próximo como do territorial, estatal ou europeo, e selecciona as posibilidades que se axusten ao proxecto de empresa formulado.	CD CMCCT CSIEE
	Bloque 3. Finanzas			
a d g h l ñ	B3.1. Tipos de empresa segundo a súa forma xurídica. B3.2. Elección da forma xurídica. B3.3. Trámites de posta en marcha dunha empresa.	B3.1. Describir as formas xurídicas das empresas en relación coas responsabilidades legais dos/das seus/súas propietarios/a e xestores/as, así como coas esixencias de capital.	IAEEB3.1.1. Distingue as formas xurídicas das empresas e indica as esixencias de capital e responsabilidades propias de cada tipo.	CSIEE CMCCT
			IAEEB3.1.2. Identifica e enumera as administracións públicas implicadas na posta en marcha de empresas, e compila por vía telemática os principais documentos necesarios para a posta en funcionamento.	CD CMCCT CSIEE

	Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			IAEEB3.1.3. Valora as tarefas de apoio, rexistro, control e fiscalización que realizan as autoridades no proceso de creación de empresas, e describe os trámites que se deben realizar.	CSC CMCCT
			IAEEB3.1.4. Selecciona a forma xurídica máis axeitada en cada caso segundo a actividade que se vaia desenvolver, o número de emprendedores/as, o alcance da responsabilidade que se vaia asumir, a complexidade organizativa, a dispoñibilidade financeira e a fiscalidade.	CAA CSIEE CMCCT
b f g	B3.4. Fontes de financiamento das empresas: externas (bancos, axudas e subvencións, e crowdfunding) e internas (accionistas, investidores/as e aplicación de beneficios). B3.5. Produtos financeiros e bancarios para pequenas e medianas empresas (PME): comparación.	B3.2. Identificar as fontes de financiamento das empresas propias de cada forma xurídica, incluíndo as externas e internas, e valorar as máis axeitadas para cada tipo e momento no ciclo de vida da empresa.	IAEEB3.2.1. Determina os investimentos necesarios para a posta en marcha dunha empresa, e distingue as principais partidas relacionadas nun balance de situación.	CSIEE CMCCT CD
			IAEEB3.2.2. Caracteriza de xeito básico as posibilidades de financiamento das empresas, diferenciando o financiamento externo e o interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa.	CMCCT CD CSIEE
b f g l ñ	B3.6. Planificación financeira das empresas. Estudo de viabilidade económico-financeira. Proxección da actividade. Instrumentos de análise. Razóns básicas. B3.7. Impostos que afectan as empresas. Calendario fiscal.	B3.3. Recoñecer a necesidade de planificar o negocio das empresas ligándoa á previsión da evolución do sector e da economía nacional, así como da planificación financeira e fiscal.	IAEEB3.3.1. Presenta un estudo de viabilidade económico-financeiro a medio prazo do proxecto de empresa, aplicando condicións reais de produtos financeiros analizados e previsións de vendas, segundo un estudo do ámbito mediante unha aplicación informática tipo folla de cálculo, manexando razóns financeiras básicas.	CD CSIEE CAA CMCCT

	Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			IAEEB3.3.2. Analiza os produtos financeiros máis axeitados de entre as entidades financeiras do ámbito para cada tipo de empresa, valorando o custo e o risco de cada un, e selecciona os máis acaído para o proxecto de empresa.	CAA CSIEE CMCCT CD
			IAEEB3.3.3. Identifica as obrigas fiscais das empresas segundo a súa actividade e a súa forma xurídica, sinala o funcionamento básico do IAE, IVE, IRPF e IS, e indica as principais diferenzas entre eles.	CMCCT CD CSIEE
			IAEEB3.3.4. Valora a achega que supón a carga impositiva das empresas á riqueza nacional e ao sostemento das cargas do Estado.	CSC CAA

3. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS

A Educación Secundaria Obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e as alumnas as capacidades que lles permitan:

a) Asumir responsablemente os seus deberes; coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais; practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos; exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais e resolver pacificamente os conflitos, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, incorporar novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza nun mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e na galega, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.

i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de xeito apropiado.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio, e contribuír así á súa conservación e mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

Obxectivos da área de iniciación a actividade emprendedora e empresarial:

1. Identificar as calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, describindo a actividade dos empresarios e empresarias e o seu rol na xeración de traballo e benestar social.
2. Investigar con medios telemáticos as diferentes áreas de actividade profesional do contorno, os tipos de empresa que as desenvolven e os diferentes postos de traballo en cada unha delas razoando os requirimentos para o desempeño profesional en cada un deles.
3. Deseñar un proxecto de carreira profesional propia relacionando as posibilidades do contorno coas calidades e aspiracións persoais valorando a opción do autoemprego e a necesidade de formación ao longo da vida.
4. Identificar as normas e institucións que interveñen nas relacións entre persoas traballadoras e persoas empresarias relacionándoas co funcionamento do mercado de traballo.
5. Distinguir os dereitos e obrigas que se derivan das relacións laborais comprobándoos en contratos de traballo e documentos de negociación colectiva.
6. Describir as bases do sistema da Seguridade Social, así como as obrigas de persoas traballadoras e persoas empresarias dentro deste, valorando a súa acción protectora ante as distintas continxencias cubertas e describindo as prestacións mediante buscas nas webs institucionais.
7. Identificar as situacións de risco laboral máis habituais nos sectores de actividade económica máis relevantes no ámbito indicando os métodos de prevención legalmente establecidos así como as técnicas de primeiros auxilios aplicables en caso de accidente ou dano.
8. Determinar a oportunidade dun proxecto de empresa identificando as características e tomando parte na actividade que esta desenvolve.
9. Identificar as características internas e externas do proxecto de empresa así como os elementos que constitúen a rede desta: mercado, provedores, clientes, sistemas de produción e/ou comercialización, almacenaxe, e outros.
10. Describir a relación do proxecto de empresa co seu sector, a súa estrutura organizativa e as funcións de cada departamento identificando os procedementos de traballo no desenvolvemento do proceso produtivo ou comercial.
11. Manexar como usuario ou usuaria a nivel básico a aplicación informática de control e seguimento de clientes, provedores e outros, aplicando as técnicas básicas de contabilidade, xestión financeira e comercial e administración de persoal para a organización da información do proxecto de empresa.
12. Transmitir información entre as distintas áreas e a clientes internos e externos do proxecto de empresa recoñecendo e aplicando técnicas de comunicación e negociación e aplicando o tratamento protocolario adecuado mediante medios telemáticos e presenciais.
13. Crear materiais de difusión e publicidade dos produtos e/ou servizos do proxecto de empresa incluíndo un plan de comunicación en internet e en redes sociais aplicando os principios da mercadotecnia.

14. Desempeñar tarefas de produción e/ou comercialización no proxecto de empresa tomando decisións, traballando en equipo e cumprindo os prazos e obxectivos e propoñendo melloras segundo un plan de control prefixado.
15. Recompilar datos sobre os diferentes apoios á creación de empresas tanto do contorno próximo coma do territorial, nacional ou europeo seleccionando as posibilidades que se axusten ao proxecto de empresa formulado.
16. Distinguir as diferentes formas xurídicas das empresas relacionándoo coas esixencias de capital e responsabilidades que son apropiadas para cada tipo.
17. Enumerar as administracións públicas que teñen relación coa posta en marcha de empresas recompilando por vía telemática os principais documentos que se derivan da posta en funcionamento.
18. Valorar as tarefas de apoio, rexistro, control e fiscalización que realizan as autoridades no proceso de creación de empresas describindo os trámites que se deben realizar.
19. Determinar os investimentos necesarios para a posta en marcha dunha empresa distinguindo as principais partidas relacionadas nun balance de situación.
20. Caracterizar de forma básica as posibilidades de financiamento do día a día das empresas diferenciando o financiamento externo e interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada un e as implicacións na marcha da empresa.
21. Presentar un estudo de viabilidade económico-financeira a medio prazo do proxecto de empresa aplicando condicións reais de produtos financeiros analizados e previsións de vendas segundo un estudo do contorno mediante unha aplicación informática tipo folla de cálculo manexando ratios financeiras básicas.
22. Analizar os produtos financeiros máis adecuados de entre as entidades financeiras do contorno para cada tipo de empresa valorando o custo e o risco de cada un deles e seleccionando os máis adecuado para o proxecto de empresa.
23. Identificar as obrigas fiscais das empresas segundo a actividade sinalando o funcionamento básico de IAE, IVE, IRPF e IS indicando as principais diferenzas entre eles e valorando a achega que supón a carga impositiva á riqueza nacional.

4. CONCRECIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES: TEMPORALIZACIÓN, GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA E PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Estándar de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Temporalización	Procedementos e Instrumentos de Avaliación
IAEEB1.1.1. Identifica as calidades persoais, as actitudes, as aspiracións e a formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, e describe a actividade dos/das empresarios/as e o seu papel na xeración de traballo e benestar social.	- Comparar habilidades persoais coas expostas en exemplos do texto. - Describir as funcións das empresas. - Identificar microempresas e pemes. Valorar a porcentaxe de poboación ocupada nelas. Realizar a mesma análise para as grandes empresas. - Propoñer exemplos próximos e distinguir entre microempresas, pemes e grandes empresas. - Comprender e coñecer as actitudes emprendedoras. Identificalas. - Reflexionar sobre as propias habilidades e/ou actitudes emprendedoras.	1ªAVALIACIÓN UNIDADE DIDÁCTICA 1- SETEMBRO	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates
IAEEB1.1.2. Investiga con medios telemáticos as áreas de actividade profesional do seu contorno, os tipos de empresa que as desenvolven e os postos de traballo en cada unha, razoando	- Investigar dentro do Catálogo Nacional de Cualificacións Profesionais tratando de encontrar a familia profesional,		Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates

os requisitos para o desempeño profesional en cada un deles.	cualificacións profesionais e unidades de competencia que mellor se adaptan ás súas expectativas e habilidades. - Coñecer o concepto de familia profesional. - Consultar a listaxe de familias profesionais no SEPE. - Distinguir os requisitos esixidos para o exercicio profesional dunha actividade. - Describir os postos de traballo e informarse sobre os seus requisitos para o caso dunha empresa do seu contorno.		
IAEEB1.2.1. Deseña un proxecto de carreira profesional propia relacionando as posibilidades do ámbito coas calidades e as aspiracións persoais, e valorando a opción do autoemprego e a necesidade de formación ao longo da vida.	- Consultar o informe do SEPE «Perfís da oferta de emprego» e seleccionar unha profesión acorde coas súas expectativas, identificando as competencias requiridas, a formación necesaria, a distribución xeográfica da contratación e o desemprego.	1ªAVALIACIÓN UNIDADE DIDÁCTICA 1-SETEMBRO	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates
IAEEB1.3.1. Identifica as normas e as institucións que interveñen nas relacións entre os/as traballadores/as e as empresas, en relación co funcionamento do	- Recoñecer os conceptos de oferta e demanda de traballo e os seus argumentos. - Coñecer os conceptos	1ªAVALIACIÓN UNIDADE DIDÁCTICA 2-OUTUBRO	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións.

mercado de traballo.	de poboación activa, ocupada e desempregada. - Calcular a taxa de desemprego da economía. - Identificar as principais normas de dereito que regulan a relación laboral e os seus principios básicos. - Consultar o Estatuto dos Traballadores con criterio.		Carteis. Debates
IAEEB1.3.2. Distingue os dereitos e as obrigas que se derivan das relacións laborais, e compróbaos en contratos de traballo e documentos de negociación colectiva.	- Discriminar, a partir da consulta do Estatuto dos Traballadores ou dun convenio colectivo, os dereitos e obrigas que se desprenden da relación laboral. - Cumprir un contrato de traballo. - Coñecer os distintos tipos e características dun contrato de traballo, así como os requisitos principais para a súa celebración. - Coñecer o concepto de negociación colectiva e o seu alcance dentro da lexislación vixente.	1ªAVALIACIÓN UNIDADE DIDÁCTICA 2- OUTUBRO	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates
IAEEB1.3.3. Describe as bases do sistema da Seguridade Social e as obrigas dos/das traballadores/as e dos/das empresarios/as dentro deste, así como as prestacións mediante procuras nas web institucionais, valorando a súa acción protectora ante as continxencias cubertas.	- Coñecer o funcionamento do sistema de Seguridade Social. - Describir as prestacións do sistema. - Distinguir as distintas continxencias. - Coñecer a relación entre número de	1ªAVALIACIÓN UNIDADE DIDÁCTICA 3 DECEMBRO	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates

	cotizantes, fondo de reserva e estrutura demográfica. - Buscar e encontrar información relevante dentro das páxinas web oficiais. - Calcular o custo real dun posto de traballo, aplicando cálculos sobre bases de cotización. - Comprobar bases de cotización entre os topes máximos e mínimos. - Calcular cota obreira e patronal á Seguridade Social dentro do Réxime Xeral. - Calcular cotas de cotización no Réxime do Traballo Autónomo. - Coñecer os distintos conceptos polos que unha persoa no Réxime do Traballo Autónomo pode cotizar.		
IAEEB1.3.4. Identifica as situacións de risco laboral máis habituais nos sectores de actividade económica máis salientables no ámbito, e indica os métodos de prevención legalmente establecidos, así como as técnicas de primeiros auxilios aplicables en caso de accidente ou dano.	- Identificar situacións de risco laboral. - Investigar e listar os posibles riscos que unha situación laboral pode entrañar.	1ªAVALIACIÓN UNIDADE DIDÁCTICA 3 DECEMBRO	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates
Bloque 2. Proxecto de empresa			
IAEEB2.1.1. Determina a oportunidade dun proxecto de empresa, identificando as características e tomando parte na actividade que a	- Desenvolver unha idea de negocio, analizando e avaliando debilidades, ameazas,	2ªAVALIACIÓN UNIDADE DIDÁCTICA 4	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e

empresa desenvolve.	oportunidades e fortalezas.	XANEIRO	presentacións. Carteis. Debates
IAEEB2.1.2. Identifica as características internas e externas da empresa en proxecto, así como os elementos que constitúen o contono específico desta (mercado, provedores/as, clientela, sistemas de produción e/ou comercialización, almacenaxe, etc.).	- Comprender o concepto de empresa e clasificar e distinguir os seus elementos. - Analizar variables relativas ao ámbito específico do sector (clientes, provedores, competencia, barreiras de entrada, substitutivos). - Desenvolver e analizar, para un caso concreto, real ou simulado, as variables de mercadotecnia-mix dentro do marco establecido polo plan de empresa.	2ªAVALIACIÓN UNIDADE DIDÁCTICA 4 XANEIRO	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates
IAEEB2.1.3. Describe a relación da empresa proxectada co seu sector, a súa estrutura organizativa e as funcións de cada departamento, e identifica os procedementos de traballo no desenvolvemento do proceso produtivo ou comercial.	- Establecer unha estrutura organizativa adecuada para un caso real formulado, dentro dun sector determinado. - Valorar a importancia do financiamento e calcular a rendibilidade dos activos implicados no proxecto de investimento.	2ªAVALIACIÓN UNIDADE DIDÁCTICA 4 XANEIRO	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates
IAEEB2.1.4. Elabora documentos para a planificación das funcións da empresa en proxecto, tanto a longo como a curto prazo.	- Elaborar documentos para a planificación das función da empresa en proxecto	2ªAVALIACIÓN UNIDADE DIDÁCTICA 4 XANEIRO	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates
IAEEB2.2.1. Manexa como usuario/a de nivel básico aplicacións informáticas de control e seguimento de	- Coñecer o concepto de patrimonio. - Coñecer o concepto de	2ªAVALIACIÓN UNIDADE	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e

clientela, provedores/as e outros, aplicando as técnicas básicas de contabilidade, xestión financeira e comercial e administración de persoal, para a organización da información da empresa proxectada.	conta patrimonial e distinguir os seus tipos. - Clasificar as masas patrimoniais. - Redactar un balance. - Contabilizar operacións sinxelas usando libro diario e libro maior, tanto en papel coma nun soporte informático.	DIDÁCTICA 5 FEBREIRO	escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates
IAEEB2.2.2. Transmite información entre as áreas e a clientela da empresa en proxecto, recoñecendo e aplicando técnicas de comunicación e negociación, e aplicando o tratamento protocolario axeitado mediante medios telemáticos e presenciais.	- Confeccionar notas de pedido, albarás, cartas comerciais e facturas, tanto en papel como baixo soporte de oficina. - Formalizar cheques, obrigas de pagamento e letras de cambio, identificando e distinguindo as súas principais figuras (librador, librado, tomador). - Recoñecer distintos tipos de organigramas na empresa e realizar un deles a partir dun caso real ou simulado. - Clasificar documentos baixo criterios de arquivo e establecer o tipo de ordenamento máis adecuado.	2ªAVALIACIÓN UNIDADE DIDÁCTICA 5 FEBREIRO	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates
IAEEB2.3.1. Crea materiais publicitarios e para a difusión dos produtos e/ou servizos obxecto do proxecto, e elabora un plan de comunicación en internet e en redes sociais, aplicando os principios do márketing.	- Crear materiais de difusión e publicidade conforme os seus coñecementos sobre promoción e comunicación. - Coñecer o concepto de *community manager* e	2ªAVALIACIÓN UNIDADE DIDÁCTICA 6 MARZO	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates

	difundir marca, logo e mensaxe do proxecto a través das redes sociais. - Elaborar unha proposta de valor, identificando e usando correctamente todos os seus elementos.		
IAEEB2.3.2. Desenvolve tarefas de produción e/ou comercialización na empresa en proxecto segundo os plans de control prefixados: simulando a toma de decisións para cumprir os prazos e os obxectivos establecidos e propondo melloras, mediante o traballo en equipo.	- Tomar decisións de produción relativas á contratación de factores produtivos, contando con información relativa a produción media e marxinal.	2ªAVALIACIÓN UNIDADE DIDÁCTICA 6 MARZO	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates
IAEEB2.3.3. Compila datos sobre os apoios á creación de empresas tanto do contorno próximo como do territorial, estatal ou europeo, e selecciona as posibilidades que se axusten ao proxecto de empresa formulado.	- Coñecer alternativas de axuda e apoio á creación e posta en marcha de empresas. - Consultar webs de axencias de desenvolvemento local. - Localizar accións emprendidas polas Cámaras de Comercio. - Localizar axudas no portal iPyme.	2ªAVALIACIÓN UNIDADE DIDÁCTICA 6 MARZO	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates
Bloque 3. Finanzas			
IAEEB3.1.1. Distingue as formas xurídicas das empresas e indica as esixencias de capital e responsabilidades propias de cada tipo.	- Distinguir as diferentes formas xurídicas das empresas. - Coñecer os requisitos de constitución de cada unha delas. - Establecer vantaxes e inconvenientes de levar a cabo a actividade empresarial baixo forma persoal ou	3ªAVALIACIÓN UNIDADE DIDÁCTICA 7 ABRIL	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates

	societaria.		
IAEEB3.1.2. Identifica e enumera as administracións públicas implicadas na posta en marcha de empresas, e compila por vía telemática os principais documentos necesarios para a posta en funcionamento.	- Enumerar os distintos organismos públicos aos que debe dirixirse a persoa emprendedora á hora de realizar os trámites de constitución dunha empresa. - Coñecer que é o DUE.	3ªAVALIACIÓN UNIDADE DIDÁCTICA 7 ABRIL	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates
IAEEB3.1.3. Valora as tarefas de apoio, rexistro, control e fiscalización que realizan as autoridades no proceso de creación de empresas, e describe os trámites que se deben realizar.	- Describir os trámites que se deben realizar para a constitución e posta en marcha dunha empresa e razoa a súa existencia.	3ªAVALIACIÓN UNIDADE DIDÁCTICA 7 ABRIL	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates
IAEEB3.1.4. Selecciona a forma xurídica máis axeitada en cada caso segundo a actividade que se vaia desenvolver, o número de emprendedores/as, o alcance da responsabilidade que se vaia asumir, a complexidade organizativa, a dispoñibilidade financeira e a fiscalidade.		2ªAVALIACIÓN UNIDADE DIDÁCTICA 8 MAIO	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates
IAEEB3.2.1. Determina os investimentos necesarios para a posta en marcha dunha empresa, e distingue as principais partidas relacionadas nun balance de situación.	- Realizar un plan de investimentos para a posta en marcha dun proxecto e clasificar tales investimentos nun balance de situación.	2ªAVALIACIÓN UNIDADE DIDÁCTICA 8 MAIO	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates
IAEEB3.2.2. Caracteriza de xeito básico as posibilidades de financiamento das empresas, diferenciando o financiamento externo e o interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa.	- Coñecer as alternativas de financiamento das empresas, tanto a longo como a curto prazo, internas e externas e determinar o seu custo.	2ªAVALIACIÓN UNIDADE DIDÁCTICA 8 MAIO	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates
IAEEB3.3.1. Presenta un estudo de viabilidade económico-financeiro a	- Realiza un estudo de viabilidade económico-	3ªAVALIACIÓN	Exercicios,problemas, comentarios de

medio prazo do proxecto de empresa, aplicando condicións reais de produtos financeiros analizados e previsións de vendas, segundo un estudo do ámbito mediante unha aplicación informática tipo folla de cálculo, manexando razóns financeiras básicas.	financeira a medio prazo, servíndose de datos reais relativos ao seu contorno, dunha idea previamente xerada ou suxerida, usando na súa realización a folla de cálculo.	UNIDADE DIDÁCTICA 9 XUÑO	texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates
IAEEB3.3.2. Analiza os produtos financeiros máis axeitados de entre as entidades financeiras do ámbito para cada tipo de empresa, valorando o custo e o risco de cada un, e selecciona os máis acaído para o proxecto de empresa.	- No proxecto de viabilidade, selecciona aquelas fontes de financiamento (capital social e préstamos bancarios) que mellor se adapten ás súas necesidades. - A través dun estudo de tesourería, valora a opción de contratar unha póliza de crédito. - Estuda a amortización do financiamento escollido e calcula os pagamentos asociados.	3ªAVALIACIÓN UNIDADE DIDÁCTICA 9 XUÑO	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates
IAEEB3.3.3. Identifica as obrigas fiscais das empresas segundo a súa actividade e a súa forma xurídica, sinala o funcionamento básico do IAE, IVE, IRPF e IS, e indica as principais diferenzas entre eles.	- Identifica as obrigas fiscais das empresas. - Coñece o funcionamento do IVE. - Coñece o concepto de pagamento fraccionado e de liquidación, relativos aos impostos IS e IRPF.	3ªAVALIACIÓN UNIDADE DIDÁCTICA 9 XUÑO	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates
IAEEB3.3.4. Valora a achega que supón a carga impositiva das empresas á riqueza nacional e ao sostemento das cargas do Estado.	- Valorar a achega da carga impositiva das empresas á riqueza nacional	3ªAVALIACIÓN UNIDADE DIDÁCTICA 9 XUÑO	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Carteis. Debates

5. METODOLOXÍA DIDÁCTICA

Necesitamos adestrar de xeito sistemático os procedementos que conforman os andamios da materia. A finalidade da área é adquirir coñecementos esenciais que se inclúen no currículo básico. O alumnado deberá desenvolver actitudes conducentes á reflexión e a análise sobre a importancia do mundo da empresa na actualidade, as súas vantaxes e as implicacións éticas que en ocasións consideran. Para iso, necesitamos certo grao de **adestramento individual e traballo reflexivo** sobre procedementos básicos da materia: a reflexión crítica, a análise da realidade, o desenvolvemento de capacidades individuais, a argumentación en público ou a comunicación audiovisual.

Nalgúns aspectos da área, sobre todo naqueles que pretenden o adestramento sistemático de destrezas emprendedoras, o **traballo en grupo colaborador** achega, ademais do adestramento de habilidades sociais básicas e o enriquecemento persoal desde a diversidade, unha ferramenta perfecta para discutir e afondar en contidos dese aspecto. **Pero dada a situación de pandemia na que nos atopamos debido o COVID-19 , este curso levaráse a cabo os traballos en grupo de xeito telemático, compartindo datos e información necesarios a través do correo electrónico, do Classrron e de Meet, para poñer en común as ideas e elaborar conxuntamente traballos e o proxecto de empresa que se leva a cabo nesta materia o longo do curso.**

Por outro lado, cada estudante parte dunhas potencialidades que definen as súas intelixencias predominantes. Enriquecer as tarefas con actividades que se desenvolvan desde a **teoría das intelixencias múltiples** facilita que todos os estudantes poidan chegar a comprender os contidos que pretendemos adquirir para o desenvolvemento dos obxectivos de aprendizaxe.

Na área de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial é indispensable a **vinculación a contextos reais,** así como xerar posibilidades de aplicación dos contidos adquiridos. Para iso, as tarefas competenciais facilitan este aspecto, que se podería complementar con proxectos de aplicación dos contidos.

O contido da materia impartirase ca seguinte metodología:

- A docencia da materia realizarase de xeito presencial pero contemplase a posibilidade dada a situación de pandemia da docencia de xeito non presencial a través da AULA VIRTUAL do centro xunto co CLASSROOM e MEET no caso de impartir clases por videoconferencias. Neste último caso o profesor informará o titor dos alumnos do grupo que teñan problemas de conectividade ou non entreguen as tarefas ou non realicen as probas, como mecanismo de control para asegurar o seguimento do curso por todo o alumnado que o teña que facer de xeito telemático.

- Explicacións teóricas do profesor que o alumno deberá anotar individualmente tanto a través de clases presenciais como de xeito no presencial polos medios expostos no punto anterior.
- Realización de fichas que o profesor entregará na clase mediante fotocopias ou a través da AULA VIRTUAL, ou realizadas no ordenador a través de Internet.
- Desenvolver casos prácticos.
- Posta en marcha dun **proxecto** tendo en conta os aspectos teóricos e prácticos.
- O alumno deberá dispoñer dun ficheiro físico ou no seu ordenador para gardar tanto os apuntes como todalas actividades levadas a cabo o longo do curso académico.
- O alumno deberá dispoñer dun soporte de almacenamento informático(pendrive) para gardar o guión para a elaboración do proxecto que se lle vai a suministrar e tamén para recopilar paso a paso a execución do mesmo o longo do curso.
- A materia tamén se traballará a través da proxección de películas, realizando actividades que analicen aspectos e cualidades de emprendedores.

6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Suxerimos o uso dos materiais seguintes:

- O libro do alumnado para a área de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial, 4.º ESO.
- A proposta didáctica para Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial, 4.º ESO.
- O libro dixital.
- Os cadernos de estratexias metodolóxicas.
- As monografías didácticas.
- A páxina web do centro.
- AULA VIRTUAL.
- CLASSROOM.
- MEET

7. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO

AVALIACIÓN

A avaliación será un proceso no que distinguiremos tres aspectos:

1. Os contidos asimilados polo alumnado. Para elo faremos o seguinte:

* Exames e preguntas de clase (referentes a contidos procedimentais e conceptuais).

* Revisión periódica dos cadernos de clase (serviranos para avaliar contidos procedimentais e actitudinais).

* Observación das alumnas e alumnos nas clases, facendo un seguimento dos seguintes puntos (contidos actitudinais):

- Atende ós comentarios ou explicacións do profesor.
- Atende ás intervencións dos compañeiros.
- Esfórzase en realizar as actividades programadas.
- Aproveita o tempo de clases suficientemente.
- Amosa respecto polo traballo dos seus compañeiros.
- Interésase polos temas de estudio.
- Amosa respecto polo medio, tanto natural como pola aula (limpeza da aula, respecto polo material).

* Realización de traballos individuais ou en grupo(este curso non), en concreto o Proxecto dunha empresa.

2. Que o alumnado sexa consciente da súa situación respecto ao programa (contidos, actividades...)

3. Revisión do proceso de ensinanza - aprendizaxe que permita reconducir a práctica educativa.

CUALIFICACIÓN.

Avaliación inicial

Avaliáranse as competencias clave de cada alumno/a matriculado nesta materia de 4º da E.S.O, sendo os graos de desenvolvemento das competencias os seguintes: INSUFICIENTE(1), SUFICIENTE(2), BEN(3), NOTABLE(4) E SOBRESAÍNTE(5). Entregarese o titor do alumno previamente a celebración da avaliación a información dos graos acadados en cada competencia, sendo éste o que introducirá a media de todalas materias en cada unha das competencias clave no programa XADE , antes de celebrarse dita avaliación.

Avaliación ordinaria.

Na avaliación da materia teranse en conta os seguintes puntos:

1) En cada avaliación a nota formarase tendo en conta os seguintes valoracións e criterios:

. O 40% da media resultante da suma das puntuacións das actividades (fichas, test, casos prácticos, proxecto empresarial) con un valor do 1 o 10 cada unha.

. Mais o 50% da media das notas das probas escritas feitas o longo da avaliación sobre os contidos previstos nesta programación. Cada proba terá unha puntuación entre 0 e 10.

. E mais o 10% da nota pola presentación correcta do ficheiro e o soporte informático dedicado a esta materia(con un valor de 1 o 10), que ademais considerarase imprescindible para aprobar dita avaliación.

. A avaliación considerarase positiva cando a nota final da avaliación sexa superior ou igual a 5.

2) Recuperación das avaliacións suspensas:

O alumno que non tivera na avaliación unha nota igual ou superior a 5 deberá recuperala despois de cada avaliación mediante a realización dunha proba escrita sobre os contidos correspondentes a mesma, tendo que acadar unha puntuación de 5 ou mais e presentar o ficheiro e o soporte informático con todolos apuntes e actividades realizadas ó longo da avaliación para considerar superada a avaliación en cuestión.

Ó final de curso haberá unha proba de recuperación das avaliacións suspensas considerandose aprobada a materia cando o alumno acade unha puntuación de 5 o maior na mesma, sendo imprescindible ademais entregar no soporte informático a execución do proxecto .

Tamén terán dereito a presentarse a proba anterior os alumnos que copiaran nalgún exame.

3) A nota final do curso (xuño):

Será unha media das calificacións obtidas en cada avaliación.

Tamén se realizará **unha avaliación das competencias clave** de cada alumno matriculado na materia seguindo o mismo procedemento que na **avaliación inicial**.

4) É obligatorio presentarse ós exames programados ó longo do curso. Si por algunha causa xustificada o alumno non pode asistir a algún exame deberá presentar ó profesor da asignatura un xustificante médico adecuado. Si a causa non é médica os pais do alumno ou os seus representantes legais deberán poñerse en contacto directamente co profesor ou co titor do alumno antes da realización da proba.

O alumno tamén deberá xustificar a falta cando tivera que presentar nese día algunha actividade ou traballo para que o profesor lle lo admita e valore a presentación posterior.

5) Criterios de avaliación para os alumnos que perden o dereito á aplicación dos criterios xerais de avaliación e a propia avaliación continua:

Os alumnos que acumulen un número de faltas de asistencia sen xustificar sinaladas no P.E.C. , perderán o dereito á aplicación dos criterios xerais de avaliación, polo que

serán valorados mediante unha proba obxectiva a final de curso, tendo que entregar o ficheiro con todolos traballos esixidos ó longo do mesmo e en soporte informático o PROXECTO como condición imprescindibre para aprobar a materia e obter en dita proba unha calificación igual ou superior a un cinco.

Avaliación da proba libre nesta materia para a obtención do título de graduado en educación secundaria obrigatoria para o alumnado con 18 anos cumpridos cun máximo de cinco materias da etapa non superadas

A proba cunha duración máxima de 90 minutos que será correxido por este departamento, constará sobre:
1.- Os contidos previstos no apartado de 4 desta programación.
2.- E a partir dunha idea dada na proba realizar un proxecto.
A cada unha das partes indicaraselles unha valoración, tendo o alumno que obter unha calificación de 5 ou máis para que a materia quede superada

Avaliación extraordinaria(setembro)

Os alumnos/as que non acadarán en Xuño unha nota superior ou igual a 5 deberán presentarse a convocatoria extraordinaria na que se avaliará tendo en conta os seguintes puntos para obter a nota:
1º- Valoración de 0 a 3 puntos dun paquete de preguntas que o alumno deberá entregar cas respostas. O valor otorgado a cada resposta irá sinalado en cada pregunta, podendo obter um máximo de 3 puntos.
O cuestionario será entregado despois da avaliación de Xuño os alumnos con calificación negativa nesta materia polo profesor da materia ou polo Titor do grupo.
2º- Valoración de 0 a 7 puntos a unha proba escrita sobre os contidos previstos no apartado 4 desta programación. Indicarase a valoración de cada pregunta teórica ou práctica.
O alumno deberá obter unha calificación de 5 ou máis, sumando o dúas valoracións anteriores para que a materia quede superada.
Considerarase non presentado si o alumno non entrega o cuestionario de preguntas nin realiza a proba escrita na data prevista para a convocatoria de setembro desta materia, contemplada no calendario de exames de SETEMBRO deste centro.

Previsión da realización das probas da materia de xeito telemático

As probas prevense en principio facelas presencialmente no centro pero debido a situación de pandemia provocada polo COVID-19 no caso de que o alumno non poidera presentarse de xeito presencial a ditas probas, mediante xustificación firmada polos seus país ou tutores legais facilitaraselle de xeito telemático mediante AULA VIRTUAL E CLASSROOM a posibilidade de presentarse a calquera delas.

PROMOCIÓN:

Segundo o establecido no Proxecto educativo de centro (PEC)

8. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

A avaliación do proceso do ensino e polo tanto da programación non debe ser a simple medida dos resultados obtidos en relación cos obxectivos propostos, senón un elemento regulador do proceso educativo completo.

Todo é de modificación, xa que a exposición teórica da programación ten que verse contrastada coa posta en práctica. Ao longo do curso académico, o profesorado debe detectar o grao en que os alumnos e alumnas adquiren os contidos e as posibles deficiencias da programación.

Ao longo de todo o curso, irase analizando e mellorando, na medida do posible, os distintos aspectos da programación e da práctica docente: **os obxectivos, contidos, metodoloxía, recursos e materiais, temporalización, motivación do alumnado**,...; para facer da programación o instrumento realmente eficaz para o ensino-aprendizaxe.

Usaremos como **INDICADORES DE LOGRO** as seguintes rúbricas:

1. DESENVOLVEMENTO DA ENSINANZA

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
DESENVOLVEMENTO DA ENSINANZA	1. Resume as ideas fundamentais discutidas antes de pasar a unha nova unidade ou tema con mapas conceptuais, esquemas...		
	2. Cando introduce conceptos novos, relaciónaos, se é posible, cos xa coñecidos; intercala preguntas aclaratorias; pon exemplos...		
	3. Ten predisposición para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fóra das clases.		
	4. Optimiza o tempo dispoñible para o desenvolvemento de cada unidade didáctica.		
	5. Utiliza axuda audiovisual ou doutro tipo para apoiar os contidos na aula.		
	6. Promove o traballo cooperativo e mantén unha comunicación fluída cos estudantes.		
	7. Desenvolve os contidos dunha forma ordenada e comprensible para os alumnos e as alumnas.		

	8. Presenta actividades que permitan a adquisición dos estándares de aprendizaxe e as destrezas propias da etapa educativa.		
	9. Presenta actividades de grupo e individuais.		

2. SEGUIMENTO E AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINANZA-APRENDIZAXE

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
SEGUIMENTO E AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINANZA- APRENDIZAXE	1. Realiza a avaliación inicial ao principio do curso para axustar a programación ao nivel dos estudantes.		
	2. Detecta os coñecementos previos de cada unidade didáctica.		
	3. Revisa, con frecuencia, os traballos propostos na aula e fóra dela.		
	4. Proporciona a información necesaria sobre a resolución das tarefas e como pode melloralas.		
	5. Corrixe e explica de forma habitual os traballos e as actividades dos alumnos e das alumnas, e dá pautas para a mellora das súas aprendizaxes.		
	6. Utiliza suficientes criterios de avaliación que atendan de xeito equilibrado a avaliación dos diferentes contidos.		
	7. Favorece os procesos de autoavaliación e coavaliación.		

9. ACTIVIDADES DE SEGUEMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES

Conforme a lexislación vixente no se da o feito de alumnos con esta materia pendente.

Os alumnos coa avaliación negativa nesta materia na convocatoria extraordinaria de setembro ou repiten o curso ou promocionan a Bacharelato, sempre que cumpran os criterios de promoción, incluso coa materia suspensa.

Polo que non se precisa contemplar actividades de seguemento, recuperación e avaliación de alumnos coa materia suspensa.

10. AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS A ADOPTAR EN BASE OS SEUS RESULTADOS

Nas primeiras semanas do curso determinarase medidas a tomar en caso dalgunha necesidade educativa detectada nos alumnos a través da realización de actividades como a realización de test, cuestionarios, búsqueda de información interpretandoa e manifestando xuízos críticos. Ditas actividades realizaránse tanto de forma individual como en grupo. Non se poñerá nota.

Descrición do grupo despois da avaliación inicial

Á hora de formular as medidas de atención á diversidade e inclusión habemos de solicitar, en primeiro lugar, diversa información sobre cada grupo de alumnos e alumnas; como mínimo debe coñecerse a relativa a:

- O número de alumnos e alumnas.
- O funcionamento do grupo (clima da aula, nivel de disciplina, atención...).
- As fortalezas que se identifican no grupo en canto ao desenvolvemento de contidos curriculares.
- As necesidades que se puidesen identificar; convén pensar nesta fase en como se poden abordar *(planificación de estratexias metodolóxicas, xestión da aula, estratexias de seguimento da eficacia de medidas, etc.)*.
- As fortalezas que se identifican no grupo en canto aos aspectos competenciais.
- Os desempeños competenciais prioritarios que hai que practicar no grupo nesta materia.
- Os aspectos que se deben ter en conta ao agrupar os alumnos e as alumnas para os traballos cooperativos(neste curso non se levará a cabo).
- Os tipos de recursos que se necesitan adaptar no nivel xeral para obter un logro óptimo do grupo.

Necesidades individuais

A avaliación inicial facilítanos non só coñecemento acerca do grupo como conxunto, senón que tamén nos proporciona información acerca de diversos aspectos individuais dos nosos estudantes; a partir dela poderemos:

- Identificar os alumnos ou as alumnas que necesitan un maior seguimento ou personalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe. (Débese ter en conta aquel alumnado con necesidades educativas, con altas capacidades e con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar, etc.).
- Saber as medidas organizativas que cómpre adoptar. (Planificación de reforzos, situación de espazos, xestión de tempos grupais-non neste curso- para favorecer a intervención individual).
- Establecer conclusións sobre as medidas curriculares que cómpre adoptar, así como sobre os recursos que se van empregar.
- Analizar o modelo de seguimento que se vai utilizar con cada un deles.

- Acoutar o intervalo de tempo e o modo en que se van avaliar os progresos destes estudantes.
- Fixar o modo en que se vai compartir a información sobre cada alumno ou alumna co resto de docentes que interveñen no seu itinerario de aprendizaxe; especialmente, co titor ou titora.

11. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

No alumnado podemos observar diferentes capacidades, motivacións e ritmos de aprendizaxe, así pois, proporanse actividades de diagnóstico, ampliación, recuperación, reforzo e avaliación tendo en conta aspectos como os seguintes:

-Detectar os coñecementos previos que cada alumno ten ao comezar o tema, propondo actividades de reforzo para aquelas alumnas e alumnos nos que se detecte retraso significativo.
-Procurar que os novos contidos sexan adecuados ao nivel de desenrolo cognitivo dos alumnos e alumnas.
-Intentar que a comprensión dun contido por parte do alumnado lle sexa suficiente para facer unha mínima utilización do mesmo e para enlazar os contidos que con el se relacionan.
-Propor actividades de reforzo ou ampliación para os alumnos que o precisen.
-Proporcionar información complementaria ós alumnos que o soliciten ou facilitarlles o acceso á mesma

Posibilitaremos a adaptación de todo tipo de alumnado, sexan cales sexan as características persoais de cada un deles, e do nivel que presenten, polo que se adaptará o currículo as necesidades educativas da seguinte formas e coas seguintes finalidades:

- Actividades con diferentes grados de dificultades, adaptados as necesidades individuais do alumnado.
- Actividades en grupo(neste curso non procede), para fomenta-la colaboración e cooperación dos alumnos con maior nivel de coñecementos, cos que presentan un nivel máis baixo.
- Realización de exercicios de reforzo, para aqueles alumnos que na avaliación non haxan sido avaliados positivamente, ou non haxan acadado os obxectivos mínimos programados.
- Exercicios de ampliación, destinados o alumnado con maior nivel de coñecementos.
- En todo caso, fomentarase unha actitude de respecto cara as diferencias que uns alumnos/as presenten respecto dos demais.

12. ELEMENTOS TRANSVERSAIS

- **TRATAMENTO DE FOMENTO DA LECTURA.**

O longo do curso, tense previsto para favorecer o fomento da lectura:

Ler biografías de figuras que ó longo da historia foron emprendedores.

Despois da lectura de cada unha das biografías destacaranse os aspectos nos que se observa o seu espíritu emprendedor.

Os personaxes son os seguintes:

1.- HENRY FORD .
2.- JOSEPH ALOIS SCHUMPETER
3.- HENRY FAYOL.
4.- AMANCIO ORTEGA.

- **TRATAMENTO DE FOMENTO DAS TIC.**

Relacionanse a continuación as actividades nas que os alumnos deberán empregar as tecnoloxías da información e comunicación:

a) ENTRAR EN INTERNET para:
- a búsqueda de información sobre determinados conceptos e datos
- e descargar fichas, test e actividades para a súa posterior realización, en concreto as que se atopan en AULA VIRTUAL especialmente elaboradas para o currículo desta materia.

b) ALMACENAR NUN SOPORTE INFORMÁTICO o desenvolvemento dun proxecto de empresa realizado o longo das tres avaliacións, empregando un ordenador cada alumno dispoñible na aula de informática.

- **PROGRAMACIÓN DA EDUCACIÓN EN VALORES.**

Os obxectivos en educación de valores desta materia na búsqueda da consecución de competencias, son:

- Valorar a existencia de **capacidades diferentes**, aproveitando a sinerxia xerada o formar un grupo de traballo, obtendo mellores resultados que si o traballo fose individual**.**
- Non a **exclusión** no grupo de traballo(neste curso non haberá grupos pola situación COVI-19) formado dentro da aula.
- **Resolución de conflictos** dados dentro da aula ou fora dela.
- Non permitir a utilización dunha **linguaxe sexista**.
- Promover a **solidaridade** entre os compañeiros, desterrando a idea da **exclusión** e da **violencia na aula**.

Ademais por avaliación adicarase unha hora lectiva a travallar con ferramentas didácticas que se poden atopar na dirección http://educaciónvalores.org, de onde sacarán información para na hora lectiva seguinte facer unha exposición por grupos e un debate sobre temas a elexir como: Acoso escolar, capacidades diferentes, coeducación e igualdade, convivencia, educación en valores, educación pola paz, educación intercultural, educación sexual e afectiva,

solidariedade, experiencias, familias, fracaso escolar, género, globalización, homofobia, inmigración, interculturaliedade, linguaxe sexista, mediación, medio ambiente e obxectivos do milenio (pobreza, política educativa, profesorado, religiones, renovación pedagóxica, resolución de conflictos, salud, sexualidad, sida, TIC, tempo libre, violencia de xénero e adolescentes, violencia na aula e bullying).

- **ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA.**

Entre os obxectivos do plan de convivencia no I.E.S. de Allariz, están:

- Preparar ós alumnos para a vida social adulta.
- Asumir e practicar valores cívicos e democráticos (respeto polos demáis, polo mobiliario e polos bens comúns, tolerancia crítica, solidariedade, dereitos humanos, medio natural, igualdade entre homes e mulleres, respeto a outras ideas, confesións e culturas...)
- Mellorar o clima escolar no I.E.S.
- Atender de xeito eficaz á diversidade.

Ás accións acometidas por este departamento para a consecución dos obxectivos son:

- Travallar con ferramentas didácticas sobre a educación en valores previsto tamén no apartado anterior desta programación.

13. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Neste curso os alumnos van a participar nun Simulador de Bolsa. O efecto didáctico e ampliar os coñecementos básicos de economía, aprender cómo e donde conseguir información sobre a bolsa, as accións e as empresas, e como valoralas. De paso tamén exercita o alumnado no trato co risco e o atrevemento, a inseguirdade e a dúbida, así como no traballo eficaz en equipo(neste curso non se levará a cabo traballos en grupo).

Ademais o longo do curso valorarase a participación do alumnado en torneos, debates, xogos, charlas informativas relacionadas ca materia de Economía propostas dende as institucións co obxectivo do coñecemento da realidade económica e de problemas económicos sociais actuáis así como da educación tanto financieira como cívico tributaria, necesarias e importantes para a súa formación.

14. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA

Neste apartado pretendemos promover a reflexión docente e a autoavaliación da realización e desenvolvemento de programacións didácticas. Para iso, ao finalizar cada unidade didáctica proponse unha secuencia de preguntas que lle permitan ao docente avaliar o funcionamento do programado na aula e establecer estratexias de mellora para a propia unidade.

De igual modo, propoñemos o uso dunha ferramenta para a avaliación da programación didáctica no seu conxunto; esta pódese realizar ao final de cada trimestre, para así poder recoller as melloras no seguinte. A devandita ferramenta descríbese a continuación:

ASPECTOS PARA AVALIAR	PARA DESTACAR...	PARA MELLORAR...	PROPOSTAS DE MELLORA PERSOAL
Temporalización das unidades didácticas			
Desenvolvemento dos obxectivos didácticos			
Manexo dos contidos da unidade			
Descritores e desempeños competenciais			
Realización de tarefas			
Estratexias metodolóxicas seleccionadas			
Recursos			
Claridade nos criterios de avaliación			
Uso de diversas ferramentas de avaliación			
Atención á diversidade			
Interdisciplinariedade			

PROGRAMACIÓN DE ECONOMÍA DE 4º DA E.S.O.

PROFESORA: M **MERCEDES PUMAR GARCIA**

LIBRO DE TEXTO:

Titulo ***ECONOMÍA***

Autor **RAMÓN CASTRO PÉREZ**

Editorial **ANAYA**

I.S.B.N. **978-84-698-1151-1**

Data de autorización **2016**

En castellá

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

A formación en economía faise necesaria nun contexto globalizado, no que as relacións entre os axentes económicos e sociais son cada día máis complexas.

A consideración do comportamento económico das persoas na procura da satisfacción das súas necesidades, así como da produción e da organización dos bens e os servizos necesarios, e da distribución dos recursos escasos facilitan a compresión da realidade social.

Calquera persoa necesita coñecer as regras básicas que explican os acontecementos económicos e a linguaxe específica utilizada por economistas e medios de comunicación para analizar eses feitos. O estudo da economía axuda a percibir e a coñecer o mundo, e posibilita analizar e afondar nas relacións humanas, facilita a comprensión dos conceptos utilizados habitualmente na análise económica e empresarial, serve para potenciar destrezas de razoamento, abstracción e interrelación, e proporciona ferramentas para examinar de xeito crítico a sociedade. E contribúe tamén a desenvolver a curiosidade intelectual, a capacidade analítica, o rigor e a amplitude de perspectivas á hora de indagar no coñecemento de variables como o crecemento, a pobreza, a educación, a saúde, a riqueza, o ambiente, etc. Proporciona importantes coñecementos matemáticos e estatísticos, habilidades de comunicación oral e escrita para explicar e transmitir ideas e conclusións, con argumentos e evidencias empíricas, sentido da ética e respecto polo ser humano, así como unha intensa capacidade de traballo, tanto individual como en equipo.

O enfoque empregado pola economía na resolución dos problemas sociais distínguea das restantes ciencias sociais. **A materia de 4º de ESO** distribúese en seis bloques que permiten o estudo da economía como ciencia e do papel dos axentes económicos. No bloque 1 ("Ideas económicas básicas") recóllense aspectos relativos aos principios económicos, á terminoloxía propia e á metodoloxía da ciencia económica. No bloque 2 ("Economía e empresa") analízase o papel e o funcionamento do/da axente de empresas na economía. O seguinte bloque ("Economía persoal") está dedicado ao estudo da transcendencia das decisións económicas na vida das persoas. O cuarto bloque ("Economía e ingresos e gastos do Estado") repasa o papel estatal no funcionamento económico a través da análise dos seus ingresos e gastos. No quinto bloque ("Economía e tipos de xuro, inflación e desemprego") repásanse os aspectos máis salientables da economía financeira e a súa repercusión na actividade económica e o nivel de emprego. E para rematar, o bloque de "Economía internacional" fai un breve repaso do funcionamento do sector exterior da economía con especial fincapé nas repercusións da integración económica e a globalización.

O alumnado deberá adquirir uns coñecementos e destrezas básicos que lle permitan alcanzar unha cultura económica; os alumnos e as alumnas deben identificarse como axentes activos e recoñecer que das súas actuacións e coñecementos dependerá o desenvolvemento do seu contorno.

Debemos ter en conta o medio familiar e o entorno social e cultural do alumnado, e para a nosa área o que tamén é fundamental é o entorno económico.

O alumnado procede dos concellos de Allariz, Xunqueira e A Merca cunha maioría da propia vila de Allariz.

Características do centro

A situación do IES de Allariz fai que o noso centro educativo presente unha mestura de características urbanas e rurais. Actualmente prevalece a poboación da propia vila, (tanto polo seu crecemento propio, coma pola progresiva despoboación do rural que a rodea), o que lle aporta os rasgos mais urbáns fronte ós aspectos mais rurais aportados polos rapaces das aldeas. A proximi-dade da capital da provincia, (sita a 20 Kms.), e as boas comunicacións con ela contribúen tamén aos aspectos urbanos do centro. A esa mesma distancia aproximada de 20 Kms. tén o centro varias localidades, todas elas tamén con institutos de educación secundaria: Maceda, Xinzo, Celanova, (e, naturalmente, a propia cidade de Ourense).

O tamaño do IES de Allariz é mais ben pequeno, e, como tal, só tén 2 centros adscritos: o CEIP Padre Feijoo, radicado na propia vila, e o CEIP Padre Crespo da localidade de Xunqueira de Ambía, que dista unha media ducia de Kms.

A oferta educativa no IES de Allariz está conformada por dúas liñas de ESO e outras tantas de bacharelato, o que nos dá un total de 12 unidades. Non hai, na actualidade, oferta de formación profesional.

O centro non presenta ningunha característica que interpretemos como singular, como non sexa o seu caracter híbrido entre rural e urbano.

Características do alumnado

O alumnado procede dos concellos de Allariz, Xunqueira e A Merca cunha maioría da propia vila de Allariz.

A lingua materna predominante non presenta un predominio craro. Probablemente o carácter híbrido recén mencionado teña que ver algo niso.

O alumnado con Necesidades Específicas de Apoio Educativo, (NEAE), adoita oscilar entre un 8 e un 15% do total.

Non existe moita poboación inmigrante actualmente. Os casos de absentismo escolar son moi esporádicos, o mesmo ca os episodios de violencia e de acoso escolar. Destes dous últimos levamos dous anos académicos sen rexistrarmos ningún caso.

Sí é influinte, en xeral, a problemática social derivada da índole propia dos alumnos da casa de acollida que a asociación Arela tén na vila. Pero hai que dicir que isto varía bastante duns cursos a outros, en función dos nenos e nenas concretos de cada ano. Debemos congratularnos de que últimamente hai unha mellоría crara e destacable na conflictividade que ese alumnado viña xenerando no instituto.

2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN DA RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS.

CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

Na área de Economía incidiremos no adestramento de todas as competencias de maneira sistemática, facendo fincapé nos descriptores máis afíns á área.

Competencia en comunicación lingüística

Está vinculada con prácticas sociais que permiten ao individuo comportarse como axente comunicativo que produce e recibe mensaxes a través da lingua con distintas finalidades. É un instrumento fundamental para a socialización que vai permitir o exercicio activo da cidadanía, o desenvolvemento dun espírito crítico, o respecto aos dereitos humanos e o pluralismo, a concepción do diálogo como ferramenta primordial para a convivencia e a resolución de conflitos. Nesta materia poñerase de manifesto esta competencia para que o alumnado coñeza e utilice correctamente diferentes termos relacionados coa área de Economía, para explicitar a diferenza entre economía normativa e positiva, para distinguir entre as diferentes formas societarias, para explicar a importancia do aforro e o control do gasto nunha economía persoal, para comprender o contido e significado dos diferentes soportes documentais bancarios. Tamén se utilizará para que poida expresar de forma razoada os efectos da desigualdade da renda e os instrumentos xeralmente utilizados para a súa redistribución, para explicar e valorar as causas da inflación, desemprego e valorar o proceso de integración na Unión Europea.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

Estas competencias esixen condutas e toma de decisións persoais estreitamente vinculadas á capacidade crítica e visión razoada e razoable das persoas. A competencia matemática que implica a capacidade de aplicar o razoamento matemático para describir, interpretar e predicir distintos fenómenos no seu contexto a través das áreas relativas aos números, o álxebra, a xeometría e a estatística, vai ser amplamente utilizada na nosa disciplina, posto que gran parte dos acontecementos económicos son abordados mediante a realización de cálculos, gráficos e expresións algebraicas. En concreto, utilizarase esta competencia matemática para analizar gráficamente o custo de oportunidade, coñecer as distintas formas de financiamento das empresas, elaborar orzamentos personalizados e utilizar instrumentos gráficos para a súa representación, coñecer cuantitativa e gráficamente os ingresos e gastos do Estado, e valorar os datos e gráficos relacionados con diferentes magnitudes como os tipos de interese, a inflación e o desemprego.

Tamén a competencia en ciencia e tecnoloxía vai desenvolver desde a nosa disciplina, xa que será imprescindible a utilización destes coñecementos para concienciarse da necesidade de alcanzar un desenvolvemento sustentable e da realización de actividades económicas que respecten o medio ambiente e fagan unha utilización racional dos recursos naturais dispoñibles.

Competencia dixital

Implica o uso creativo, crítico e seguro das Tecnoloxías da Información e a Comunicación, de tal forma que permite adquirir habilidades e actitudes necesarias para ser competente nunha contorna dixital. A nosa materia vai axudar á consecución desta competencia por canto a maior parte da información que se utiliza no ámbito económico obtense de páxinas web e outras fontes da internet. O alumnado utilizará programas informáticos para a elaboración de gráficas e análises de datos económicos, elaboración de orzamentos e plans financeiros individualizados e tamén na elaboración e presentación de traballos, tanto persoais como grupales.

Competencia de aprender a aprender

Resulta imprescindible para a aprendizaxe permanente e caracterízase pola habilidade para iniciar, organizar e persistir na aprendizaxe. En economía o mundo que estudamos é moi cambiante, polo que os alumnos e as alumnas deberán de ser capaces de asimilar novos coñecementos e situacións que só desenvolvendo esta competencia poderán adquirir. As destrezas e actitudes que integran esta competencia evidéncianse na capacidade para coñecer as obrigacións fiscais da empresa segundo o seu sector de actividade e os seus distintos cambios ao longo do tempo, comprender as necesidades de planificación financeira ao longo da vida, recoñecer a necesidade de ler todos e cada un dos documentos bancarios que se nos presenten, e investigar os ámbitos de oportunidades de emprego.

Competencias sociais e cívicas

Implican a habilidade e capacidade para utilizar os coñecementos e actitudes sobre a sociedade e para interpretar fenómenos e problemas sociais en contextos cada vez máis diversificados. A competencia social relaciónase co benestar persoal e colectivo que desenvolve actitudes e valores como a integridade e a honestidade. O coñecemento dos efectos sociais e ambientais das empresas, o funcionamento básico dos impostos, a relevancia social do aforro e o investimento, o coñecemento dos efectos da desigualdade da renda e os instrumentos de redistribución da mesma, as causas do desemprego e as súas principais repercusións económicas permitirán aos alumnos e as alumnas alcanzar as destrezas, actitudes e valores implícitos nesta competencia.

Competencia cívica

Baséase no coñecemento crítico dos conceptos de democracia, xustiza, igualdade, cidadanía e dereitos civís, todos eles necesarios para comprender e entender as experiencias colectivas e a organización e funcionamento do pasado e presente das sociedades e en particular da organización económica das mesmas. Nun mundo tan globalizado, onde o fenómeno migratorio é tan importante, será necesario desenvolver un espírito aberto, positivo e solidario respecto doutras culturas que, cada vez máis, vanse incorporando á nosa.

Competencia sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Implica a capacidade de transformar as ideas en actos, permitindo o aproveitamento de novas oportunidades que inclúe a conciencia dos valores éticos relacionados. Nesta

materia desenvolveranse as capacidades integradas nesta competencia a través dos seguintes contidos: as decisións básicas da economía, o coñecemento das relacións entre as economías domésticas e as empresas, a empresa e o empresario, as distintas formas xurídicas das empresas, o risco e a necesidade de diversificación, a capacidade para recoñecer oportunidades existentes para actividades comerciais e profesionais, e a capacidade de negociación nas distintas operacións mercantís e financeiras. Esta competencia pode ser a que máis se desenvolva na nosa materia posto que inclúe a capacidade de comprensión das liñas xerais que rexen o funcionamento económico das sociedades, a organización e os procesos empresariais, así como a postura ética das organizacións.

CONCRECIÓN DA RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS

No seguinte cadro recollese todo o relativo os obxectivos, contidos , criterios de avaliación e desenvolvemento das competencias clave en relación cos estándares de aprendizaxe avaliables:

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

	Economía. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	Bloque 1. Ideas económicas básicas			
a d f	B1.1. Economía como ciencia: actividade económica e sociedade. B1.2. Principios na toma de decisións económicas. B1.3. Escaseza, elección e asignación de recursos. Custo de oportunidade.	B1.1. Explicar a economía como ciencia social e valorar o impacto permanente das decisións económicas na vida das persoas.	ECB1.1.1. Recoñece a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de calquera economía, e comprende que todas as eleccións supoñen renunciar a outras alternativas e que todas as decisións teñen consecuencias.	CCL CSC
			ECB1.1.2. Distingue formas de analizar e resolver problemas económicos, e identifica as súas vantaxes, os seus inconvenientes e as súas limitacións.	CAA CD
f h o	B1.4. O método na economía: modelos económicos. B1.5. Fronteira de posibilidades de produción.	B1.2. Identificar a terminoloxía económica básica e o uso dos modelos económicos, e familiarizarse con eles.	ECB1.2.1. Comprende e utiliza correctamente termos da área da economía.	CCL
			ECB1.2.2. Diferencia entre economía positiva e economía	CAA CSC

	Economía. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			normativa.	
			ECB1.2.3. Representa e analiza graficamente o custo de oportunidade mediante a fronteira de posibilidades de produción.	CD CMCCT
a f	B1.6. As relacións económicas básicas e a súa representación.	B1.3. Tomar conciencia dos principios da economía para aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e as necesidades.	ECB1.3.1. Representa as relacións que se establecen entre as economías domésticas e as empresas.	CMCCT CSC
			ECB1.3.2. Aplica razoamentos básicos para interpretar problemas económicos provenientes das relacións económicas do seu contorno.	CMCCT CSC
	Bloque 2. Economía e empresa			
a b e m	B2.1. A empresa e o/a empresario/a. B2.2. Elementos, funcións e obxectivos da empresa. B2.3. Clases de empresas. B2.4. Formas xurídicas da empresa.	B2.1. Describir os tipos de empresas e as formas xurídicas das empresas, e relacionar con cada unha coas súas esixencias de capital e as responsabilidades legais dos/das propietarios/as e xestores/as, así como as interrelacións das empresas no seu contorno inmediato.	ECB2.1.1. Distingue as formas xurídicas das empresas e relaciónaas coas esixencias de capital para a súa constitución e coas responsabilidades legais para cada tipo.	CMCCT CSIEE
			ECB2.1.2. Identifica e valora as formas xurídicas de empresas máis apropiadas en cada caso, en función das características concretas, aplicando o razoamento sobre clasificación das empresas.	CAA CD
			ECB2.1.3. Distingue os tipos de empresas e de empresarios/as que actúan no seu ámbito, así como a forma de interactuar co seu contorno máis próximo e os efectos sociais e ambientais, positivos e negativos, que se observan.	CSIEE CSC
a f e	B2.5. Proceso produtivo e factores produtivos. B2.6. Sectores da actividade económica.	B2.2. Analizar as características principais do proceso produtivo.	ECB2.2.1. Analiza os tipos de factores produtivos e as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía.	CMCCT CSC
			ECB2.2.2. Identifica os sectores económicos, así como os seus retos e as súas oportunidades.	CD CSC
e f	B2.7. Fontes de financiamento das empresas. Novas formas de financiamento.	B2.3. Identificar as fontes de financiamento das empresas.	ECB2.3.1. Explica as posibilidades de financiamento das empresas e diferencia o financiamento externo e o interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa.	CCL CD CMCCT

	Economía. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
e f	B2.8. Ingresos e custos da empresa: clasificación. B2.9. Resultados da empresa.	B2.4. Determinar, para un caso sinxelo, a estrutura de ingresos e custos dunha empresa, calculando o seu beneficio.	ECB2.4.2. Distingue os ingresos e os custos dunha empresa, calcula o seu beneficio ou a súa perda, aplicando razoamentos matemáticos, e interpreta os resultados.	CD CMCCT
a e f	B2.10. Obrigas fiscais das empresas.	B2.5. Diferenciar os impostos que afectan as empresas e a importancia do cumprimento das obrigas fiscais.	ECB2.5.1. Identifica as obrigas fiscais das empresas segundo a súa forma xurídica e as actividades, e sinala o funcionamento básico dos impostos e as principais diferenzas entre eles.	CD CMCCT
			ECB2.5.2. Valora a achega que para a riqueza nacional supón a carga impositiva que soportan as empresas.	CSC
	Bloque 3. Economía persoal			
d e f	B3.1. Orzamento persoal. Control de ingresos e gastos. B3.2. Xestión do orzamento. Obxectivos e prioridades.	B3.1. Realizar un orzamento persoal distinguindo entre os tipos de ingresos e gastos, e controlar o seu grao de cumprimento e as posibles necesidades de adaptación.	ECB3.1.1. Elabora un orzamento ou plan financeiro persoal, identificando os ingresos e os gastos integrantes, e realiza o seu seguimento.	CAA CD CMCCT
			ECB3.1.2. Utiliza ferramentas informáticas na preparación e desenvolvemento dun orzamento ou plan financeiro personalizado.	CAA CD CMCCT
			ECB3.1.3 Manexa gráficos de análise que permiten comparar unha realidade personalizada coas previsións establecidas.	CAA CD CMCCT
a d m	B3.3. Planificación económico-financeira: necesidades económicas nas etapas da vida.	B3.2. Decidir con racionalidade ante as alternativas económicas da vida persoal, e relacionalas co benestar propio e social.	ECB3.2.1. Comprende as necesidades de planificación e do manexo de asuntos financeiros ao longo da vida. Esa planificación vincúlase á previsión realizada en cada etapa, de acordo coas decisións tomadas e a marcha da actividade económica nacional.	CAA CSIEE
a f	B3.4. Aforro e endebedamento. Os plans de pensións. B3.5. Risco e diversificación.	B3.3. Expresar unha actitude positiva cara ao aforro, e empregar o aforro como medio para alcanzar diversos obxectivos.	ECB3.3.1. Recoñece e explica a relevancia do aforro e do control do gasto.	CAA CSC
			ECB3.3.2. Analiza as vantaxes e inconvenientes do endebedamento, valorando o risco e seleccionando a decisión máis axeitada para cada	CAA CSC

	Economía. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			momento.	
a b e f g	B3.6. O diñeiro. B3.7. Contratos financeiros: contas e tarxetas de débito e crédito. B3.8. Relacións no mercado financeiro: información e negociación. B3.9. Implicacións dos contratos financeiros. Dereitos e responsabilidades dos/das consumidores/as no mercado financeiro.	B3.4. Recoñecer o funcionamento básico do diñeiro e diferenciar os tipos de contas bancarias e de tarxetas emitidas como medios de pagamento, e valorar a oportunidade do seu uso con garantías e responsabilidade.	ECB3.4.1. Comprende os termos fundamentais e describe o funcionamento das contas na operativa bancaria.	CCL CMCCT
			ECB3.4.2. Valora e comproba a necesidade de interpretar as cláusulas dos contratos bancarios para coñecer os dereitos e as obrigas que se derivan delas, así como a importancia de operar en condicións de seguridade cando se empregan procedementos telemáticos.	CCL CAA CD
			ECB3.4.3. Recoñece a capacidade de negociación coas entidades financeiras e analiza os procedementos de reclamación ante estas.	CAA CD
			ECB3.4.4. Identifica e explica as modalidades de tarxetas bancarias, así como os elementos e os procedementos que garanten a seguridade na súa operativa.	CCL CD CMCCT
e f g	B3.10. O seguro como medio para a cobertura de riscos. Tipoloxía de seguros.	B3.5. Coñecer o concepto de seguro e a súa finalidade.	ECB3.5.1. Identifica, describe e clasifica os tipos de seguros segundo os riscos ou as situacións adversas nas etapas da vida.	CAA CCL CMCCT
	Bloque 4. Economía e ingresos e gastos do Estado			
a b e f g ñ	B4.1. Orzamentos públicos: ingresos e gastos do Estado.	B4.1. Recoñecer e analizar a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado, e interpretar gráficos onde se amose esa distribución.	ECB4.1.1. Identifica as vías de onde proceden os ingresos do Estado, así como as principais áreas dos gastos do Estado, e comenta as súas relacións.	CMCCT CSC
			ECB4.1.2. Analiza e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos ingresos e os gastos do Estado.	CD CMCCT
			ECB4.1.3. Distingue nos ciclos económicos o comportamento dos ingresos e dos gastos públicos, así como os efectos que se poden producir ao longo do tempo.	CMCCT CSC
			ECB4.1.4. Describe o contido dos orzamentos públicos e argumenta a necesidade de prever os ingresos e os	CCL CSC

	Economía. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			gastos, e controlar a súa execución.	
a e f	B4.2. A débeda pública e o déficit público.	B4.2. Diferenciar e explicar os conceptos de débeda pública e déficit público.	ECB4.2.1. Comprende e expresa as diferenzas entre os conceptos de débeda pública e déficit público, así como a relación que se produce entre eles.	CCL CMCCT
a c d e f	B4.3. Desigualdades económicas e distribución da renda.	B4.3. Determinar o impacto para a sociedade da desigualdade da renda e estudar as ferramentas de redistribución da renda.	ECB4.3.1. Coñece e describe os efectos da desigualdade da renda e os instrumentos de redistribución desta.	CCL CMCCT CSC
			ECB4.3.2. Interpreta gráficos representativos da distribución da renda	CAA CD CMCCT
	Bloque 5. Economía e tipos de xuro, inflación e desemprego			
a c e f	B5.1. Tipos de xuro. B5.2. Inflación. B5.3. Consecuencias dos cambios nos tipos de xuro e inflación. B5.4. Desemprego: clasificación e consecuencias.	B5.1. Diferenciar as magnitudes de tipos de xuro, inflación e desemprego, analizar as relacións entre elas e interpretar datos e gráficos vinculados con esas magnitudes.	ECB5.1.1. Describe as causas da inflación e valora as súas principais repercusións económicas e sociais.	CCL CSC
			ECB5.1.2. Explica o funcionamento dos tipos de interese e as consecuencias da súa variación para a marcha da economía.	CCL CMCCT CSC
			ECB5.1.3. Valora e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos tipos de xuro, inflación e desemprego.	CD CMCCT
a c e f	B5.5. Causas do desemprego e políticas contra o desemprego. O desemprego en Galicia. B5.6. Perspectivas da ocupación.	B5.2. Valorar opcións de políticas macroeconómicas para facer fronte ao desemprego.	ECB5.2.1. Describe as causas do desemprego e valora as súas principais repercusións económicas e sociais.	CCL CMCCT CSC
			ECB5.2.2. Analiza os datos de desemprego en España e as políticas contra o desemprego.	CD CSC
			ECB5.2.3. Investiga e recoñece vieiros e tendencias de emprego.	CAA CD
	Bloque 6. Economía internacional			
a e f m	B6.1. Globalización económica. B6.2. Comercio internacional. B6.3. Integración económica e monetaria europea. B6.4. Economía e ambiente: sustentabilidade.	B6.1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e no ambiente.	ECB6.1.1. Valora o grao de interconexión das economías de todos os países do mundo e aplica a perspectiva global para emitir xuízos críticos.	CAA CSC
			ECB6.1.2. Explica as razóns que xustifican o intercambio	CCL CSC

	Economía. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			económico entre países e que inflúen nel.	
			ECB6.1.3. Analiza e presenta acontecementos económicos contemporáneos no contexto da globalización e o comercio internacional.	CAA CD CSC
			ECB6.1.4. Recoñece e enumera vantaxes e inconvenientes do proceso de integración económica e monetaria da Unión Europea.	CCL CD CSC
			ECB6.1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional, e analiza as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.	CAA CSC

3. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS

A Educación Secundaria Obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e as alumnas as capacidades que lles permitan:

a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.

i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social.

Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión

de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

OBXECTIVOS DA ÁREA DE ECONOMÍA

1. Recoñecer a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de toda economía e comprender que toda elección supón renunciar a outras alternativas e que toda decisión ten consecuencias.

2. Diferenciar formas diversas de abordar e resolver problemas económicos e identificar as súas vantaxes e inconvenientes, así como as súas limitacións.

3. Comprender e utilizar correctamente diferentes termos da área de Economía.

4. Diferenciar entre economía positiva e economía normativa.

5. Representar e analizar gráficamente o custo de oportunidade mediante a Fronteira de Posibilidades de Produción.

6. Representar as relacións que se establecen entre as economías domésticas e das empresas.

7. Aplicar razoamentos básicos para interpretar problemas económicos provenientes das relacións económicas da súa contorna.

8. Distinguir as diferentes formas xurídicas das empresas e relacionalas coas esixencias requiridas de capital para a súa constitución e responsabilidades legais para cada tipo.

9. Valorar as formas xurídicas de empresas máis apropiadas en cada caso en función das características concretas aplicando o razoamento sobre clasificación das empresas.

10. Identificar os diferentes tipos de empresas e empresarios que actúan na súa contorna, así como a forma de interrelacionar co seu ámbito máis próximo e os efectos sociais e ambientais, positivos e negativos, que se observan.

11. Indicar os distintos tipos de factores produtivos e as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía.

12. Identificar os diferentes sectores económicos, así como os seus retos e oportunidades.

13. Explicar as posibilidades de financiamento do día a día das empresas diferenciando o financiamento externo e interna, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa.

14. Diferenciar os ingresos e custos xerais dunha empresa e identificar o seu beneficio ou perda, aplicando razoamentos matemáticos para a interpretación de resultados.

15. Identificar as obrigacións fiscais das empresas segundo a actividade, sinalando o funcionamento básico dos impostos e as principais diferenzas entre eles.

16. Valorar a achega que supón a carga impositiva á riqueza nacional.

17. Elaborar e realizar un seguimento a un orzamento ou plan financeiro personalizado, identificando cada un dos ingresos e gastos.

18. Utilizar ferramentas informáticas na preparación e desenvolvemento dun orzamento ou plan financeiro personalizado.

19. Manexar gráficos de análises que lle permiten comparar unha realidade personalizada coas previsións establecidas.

20. Comprender as necesidades de planificación e de manexo dos asuntos financeiros ao longo da vida. Dita planificación vincúlase á previsión realizada en cada unha das etapas de acordo coas decisións tomadas e a marcha da actividade económica nacional.

21. Coñecer e explicar a relevancia do aforro e do control do gasto.

22. Analizar as vantaxes e inconvenientes do endebedamento, valorando o risco, e seleccionar a decisión máis adecuada para cada momento.

23. Comprender os termos fundamentais e describir o funcionamento na operativa coas contas bancarias.

24. Valorar e comprobar a necesidade de ler detidamente os documentos que presentan os bancos, así como a importancia da seguridade cando a relación prodúcese por Internet.

25. Recoñecer o feito de que se poden negociar as condicións que presentan as entidades financeiras e analizar o procedemento de reclamación ante as mesmas.

26. Identificar e explicar as distintas modalidades de cartóns que existen, así como o esencial da seguridade cando se opera con cartóns.

27. Identificar e diferenciar os distintos tipos de seguros segundo os riscos ou situacións adversas nas diversas etapas da vida.

28. Identificar as vías de onde proceden os ingresos do Estado, así como as principais áreas dos gastos do Estado, e comentar as súas relacións.

29. Analizar e interpretar datos e gráficos de contido económico relacionados cos ingresos e gastos do Estado.

30. Distinguir nos diferentes ciclos económicos o comportamento dos ingresos e gastos públicos, así como os efectos que se poden producir ao longo do tempo.

31. Comprender e expresar as diferenzas entre os conceptos de débeda pública e déficit público, así como a relación que se produce entre eles.

32. Coñecer e describir os efectos da desigualdade da renda e os instrumentos de redistribución da mesma.

33. Describir o fenómeno do desemprego e valorar as súas principais repercusións económicas e sociais.

34. Valorar e interpretar datos e gráficos de contido económico relacionados cos tipos de interese, inflación e desemprego.

35. Describir as causas do desemprego e valorar as súas principais repercusións económicas e sociais.

36. Analizar os datos de desemprego en España e as políticas contra o desemprego.

37. Investigar e recoñecer ámbitos de oportunidades e tendencias de emprego.

38. Valorar o grao de interconexión das diferentes economías de todos os países do mundo e aplicar a perspectiva global para emitir xuízos críticos.

39. Explicar as razóns que xustifican e inflúen no intercambio económico entre países.

40. Analizar acontecementos económicos contemporáneos no contexto da globalización e o comercio internacional.

41. Coñecer e enumerar vantaxes e inconvenientes do proceso de integración económica e monetaria da Unión Europea.

42. Reflexionar sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional analizando as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.

4. CONCRECIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES: TEMPORALIZACIÓN, GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA E PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Estándar de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Temporalización	Procedementos e Instrumentos de Avaliación
Bloque 1. Ideas económicas básicas	.	***<u>1ªavaliación</u>***	
ECB1.1.1. Recoñece a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de calquera economía, e comprende que todas as eleccións supoñen renunciar a outras alternativas e que todas as decisións teñen consecuencias.	- Realiza actividades de simulación, comparando situacions de economía planificada con situacións de libre mercado.	UNIDADE DIDÁCTICA – as duas primeiras semanas de OUTUBRO	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Debates
ECB1.1.2. Distingue formas de analizar e resolver problemas económicos, e identifica as súas vantaxes, os seus inconvenientes e as súas limitacións.	- Clasifica distintos tipos de necesidades. - Aborda o uso alternativo de un mesmo recurso aplicado a necesidades distintas. - Reflexiona sobre as decisións acerca dos recursos limitados.		
ECB1.2.1. Comprende e utiliza correctamente termos da área da economía.	- Diferenza entre renta e riqueza. - Reflexiona sobre as fontes do valor. - Discrimina eficientemente activos e pasivos.		
ECB1.2.2. Diferencia entre economía positiva e economía normativa.	- Establece diferenzas entre proposicións normativas e positivas, discriminando entre ambas a partir de exemplos cotidiáns.		
ECB1.2.3. Representa e analiza graficamente o custo de oportunidade mediante a fronteira de posibilidades de produción.	- Relaciona o concepto de coste de oportunidade coa a Fronteira de Posibilidades		

	de Producción, calculando o seu importe total e unitario e identificando as suas zoas.		
ECB1.3.1. Representa as relacións que se establecen entre as economías domésticas e as empresas.	- Enumera os tipos de axentes económicos e explicita as suas funcións, propoñendo exemplos reais. - Representa as relacións existentes entre axentes económicos cotidiáns.		
ECB1.3.2. Aplica razoamentos básicos para interpretar problemas económicos provenientes das relacións económicas do seu contorno.	- Utiliza adecuadamente os métodos inductivo e deductivo para solucionar problemas económicos sixelos.		
Bloque 2. Economía e empresa			
ECB2.1.1. Distingue as formas xurídicas das empresas e relaciónaas coas esixencias de capital para a súa constitución e coas responsabilidades legais para cada tipo.	- Distingue situacións nas que aparece a figura da persoa empresaria. - Recoñece as obligacións e os dereitos da actividade empresarial. - Coñoce os requisitos de capital e legais para que unha sociedade adquira personalidade xjurídica e para realizar unha actividade empresarial de maneira individual. - Distingue, valora e cuantifica os diferentes tipos de empresas existentes na economía española.	UNIDADE DIDÁCTICA 2- 3ª e 4ª semana de outubro e 1ª e 2ª de novembro	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Debates
ECB2.1.3. Distingue os tipos de empresas e de empresarios/as que actúan no seu ámbito, así como a forma de interactuar co seu contorno máis próximo e os efectos sociais e ambientais, positivos e negativos, que se observan.	- Clasifica as empresas a partir de casos reais atendendo a criterios de tamaño, capital e sector de actividade. - Coñoce o concepto de responsabilidade social		

	empresarial e distingue os seus fundamentos, recoñeocendo estos en casos reais propostos		
ECB2.2.1. Analiza os tipos de factores produtivos e as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía.	- Identificalos tipos de factores productivos existentes nas empresas, razoando a sua participación no proceso productivo e as suas relacións a curto e longo prazo. - Coñece e explica o concepto de rendemento decrecente do factor variable. - Calcula as magnitudes PMaL y PMeL. - Calcula a productividade do traballo nunha empresa e coñece os seus fundamentos e relación a nivel agregado co crecimento da economía.		
ECB2.2.2. Identifica os sectores económicos, así como os seus retos e as súas oportunidades.	- Identifica os sectores económicos. - É capaz de extraer retos e oportunidades dun determinado sector nunha lectura de prensa e reflexionar sobre eles.		
ECB2.3.1. Explica as posibilidades de financiamento das empresas e diferencia o financiamento externo e o interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa.	- Coñece os compoñentes básicos da estructura económica e financieira da empresa. - Coñece o coste de cada tipo de financiación. - Distingue ventaxas e inconvintes da financiación propia. - Calcula pesos entre os compoñentes da estructura financieira e o coste total	1ª PARTE UNIDADE DIDÁCTICA 3- 3ª e 4ª semana de novembro e 1ª de decembro	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Debates

	da financiación.		
		2ªavaliación	
ECB2.4.2. Distingue os ingresos e os custos dunha empresa, calcula o seu beneficio ou a súa perda, aplicando razoamentos matemáticos, e interpreta os resultados.	- Diferencia entre ingresos, costes e gastos. - Discrimina tipos de ingresos e gastos. - Coñoce o proceso de maximización de beneficio e o porqué dos seus argumentos. - Calcula o punto muerto de explotación e interpreta o seu significado.	2ªPARTE UNIDADE DIDÁCTICA 3- 2ª e 3ª semana de decembro e 2ª, 3ª e 4ª de xaneiro	
ECB2.5.1. Identifica as obrigas fiscais das empresas segundo a súa forma xurídica e as actividades, e sinala o funcionamento básico dos impostos e as principais diferenzas entre eles.	- Identifica as obrigas fiscais das empresas. - Explica a diferenza entre impuestos proporcionais e progresivos. - Coñoce o funcionamiento do IVE.	3ª PARTE UNIDADE DIDÁCTICA 3- 1ª,2ª e 4ª de febreiro	
ECB2.5.2. Valora a achega que para a riqueza nacional supón a carga impositiva que soportan as empresas.	- Valora a importancia dos principais tributos dentro do conxunto dos ingresos no financieiros do Estado.		
Bloque 3. Economía persoal			
ECB3.1.1. Elabora un orzamento ou plan financeiro persoal, identificando os ingresos e os gastos integrantes, e realiza o seu seguimento.	- Identifica gastos e ingresos persoais e clasificaos. - Elabora e modifica un orzamento persoal, identificando, clasificando e discriminando entre diferentes tipos de ingresos e gastos.	UNIDADE DIDÁCTICA 4- 1ª, 2ª e 3ª de marzo	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Debates
ECB3.1.2. Utiliza ferramentas informáticas na preparación e desenvolvemento dun orzamento ou plan financeiro personalizado.	- Elabora e modifica un orzamento persoal usando *software* de oficina (folla de cálculo).		
ECB3.1.3 Manexa gráficos de análise que permiten comparar unha realidade	- A partir da evidencia anterior, é capaz de realizar		

personalizada coas previsións establecidas.	gráficas que representan os pesos relativos de ingresos e gastos.		
ECB3.2.1. Comprende as necesidades de planificación e do manexo de asuntos financeiros ao longo da vida. Esa planificación vincúlase á previsión realizada en cada etapa, de acordo coas decisións tomadas e a marcha da actividade económica nacional.	- Recoñece a necesidade de realizar planificacións intertemporais. - Calcula, en supostos sinxelos, a cuantía da renda permanente sobre a cal planificar unha senda de consumo. persoal.		
ECB3.3.1. Recoñece e explica a relevancia do aforro e do control do gasto.	- Coñece e identifica os factores que llevan a formar unha burbulla económica. - Expresase sobre a conveniencia o non de asumir determinado nivel de débeda en función dos ingresos percibidos. - Explica a relevancia e uso futuro do aforro		
ECB3.3.2. Analiza as vantaxes e inconvenientes do endebedamento, valorando o risco e seleccionando a decisión máis axeitada para cada momento.	- Coñece distintas alternativas para xestionar aforros persoais. - Explica os tipos de rico que existen e comprende a relación risco-rendemento. - Identifica individuos adversos ou amantes ó risco. - Coñece o concepto de diversificación e enumera as suas ventaxas.		
		3ªavaliación	
ECB3.4.1. Comprende os termos fundamentais e describe o funcionamento das contas na operativa bancaria.	- Distingue os diferentes tipos de diñeiro e clasificaos. - Coñece a fonte dol valor do diñeiro fiduciario.	UNIDADE DIDÁCTICA 5- 4ª de marzo e 2ª,3ª e 4ª semanas de abril	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións.

	- Coñece o proceso de creación monetaria e o efecto multiplicador dos depósitos bancarios. - Comprende e coñece as funcionalidades dunha conta corrente e os termos asociados a ela.		Debates
ECB3.4.2. Valora e comproba a necesidade de interpretar as cláusulas dos contratos bancarios para coñecer os dereitos e as obrigas que se derivan delas, así como a importancia de operar en condicións de seguridade cando se empregan procedementos telemáticos.	- Coñece as reglas básicas de seguridade a ter en conta en relación coa operativa financieira e comercial a través de Internet. - Identifica elementos básicos nun contrato de conta corrente.		
ECB3.4.3. Recoñece a capacidade de negociación coas entidades financeiras e analiza os procedementos de reclamación ante estas.	- Coñece o procedimento de reclamación ante unha entidade financieira.		
ECB3.4.4. Identifica e explica as modalidades de tarxetas bancarias, así como os elementos e os procedementos que garanten a seguridade na súa operativa.	- Identifica e explica as distintas modalidades de tarxetas que existen.		
ECB3.5.1. Identifica, describe e clasifica os tipos de seguros segundo os riscos ou as situacións adversas nas etapas da vida.	- Explica qué é un seguro e para qué serve. - Identifica e discrimina tipos de contratos de seguro. - Identifica e clasifica los axentes que interveñen nunha operación de seguro.		
Bloque 4. Economía e ingresos e gastos do Estado			
ECB4.1.1. Identifica as vías de onde proceden os ingresos do Estado, así como as principais áreas dos gastos do Estado, e comenta as súas relacións.	- Identifica as vías de onde proceden os ingresos do Estado. - Analiza e clasifica as grandes partidas de gasto público.	UNIDAD 6- 4ª e 5ª semana de abril, 1ª e 2ª de marzo e 1ª de mayo	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Debates

	- Relaciona gastos cos ingresos, anticipando o concepto de déficit público.		
ECB4.1.2. Analiza e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos ingresos e os gastos do Estado.	- Realiza cálculos a partir de taboas e gráficas que conteñen información sobre ingresos e gastos do Estado.		
ECB4.1.3. Distingue nos ciclos económicos o comportamento dos ingresos e dos gastos públicos, así como os efectos que se poden producir ao longo do tempo.	- Relaciona a evolución do déficit co ciclo económico, realizando previsións sobre o gasto en pensións e desemplego. Usa, ademáis, datos sobre previsión de poboación para realizar tales comparacións.		
ECB4.1.4. Describe o contido dos orzamentos públicos e argumenta a necesidade de prever os ingresos e os gastos, e controlar a súa execución.	- Realiza previsión de gastos e ingresos e control da execución		
ECB4.2.1. Comprende e expresa as diferenzas entre os conceptos de débeda pública e déficit público, así como a relación que se produce entre eles.	- Coñoce los conceptos de déficit público e de débeda pública e relacionaos.		
ECB4.3.1. Coñece e describe os efectos da desigualdade da renda e os instrumentos de redistribución desta.	- Coñece e describe os efectos da desigualdade da renda. - Coñece e describe os instrumentos da distribución da renda. - Debate sobre temas relacionados coa distribución da riqueza.		
ECB4.3.2. Interpreta gráficos representativos da distribución da renda	- Comprende o significado da curva de Lorenz.		
Bloque 5. Economía e tipos de xuro, inflación e desemprego			

ECB5.1.1. Describe as causas da inflación e valora as súas principais repercusións económicas e sociais.	- Coñece o concepto de inflación. - Calcula tasas de inflación. - Describe causas da inflación. - Valora, coñece e describe as consecuencias da inflación.	UNIDADE DIDÁCTICA 7- 2ª,3ª e 4ª semana de mayo.	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Debates
ECB5.1.2. Explica o funcionamento dos tipos de interese e as consecuencias da súa variación para a marcha da economía.	- Explica o funcionamento dos tipos de xuros e a sua formación, dende os tipos oficiais ata os comerciais. - Relaciona a evolución dos tipos de xuros coa do crecimento económico.		
ECB5.1.3. Valora e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos tipos de xuro, inflación e desemprego.	- Interpreta datose gráficos sobre inflación e tipos de xuros e relacionaos coa coxuntura económica.		
ECB5.2.1. Describe as causas do desemprego e valora as súas principais repercusións económicas e sociais.	- Describe posibles causas de desemplego e establece as consecuencias económicas e sociais do mesmo.	UNIDADE DIDÁCTICA 8- 1ª semana de xuño	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e presentacións. Debates
ECB5.2.2. Analiza os datos de desemprego en España e as políticas contra o desemprego.	- A partir de datos oficiais, analiza os datos de desemplego, realizando comparacións a través de índices e pesos relativos.		
ECB5.2.3. Investiga e recoñece vieiros e tendencias de emprego.	- Investiga sectores e ocupacións coa tendencia positiva de emplego, a partir da consulta de fontes oficiais.		
Bloque 6. Economía internacional			
ECB6.1.1. Valora o grao de interconexión das economías de todos os países do mundo e aplica a perspectiva global para emitir xuízos críticos.	- Coñece o concepto de globalización. - Coñece o debate acerca do fenómeno coñecido	UNIDADE DIDÁCTICA 9- 2ª semana de	Exercicios,problemas, comentarios de texto, probas orais e escritas. Traballos e

	como globalización. - Realiza xuicios críticos sobre globalización a partir da exposición de dos posturas diferentes. - Realiza cálculos sobre crecimento do comercio mundial.	xuño	presentacións. Debates
ECB6.1.2. Explica as razóns que xustifican o intercambio económico entre países e que inflúen nel.	- Explica as causas do comercio.		
ECB6.1.3. Analiza e presenta acontecementos económicos contemporáneos no contexto da globalización e o comercio internacional.	- Analiza os efectos dos instrumentos de política comercial sobre o comercio e sobre as nacións que o aplican. - Coñece as líneas básicas do TTIP.		
ECB6.1.4. Recoñece e enumera vantaxes e inconvenientes do proceso de integración económica e monetaria da Unión Europea.	- Enumera as ventaxas do proceso de integración europea. - Identifica pérdidas de soberanía nacional derivadas dos procesos de integración económica.		
ECB6.1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional, e analiza as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.	- Coñece o concepto de desenvolvemento sostenible e de desenvolvemento económico. - Distingue entre crecimento económico y desenvolvemento económico. - Recoñece os obxectivos mundiais do desenvolvemento sostible.		

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.

Avaliación inicial

Avaliáranse as competencias clave de cada alumno/a matriculado nesta materia de 4º da E.S.O, sendo os graos de desenvolvemento das competencias os seguintes: INSUFICIENTE(1), SUFICIENTE(2), BEN(3), NOTABLE(4) E SOBRESAÍNTE(5). Entregarese o titor do alumno previamente a celebración da avaliación a información dos graos acadados en cada competencia, sendo éste o que introducirá a media de todalas materias en cada unha das competencias clave no programa XADE , antes de celebrarse dita avaliación.

Avaliación ordinaria

Na avaliación desta materia utilizaranse os procedementos e instrumentos en cada unha das seguintes situacións:

1º.- En cada unha das avaliacións e tendo en conta o punto de partida do alumno para poder valorar o seu proceso de aprendizaxe dos **estándares avaliables** e progamados para cada avaliación, o traballo e o esforzo do alumno nas actividades diarias serán importantes na súa avaliación, así como a actitude ante a materia polo que se seguirá os seguintes puntos:

- A valoración do traballo diario, participación e actitude positiva.
- En cada avaliación faranse tres probas, unha de cada unidade didáctica.
- Nas probas as preguntas apareceran cóa sua puntuación correspondente e para a sua corrección terase en conta os seguintes criterios: A) Nas preguntas curtas nas que se deban ofrecer definicións exactas, valoraranse positivamente a precisión e os exemplos como as aclaracións ou explicacións relativas a aquelas. B) Nas preguntas a desenvolver, nas que se debe facer unha exposición máis extensa valorarase a claridade expositiva, a utilización adecuada dos conceptos fundamentais e o plantexamento dun esquema resume da resposta no caso en que se pida. C) Nos problemas prácticos terase en conta non só o resultado numérico concreto, senón tamén a corrección no plantexamento. D) E por último, os erros ortográficos valoraranse negativamente (0,1 menos por cada falta).
- Si se sorprende a algún alumno copiando ou falando nalgún exame considerarase suspenso.

2º.- Realizarase **unha proba obxectiva de recuperación** da primeira e da segunda avaluación para aqueles alumnos que non a teñan superada, das partes suspensas.

O final de curso haberá **unha proba de recuperación de avaliacións non superadas**, e empregarase esta proba para facer a recuperación da terceira avaliación e das anteriores pero en ningún caso se poderá recuperar a asignatura completa.

3º.-É obligatorio presentarse ós exames programados ó longo do curso. Si por algunha causa xustificada o alumno non pode asistir a algún exame deberá presentar ó profesor da asignatura un xustificante médico adecuado. Si a causa non é médica os pais do

alumno ou os seus representantes legais deberán poñerse en contacto directamente co profesor ou co titor do alumno antes da realización da proba.

4º.-Para os alumnos que perden o dereito á aplicación dos criterios xerais de avaliación e a propia avaliación continua:

Os alumnos que acumulen un número de faltas de asistencia sen xustificar sinaladas no P.E.C. , perderán o dereito á aplicación dos criterios xerais de avaliación, polo que serán valorados mediante unha proba obxectiva a final de curso cunha calificación igual ou superior a un cinco.

Avaliación e Criterios a aplicar para argumentar o abandono manifesto nesta materia

Este departamento determina os criterios cos que se argumenta que un alumno pode correr o risco de non titular no Graduado do ESO ou non promocionar o curso seguinte por apreciar un abandono manifesto nesta materia, que será notificado ó longo do curso a lo menos tres veces.

Os criterios nos que se basa son os seguintes:

1º.- Non facer sistemáticamente os exercicios ou traballos encomendados.
2º.- Obter como resultado da avaliación unha cualificación de 1.
3º.- Faltas de asistencia inxustificadas.

Se un alumno non se presenta a unha proba de recuperación global na convocatoria ordinaria de xuño ou na extraorinaria de setembro, entendese como abandono manifesto sin aviso previo.

Avaliación da proba libre nesta materia para a obtención do título de graduado en educación secundaria obrigatoria para o alumnado con 18 anos cumpridos cun máximo de cinco materias da etapa non superadas

Segundo a Resolución do 17 de xuño de 2009, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se regulan as probas libres para a obtención do título de graduado en educación secundaria obrigatoria, o alumnado que cumpra os requisitos para acceder ás probas e sendo esta materia unha das cinco pendentes de cualificación positiva para obter o título realizaraselle unha proba que o centro fará pública a sua data e hora antes de finalizar o primeira quincena do mes de maio.

A proba celebrarase **na primeira quincena de xuño**.

A avaliación será realizada polo xefe do departamento seguindo os criterios de avaliación que establece o currículo da materia.

Avaliación extraordinaria

Os alumnos/as que non acadarán en Xuño unha nota superior ou igual a 5 deberán presentarse a convocatoria extraordinaria na que se avaliará tendo en conta os seguintes puntos para obter a nota:

1º- Valoración de 0 a 3 puntos dun paquete de preguntas que o alumno deberá entregar cas respostas. O valor otorgado a cada resposta irá sinalado en cada pregunta, podendo obter um máximo de 3 puntos.

O cuestionario será entregado despois da avaliación de Xuño os alumnos con calificación negativa nesta materia polo profesor da materia ou polo Titor do grupo.
2º- Valoración de 0 a 7 puntos a unha proba escrita sobre os contidos previstos no apartado 4 desta programación. Indicarase a valoración de cada pregunta teórica ou práctica.
O alumno deberá obter unha calificación de 5 ou máis, sumando o dúas valoracións anteriores para que a materia quede superada.
Considerarase non presentado si o alumno non entrega o cuestionario de preguntas nin realiza a proba escrita na data prevista para a convocatoria de setembro desta materia, contemplada no calendario de exames de SETEMBRO deste centro.

Previsión da realización das probas da materia de xeito telemático

As probas prevense en principio facelas presencialmente no centro pero debido a situación de pandemia provocada polo COVID-19 no caso de que o alumno non poidera presentarse de xeito presencial a ditas probas, mediante xustificación firmada polos seus país ou tutores legais facilitaraselle de xeito telemático mediante AULA VIRTUAL E CLASSROOM a posibilidade de presentarse a calquera delas.

5. METODOLOXÍA DIDÁCTICA

Traballar de maneira competencial na aula supón un cambio metodolóxico importante; o docente pasa a ser un xestor de coñecemento do alumnado, e este adquire un maior grao de protagonismo.

En concreto, na área de Economía:

Para alcanzar os obxectivos marcados no proceso de ensino-aprendizaxe desta materia, partirase do nivel de desenvolvemento dos alumnos e as alumnas considerando os seus coñecementos previos. Preténdese que o proceso de ensino-aprendizaxe sexa inductivo-deductivo, flexible (os contidos desta programación poderán adaptarse en función dos coñecementos previos e as capacidades do alumnado) e activo (fomentando a súa participación).

Exporase un proceso de ensino-aprendizaxe eminentemente práctica de tal forma que se forme ao alumnado coas capacidades e os coñecementos necesarios para que poida entender a realidade económica que nos rodea e ser crítico con ela. Teranse en conta, para iso, as seguintes recomendacións: relacionar o proceso de ensino-aprendizaxe coa vida real; facilitar a construción de aprendizaxes significativas, relacionando o que xa saben cos novos contidos; favorecer a capacidade de aprender a aprender; crear un clima de aceptación e cooperación en clase fomentando o traballo en grupo.

As **estratexias metodolóxicas** que se poden empregar en función dos contidos aos que nos enfrontamos poden ser as seguintes:

- Estratexias expositivas. Consisten na presentación ao alumnado dunha serie de coñecementos por parte do docente. A explicación realizarase mediante a achega de documentos e artigos de prensa, presentacións, exemplos, medios audiovisuais, etc.

- Estratexias de indagación. Consiste en que o alumnado realice, coa guía do docente, a aprendizaxe pola súa conta. As técnicas didácticas concretas poden ser moi variadas, como: realización de traballos de investigación, tanto persoal como grupal, e a súa posterior exposición ante a clase; estudo de casos reais; debates sobre temas económicos de actualidade; visitas a empresas e organismos económicos significativos.

O **contido** da materia impartirase ca seguinte metodología:

- A docencia da materia realizarase de xeito presencial pero contemplase a posibilidade dada a situación de pandemia da docencia de xeito non presencial a través da AULA VIRTUAL do centro xunto co CLASSROOM e MEET no caso de impartir clases por videoconferencias. Neste último caso o profesor informará o titor dos alumnos do grupo que teñan problemas de conectividade ou non entreguen as tarefas ou non realicen as probas, como mecanismo de control para asegurar o seguimento do curso por todo o alumnado que o teña que facer de xeito telemático.
- Explicacións teóricas do profesor que o alumno deberá anotar individualmente tanto a través de clases presenciais como de xeito no presencial polos medios expostos no punto anterior.

- Realización de fichas que o profesor entregará na clase mediante fotocopias ou a través da AULA VIRTUAL, ou realizadas no ordenador a través de Internet.
- Desenvolver casos prácticos.

6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Para o tratamento das unidades, ademais do libro do alumnado, utilizaranse:

- Recursos interactivos propostos no apartado «Na web»do libro de texto.
- Vídeos, documentais, noticias de actualidade obtidos da web ou de medios de comunicación.
- Pizarra tradicional.
- Ordenador con conexión a Internet.

- PÁXINA WEB DO CENTRO, AULA VIRTUAL, CLASSROOM E MEET

7. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO

AVALIACIÓN

Avaliarase tanto as aprendizaxes do alumnado como os procesos de ensino e a propia práctica docente, para o que establecerá indicadores de logro no **apartado 8** desta programación didáctica.

No **apartado 4** figuran a concreción dos estándares de aprendizaxe avaliables co grao mínimo de consecución para superar a materia.

A avaliación será un proceso no que distinguiremos tres aspectos:

1. Os contidos asimilados polo alumnado. Para elo faremos o seguinte:

* Exames e preguntas de clase (referentes a contidos procedimentais e conceptuais).

* Revisión periódica dos cadernos de clase (serviranos para avaliar contidos procedimentais e actitudinais).

* Observación das alumnas e alumnos nas clases, facendo un seguimento dos seguintes puntos (contidos actitudinais):

- Atende ós comentarios ou explicacións do profesor.
- Atende ás intervencións dos compañeiros.
- Esfórzase en realizar as actividades programadas.
- Aproveita o tempo de clases suficientemente.
- Amosa respecto polo traballo dos seus compañeiros.
- Interésase polos temas de estudio.
- Amosa respecto polo medio, tanto natural como pola aula (limpeza da aula, respecto polo material).

* Realización de traballos individuais ou en grupo(neste curso non se farán grupos).

2. Que o alumnado sexa consciente da súa situación respecto ao programa (contidos, actividades...)

3. Revisión do proceso de ensinanza - aprendizaxe que permita reconducir a práctica educativa.

CUALIFICACIÓN

O sistema de cualificación desta materia comprende os seguintes pasos:

1º.- Avaliación inicial.- Avaliáranse as competencias clave de cada alumno/a matriculado nesta materia de 4º da E.S.O, sendo os graos de desenvolvemento das competencias os seguintes: INSUFICIENTE(1), SUFICIENTE(2), BEN(3), NOTABLE(4) E SOBRESAÍNTE(5).
Entregarese o titor do alumno previamente a celebración da avaliación a información dos graos acadados en cada competencia, sendo éste o que introducirá a media de todalas materias en cada unha das competencias clave no programa XADE , antes de celebrarse dita avaliación.

2º.- En cada unha das avaliacións ordinarias e tendo en conta o punto de partida do alumno para poder valorar o seu proceso de aprendizaxe, o traballo e o esforzo do alumno nas actividades diarias serán importantes na súa avaliación, así como a actitude ante a materia, polo que se seguirá os seguintes puntos:

- A **nota de avaliación** será o 10% da valoración do traballo diario, participación e actitude positiva valorado entre 0 a 10 puntos e o 90% da nota media das calificacións das probas feitas en cada avaliación A nota resultante deberá ser 5 ou superior para considerar a **avaliación aprobada**.
- En cada avaliación faranse tres probas para reparti-la materia da mesma. Cada unha delas valorarase de 0 o 10.
- Nas probas as preguntas apareceran cóa sua puntuación correspondente e para a sua corrección terase en conta os seguintes criterios: A) Nas preguntas curtas nas que se deban ofrecer definicións exactas, valoraranse positivamente a precisión e os exemplos como as aclaracións ou explicacións relativas a aquelas. B) Nas preguntas a desenvolver, nas que se debe facer unha exposición máis extensa valorarase a claridade expositiva, a utilización adecuada dos conceptos fundamentais e o plantexamento dun esquema resume da resposta no caso en que se pida. C) Nos problemas prácticos terase en conta non só o resultado numérico concreto, senón tamén a corrección no plantexamento. D) E por último, os erros ortográficos valoraranse negativamente (0,1 menos por cada falta).
- Si se sorprende a algún alumno copiando ou falando nalgún exame considerarase suspenso.

3º.-No caso de que a nota de avaliación fora inferior a un 5, dita avaliación considerarase non superada e o alumno deberá recuperarla.

Realizarase unha **proba obxectiva de recuperación** da primeira e da segunda avaluación para aqueles alumnos que non a teñan superada. A súa valoración será de 0 o 10.

A nota da recuperación da avaliación deberá ser 5 ou superior para considerala superada.

Ó final de curso haberá **unha proba de recuperación de avaliacións cualificadas negativamente**, e empregarase esta proba para facer a recuperación da terceira

avaliación e das anteriores pero en ningún caso se poderá recuperar a asignatura completa. A cualificación de cada unha das avalicións non superadas será do 0 o 10, e considerarase recuperada a avaliación si a nota é 5 ou maior , facendo logo unha media das tres avalicións.

4º.-Polo tanto a **nota final** de curso (Xunio) será una media das calificacións obtidas en cada avaliación.

Tamén se realizará **unha avaliación das competencias clave** de cada alumno matriculado na materia seguindo o mismo procedemento que na **avaliación inicial**.

5º.-É obligatorio presentarse ós exames programados ó longo do curso. Si por algunha causa xustificada o alumno non pode asistir a algún exame deberá presentar ó profesor da asignatura un xustificante adecuado dos seus pais ou os seus representantes legais pondose en contacto directamente co profesor ou co titor do alumno antes da realización da proba.

6º.-Avaliación para os alumnos que perden o dereito á aplicación dos criterios xerais de avaliación e a propia avaliación continua:

Os alumnos que acumulen un número de faltas de asistencia sin xustificar indicadas no P.E.C., perderán o dereito á aplicación dos criterios xerales de avaliación, polo que serán avaliados mediante **unha proba obxectiva a final do curso**, tendo que entregar todolos traballos esixidos o longo do mesmo. Polo tanto, a nota estará determinada polo resultado da proba e será imprescindible a presentación dos traballos, tendo que obter un 5 ou máis no exame para aproba-la materia.

7º.-Avaliación da proba libre nesta materia para a obtención do título de graduado en educación secundaria obrigatoria para o alumnado con 18 anos cumpridos cun máximo de cinco materias da etapa non superadas

A proba cunha duración máxima de 90 minutos que será correxido por este departamento, constará sobre:

Os contidos previstos no apartado de 4 desta programación.

A cada unha das preguntas indicaraselles unha valoración, tendo o alumno que obter unha calificación de 5 ou máis para que a materia quede superada.

8º-Avaliación extraordinaria

Os alumnos/as que non acadarán en Xuño unha nota superior ou igual a 5 deberán presentarse a convocatoria extraordinaria na que se avaliará tendo en conta os seguintes puntos para obter a nota:

1º- Valoración de 0 a 3 puntos dun paquete de preguntas que o alumno deberá entregar cas respostas. O valor otorgado a cada resposta irá sinalado en cada pregunta, podendo obter um máximo de 3 puntos.

O cuestionario será entregado despois da avaliación de Xuño os alumnos con calificación negativa nesta materia polo profesor da materia ou polo Titor do grupo.

2º- Valoración de 0 a 7 puntos a unha proba escrita sobre os contidos previstos no apartado 4 desta programación. Indicarase a valoración de cada pregunta teórica ou práctica.

O alumno deberá obter unha calificación de 5 ou máis, sumando o dúas valoracións anteriores para que a materia quede superada.
Considerarase non presentado si o alumno non entrega o cuestionario de preguntas nin realiza a proba escrita na data prevista para a convocatoria de setembro desta materia, contemplada no calendario de exames de SETEMBRO deste centro.

9º-Previsión da realización das probas da materia de xeito telemático

As probas prevense en principio facelas presencialmente no centro pero debido a situación de pandemia provocada polo COVID-19 no caso de que o alumno non poidera presentarse de xeito presencial a ditas probas, mediante xustificación firmada polos seus país ou tutores legais facilitaraselle de xeito telemático mediante AULA VIRTUAL E CLASSROOM a posibilidade de presentarse a calquera delas.

PROMOCIÓN

Segundo o establecido no Proxecto educativo de centro (PEC)

8. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

A avaliación do proceso do ensino e polo tanto da programación non debe ser a simple medida dos resultados obtidos en relación cos obxectivos propostos, senón un elemento regulador do proceso educativo completo.

Todo é de modificación, xa que a exposición teórica da programación ten que verse contrastada coa posta en práctica. Ao longo do curso académico, o profesorado debe detectar o grao en que os alumnos e alumnas adquiren os contidos e as posibles deficiencias da programación.

Ao longo de todo o curso, irase analizando e mellorando, na medida do posible, os distintos aspectos da programación e da práctica docente: **os obxectivos, contidos, metodoloxía, recursos e materiais, temporalización, motivación do alumnado**,...; para facer da programación o instrumento realmente eficaz para o ensino-aprendizaxe.

Usaremos como **INDICADORES DE LOGRO** as seguintes rúbricas:

1. DESENVOLVEMENTO DA ENSINANZA

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
DESENVOLVEMENTO DA ENSINANZA	1. Resume as ideas fundamentais discutidas antes de pasar a unha nova unidade ou tema con mapas conceptuais, esquemas...		
	2. Cando introduce conceptos novos, relaciónaos, se é posible, cos xa coñecidos; intercala preguntas aclaratorias; pon exemplos...		
	3. Ten predisposición para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fóra das clases.		
	4. Optimiza o tempo dispoñible para o desenvolvemento de cada unidade didáctica.		
	5. Utiliza axuda audiovisual ou doutro tipo para apoiar os contidos na aula.		
	6. Promove o traballo cooperativo e mantén unha comunicación fluída cos estudantes.		
	7. Desenvolve os contidos dunha forma ordenada e comprensible para os alumnos e as alumnas.		

	8. Presenta actividades que permitan a adquisición dos estándares de aprendizaxe e as destrezas propias da etapa educativa.		
	9. Presenta actividades de grupo e individuais.		

2. SEGUIMENTO E AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINANZA-APRENDIZAXE

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
SEGUIMENTO E AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINANZA- APRENDIZAXE	1. Realiza a avaliación inicial ao principio do curso para axustar a programación ao nivel dos estudantes.		
	2. Detecta os coñecementos previos de cada unidade didáctica.		
	3. Revisa, con frecuencia, os traballos propostos na aula e fóra dela.		
	4. Proporciona a información necesaria sobre a resolución das tarefas e como pode melloralas.		
	5. Corrixe e explica de forma habitual os traballos e as actividades dos alumnos e das alumnas, e dá pautas para a mellora das súas aprendizaxes.		
	6. Utiliza suficientes criterios de avaliación que atendan de xeito equilibrado a avaliación dos diferentes contidos.		
	7. Favorece os procesos de autoavaliación e coavaliación.		

9. ACTIVIDADES DE SEGUEMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES

Conforme a lexislación vixente no se da o feito de alumnos con esta materia pendente.

Os alumnos coa avaliación negativa nesta materia na convocatoria extraordinaria ou repiten o curso ou promocionan a Bacharelato, sempre que cumpran os criterios de promoción, incluso coa materia suspensa.

Polo que non se precisa contemplar actividades de seguemento, recuperación e avaliación de alumnos coa materia suspensa.

10. AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS A ADOPTAR EN BASE OS SEUS RESULTADOS

Nas primeiras semanas do curso determinarase medidas a tomar en caso dalgunha necesidade educativa detectada nos alumnos a través da realización de actividades como a realización de test, cuestionarios, búsqueda de información interpretandoa e manifestando xuízos críticos. Ditas actividades realizaránse tanto de forma individual como en grupo. Non se poñerá nota.

Descrición do grupo despois da avaliación inicial

Á hora de formular as medidas de atención á diversidade e inclusión habemos de solicitar, en primeiro lugar, diversa información sobre cada grupo de alumnos e alumnas; como mínimo debe coñecerse a relativa a:

- O número de alumnos e alumnas.
- O funcionamento do grupo (clima da aula, nivel de disciplina, atención...).
- As fortalezas que se identifican no grupo en canto ao desenvolvemento de contidos curriculares.
- As necesidades que se puidesen identificar; convén pensar nesta fase en como se poden abordar *(planificación de estratexias metodolóxicas, xestión da aula, estratexias de seguimento da eficacia de medidas, etc.).*
- As fortalezas que se identifican no grupo en canto aos aspectos competenciais.
- Os desempeños competenciais prioritarios que hai que practicar no grupo nesta materia.
- Os aspectos que se deben ter en conta ao agrupar os alumnos e as alumnas para os traballos cooperativos.
- Os tipos de recursos que se necesitan adaptar no nivel xeral para obter un logro óptimo do grupo.

Necesidades individuais

A avaliación inicial facilítanos non só coñecemento acerca do grupo como conxunto, senón que tamén nos proporciona información acerca de diversos aspectos individuais dos nosos estudantes; a partir dela poderemos:

- Identificar os alumnos ou as alumnas que necesitan un maior seguimento ou personalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe. (Débese ter en conta aquel alumnado con necesidades educativas, con altas capacidades e con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar, etc.).
- Saber as medidas organizativas que cómpre adoptar. (Planificación de reforzos, situación de espazos, xestión de tempos grupais para favorecer a intervención individual).
- Establecer conclusións sobre as medidas curriculares que cómpre adoptar, así como sobre os recursos que se van empregar.
- Analizar o modelo de seguimento que se vai utilizar con cada un deles.

- Acoutar o intervalo de tempo e o modo en que se van avaliar os progresos destes estudantes.
- Fixar o modo en que se vai compartir a información sobre cada alumno ou alumna co resto de docentes que interveñen no seu itinerario de aprendizaxe; especialmente, co titor ou titora.

11. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

No alumnado podemos observar diferentes capacidades, motivacións e ritmos de aprendizaxe, así pois, proporanse actividades de diagnóstico, ampliación, recuperación, reforzo e avaliación tendo en conta aspectos como os seguintes:

-Detectar os coñecementos previos que cada alumno ten ao comezar o tema, propondo actividades de reforzo para aquelas alumnas e alumnos nos que se detecte retraso significativo.
-Procurar que os novos contidos sexan adecuados ao nivel de desenrolo cognitivo dos alumnos e alumnas.
-Intentar que a comprensión dun contido por parte do alumnado lle sexa suficiente para facer unha mínima utilización do mesmo e para enlazar os contidos que con el se relacionan.
-Propor actividades de reforzo ou ampliación para os alumnos que o precisen.
-Proporcionar información complementaria ós alumnos que o soliciten ou facilitarlles o acceso á mesma

Posibilitaremos a adaptación de todo tipo de alumnado, sexan cales sexan as características persoais de cada un deles, e do nivel que presenten, polo que se adaptará o currículo as necesidades educativas da seguinte formas e coas seguintes finalidades:
- Actividades con diferentes grados de dificultades, adaptados as necesidades individuais do alumnado.
- Actividades en grupo, para fomenta-la colaboración e cooperación dos alumnos con maior nivel de coñecementos, cos que presentan un nivel máis baixo(neste curso non se levarán a cabo actividades en grupo).
- Realización de exercicios de reforzo, para aqueles alumnos que na avaliación non haxan sido avaliados positivamente, ou non haxan acadado os obxectivos mínimos programados.
- Exercicios de ampliación, destinados o alumnado con maior nivel de coñecementos.
- En todo caso, fomentarase unha actitude de respecto cara as diferencias que uns alumnos/as presenten respecto dos demais.

12. ELEMENTOS TRANSVERSAIS

As actividades previstas nesta materia para potenciar no alumnado o hábito da **lectura** son as seguintes:

- En cada unidade didáctica adicaselle unha hora na aula a lectura dun texto ou documento relacionado cos contidos de dita unidade. Posteriormente proponse preguntas o alumnado para determinar o nivel de comprensión e de relación cos contidos teóricos estudiados.

- Leense artígos de prensa relacionados con temas de actualidade.

- O estudio de cada unidade didáctica sempre se realiza facendo unha lectura na aula da mesma.

As actividades realizadas nesta materia que potencian e fomentan a **utilización das TIC** con fines didácticos son as seguintes:

- Proponse a alumnado a búsqueda de mensaxes, datos e informacións sobre determinados temas económicos actuais en INTERNET para que posteriormente formulen xuízos persoais e comprendan a importancia das decisións e o que implican para os diferentes axentes sociais.

- Dendo o Departamento de Economía informase na páxina web do Instituto dos contidos mínimos, procedementos de avaliación e sistema de cualificación desta materia.

- E promovese a participación do alumnado nun simulador De BOLSA, utilizando INTERNET,con cotizacións en tempo real.

A **expresión oral e escrita** potenciarase a través da realización de traballos sobre temas económicos xunto coa súa exposición. Ademáis para a súa presentación utilizaranse programas informáticos como o power point, fomentando a **comunicación audiovisual**.

O **espíritu emprendedor** fomentarase con propostas de realización de traballos en grupo donde deberán tomar decisións sobre a elección do grupo de taballo , do responsable do mesmo e do tema a traballar escollido entre varios ofertados polo profesor da materia (**neste curso non se levarán a cabo grupos de traballo pola situación COVID-19**)

Os obxectivos en **educación de valores** desta materia na búsqueda da consecución de competencias, son:

- Valorar a existencia de capacidades diferentes, aproveitando a sinerxia xerada o formar en determinadas actividades grupo de traballo, obtendo mellores resultados que si o traballo fose individual.

- Non a exclusión no grupo de traballo formado dentro da aula.

- Resolución de conflictos dados dentro da aula ou fora dela.

- Non permitir a utilización dunha linguaxe sexista.

- Promover a solidaridade entre os compañeiros, desterrando a idea da exclusión e da violencia na aula.

Ademais por avaliación adicarase unha hora lectiva a travallar con ferramentas didácticas que se poden atopar na dirección http://educaciónvalores.org, de onde sacarán información para na hora lectiva seguinte facer unha exposición por grupos e un debate sobre temas a elexir como: Acoso escolar, capacidades diferentes, coeducación e igualdade, convivencia, educación en valores, educación pola paz, educación intercultural, educación sexual e afectiva, solidariedade, experiencias, familias, fracaso escolar, género, globalización, homofobia, inmigración, interculturaliedade, linguaxe sexista, mediación, medio ambiente e obxectivos do milenio (pobreza, política educativa, profesorado, religiones, renovación pedagóxica, resolución de conflictos, salud, sexualidad, sida, TIC, tempo libre, violencia de xénero e adolescentes, violencia na aula e bullying).

ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA.

Entre os obxectivos do plan de convivencia no I.E.S. de Allariz, están:

- Preparar ós alumnos para a vida social adulta.

- Asumir e practicar valores cívicos e democráticos (respeto polos demáis, polo mobiliario e polos bens comúns, tolerancia crítica, solidariedade, dereitos humanos, medio natural, igualdade entre homes e mulleres, respeto a outras ideas, confesións e culturas...)

- Mellorar o clima escolar no I.E.S.

- Atender de xeito eficaz á diversidade.

Ás accións acometidas por este departamento para a consecución dos obxectivos son:

- Da nota de avaliación, o profesor poderá quitar 0,25 puntos por cada vez que o alumno manifeste un comportamento inadecuado na aula ou 1 punto si por dito comportamento o alumno é enviado xunto o profesor de garda ou o xefe de estudos. Dentro das manifestacións de comportamento inadecuado na aula consideranse aquelas contrarias os valores mencionados no apartado anterior desta programación.

- Travallar con ferramentas didácticas sobre a educación en valores previsto nesta programación.

13. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Neste curso os alumnos van a participar nun Simulador de Bolsa. O efecto didáctico e ampliar os coñecementos básicos de economía, aprender cómo e donde conseguir información sobre a bolsa, as accións e as empresas, e como valoralas. De paso tamén exercita o alumnado no trato co risco e o atrevemento, a inseguirdade e a dúbida, así como no traballo eficaz en equipo.

Ademais o longo do curso valorarase a participación do alumnado en torneos, debates, xogos, charlas informativas relacionadas ca materia de Economía propostas dende as institucións co obxectivo do coñecemento da realidade económica e de problemas económicos sociais actuáis así como da educación tanto financieira como cívico tributaria, necesarias e importantes para a súa formación.

14. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA

Neste apartado pretendemos promover a reflexión docente e a autoavaliación da realización e desenvolvemento de programacións didácticas. Para iso, ao finalizar cada unidade didáctica proponse unha secuencia de preguntas que lle permitan ao docente avaliar o funcionamento do programado na aula e establecer estratexias de mellora para a propia unidade.

De igual modo, propoñemos o uso dunha **ferramenta para a avaliación da programación didáctica no seu conxunto**; esta pódese realizar ao final de cada trimestre, para así poder recoller as melloras no seguinte. A devandita ferramenta descríbese a continuación:

ASPECTOS PARA AVALIAR	PARA DESTACAR…	PARA MELLORAR…	PROPOSTAS DE MELLORA PERSOAL
Temporalización das unidades didácticas			
Desenvolvemento dos obxectivos didácticos			
Manexo dos contidos da unidade			
Descritores e desempeños competenciais			
Realización de tarefas			
Estratexias metodolóxicas seleccionadas			
Recursos			
Claridade nos criterios de avaliación			
Uso de diversas ferramentas de avaliación			
Atención á diversidade			

Interdisciplinariedade			

PROGRAMACIÓN DE ECONOMÍA DE 1º DE BACHARELATO

PROFESORA: M **MERCEDES PUMAR GARCIA**

LIBRO DE TEXTO:

Titulo Economía

Autor **F.J.GONZÁLEZ ÁLVAREZ**

Editorial **ANAYA**

I.S.B.N. **978-84-678-2742-2**

Data de autorización **2015**

En castelá

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

Economía da Empresa trata de explicar a realidade empresarial, como unha rama da economía especializada nun determinado suxeito económico: a em-presa. Trátase dunha ciencia que, por unha banda, procura a explicación do fenómeno económico da empresa e, por outra, a actuación sobre ela para al-canzar certos fins. A tendencia actual diríxese a tratar de converter esta disciplina nun corpo de coñecementos interdisciplinarios que traten calquera pro-blema que se formule na empresa.

A empresa é un axente esencial da actividade económica. As empresas constitúen as células elementais de produción que integran o organismo económico a través das cales se conseguen os obxectivos macroeconómicos e, por iso, ocupan a atención dos/das economistas. É na economía contemporánea onde acha a súa plenitude, xa que a división do traballo, a especialización, o desenvolvemento do sistema monetario e a amplitude do mercado crearon o clima necesario para que se dea con precisión e características peculiares a unidade autónoma de produción, que constitúe o obxecto real da economía da em-presa. Nesta materia traballaranse cuestións como a razón da existencia das empresas, as súas características, os tipos de organización e de funcionamen-to, e os factores que inflúen na toma de decisións.

A materia, que emprega un enfoque de presentación baseado na análise de distintas áreas e funcións da empresa, estrutúrase nos bloques seguintes: "A empresa", no que se describen os seus elementos, as súas funcións e os seus obxectivos; "Desenvolvemento da empresa", onde se fai unha análise das decisións de dimensión e localización, e das estratexias de crecemento; "Organización e dirección da empresa", no que se explica a planificación, a organi-zación e a xestión dos recursos da empresa; "A función produtiva", para analizar os procesos produtivos e a estrutura de ingresos e custos derivada deles; "A función comercial da empresa", que repasa as principais decisións da empresa na comercialización dos seus produtos e/ou servizos; "A información na empresa", para comprender a importancia de contar con datos e información relevante e precisa na toma de decisións e no cumprimento das obrigas fiscais; e finalmente "A función financeira", onde se trata de analizar os aspectos salientables das decisión de investimento e financiamento na empresa.

A empresa ten un significado social (crea emprego), canaliza a renda e, conseguintemente, constitúe un elemento de redistribución da renda nacional. O desenvolvemento da actividade empresarial e a acción do/da empresario/a deben estar guiados pola responsabilidade social e o comportamento ético, máis alá da procura duns resultados.

A materia ha permitir o fomento dunha cultura e dun xeito de pensar empresarial, onde se exerciten e medren a creatividade e o espírito de innovación, e se incentive a elaboración de reflexións persoais e a toma de decisións fundamentadas, así como a concepción do erro como fonte de progreso e aprendizaxe. Tamén ha contribuír ao desenvolvemento da competencia matemática e das competencias básicas en ciencia e

tecnoloxía, de comunicación lingüística e dixital, da capacidade de aprender a aprender, e do sentido da iniciativa e o espírito emprendedor.

Debemos ter en conta o medio familiar e o entorno social e cultural do alumnado, e para a nosa área o que tamén é fundamental é o entorno económico.

O alumnado procede dos concellos de Allariz, Xunqueira e A Merca cunha maioría da propia vila de Allariz.

Características do centro

A situación do IES de Allariz fai que o noso centro educativo presente unha mestura de características urbanas e rurais. Actualmente prevalece a poboación da propia vila, (tanto polo seu crecemento propio, coma pola progresiva despoboación do rural que a rodea), o que lle aporta os rasgos mais urbáns fronte ós aspectos mais rurais aportados polos rapaces das aldeas. A proximi-dade da capital da provincia, (sita a 20 Kms.), e as boas comunicacións con ela contribúen tamén aos aspectos urbanos do centro. A esa mesma distancia aproximada de 20 Kms. tén o centro varias localidades, todas elas tamén con institutos de educación secundaria: Maceda, Xinzo, Celanova, (e, naturalmente, a propia cidade de Ourense).

O tamaño do IES de Allariz é mais ben pequeno, e, como tal, só tén 2 centros adscritos: o CEIP Padre Feijoo, radicado na propia vila, e o CEIP Padre Crespo da localidade de Xunqueira de Ambía, que dista unha media ducia de Kms.

A oferta educativa no IES de Allariz está conformada por dúas liñas de ESO e outras tantas de bacharelato, o que nos dá un total de 12 unidades. Non hai, na actualidade, oferta de formación profesional.

O centro non presenta ningunha característica que interpretemos como singular, como non sexa o seu caracter híbrido entre rural e urbano.

Características do alumnado

O alumnado procede dos concellos de Allariz, Xunqueira e A Merca cunha maioría da propia vila de Allariz.

A lingua materna predominante non presenta un predominio craro. Probablemente o carácter híbrido recén mencionado teña que ver algo niso.

O alumnado con Necesidades Específicas de Apoio Educativo, (NEAE), adoita oscilar entre un 8 e un 15% do total.

Non existe moita poboación inmigrante actualmente. Os casos de absentismo escolar son moi esporádicos, o mesmo ca os episodios de violencia e de acoso escolar. Destes dous últimos levamos dous anos académicos sen rexistrarmos ningún caso.

Sí é influinte, en xeral, a problemática social derivada da índole propia dos alumnos da casa de acollida que a asociación Arela tén na vila. Pero hai que dicir que

isto varía bastante duns cursos a outros, en función dos nenos e nenas concretos de cada ano. Debemos congratularnos de que últimamente hai unha melloría crara e destacable na conflictividade que ese alumnado viña xenerando no instituto.

2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN DA RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS

CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE.

No proxecto de Economía para 1º de Bachillerato, tal e como suxire a lei, potenciose o desenvolvemento da competencia de **comunicación lingüística**. Esta competencia profundiza nas habilidades de escoita, comprensión e exposición de mensaxes orais e escritos, que na etapa do Bacharelato requieren un maior nivel de desenvolvemento, e unhos recursos máis complexos para manexarse nuns contextos comunicativos máis diversos y de nivel cognitivo superior. Non se limita esta competencia a mellora das habilidades lingüísticas, pois inclúe o desenvolvemento de todolos elementos expresivos, en especial os de carácter audiovisual.

A materia de Economía utiliza una terminoloxía propia que permitirá o alumnado incorporar este linguaxe e os seus termos para utilizalos nos momentos adecuados coa suficiente propiedade. Asimesmo, a comunicación dos resultados de investigacións e outros traballos que realicen favorece o desenvolvemento da competencia en comunicación lingüística. As lecturas e os debates que se levarán a cabo nas unidades didácticas da materia permitirán tamén a familiarización e uso do linguaxe económico.

En canto á **competencia matemática e competencias básicas en ciencia y tecnoloxía** tamén se traballan na materia. Para desenvolvelas, o alumnado aplicará estratexias para definir problemas, resolvelos, diseñar pequenas investigacións, elaborar solucións, analizar resultados, etc. Valorarán a importancia do método científico na área das ciencias sociais.

A **competencia dixital** desenvolvese fomentando a búsqueda, selección e utilización de información en medios dixitales, ademais de permitir que o alumnado se familiarice cos diferentes códigos, formatos e linguaxes nos que se presenta a información científica (datos estadísticos, representacións gráficas, tabóas...). A utilización das tecnoloxías da información e a comunicación no aprendizaxe da economía para comunicarse, recabar información, retroalimentala, simular y visualizar situacións, para a obtención e o tratamento de datos, etc., é un recurso útil que contribúe a mostrar unha visión actualizada da situación económica dun país.

Ol amplísimo caudal de información que se pode obter de internet, en permanente aumento, debe ser adquirido, seleccionado adecuadamente e asimilado para transformalo nun coñecemento adecuado. Tratase de mellorar a búsqueda selectiva de información (oral, impresa, audiovisual, dixital o multimedia), o seu analise, ordenación e interpretación, para proceder a sintese e a elaboración de pequenos informes, para ser expostos e debatidos na aula.

A adquisición da **competencia para aprender a aprender** fundamentase nesta materia no carácter instrumental de moitos dos coñecementos adquiridos. O tempo operar con modelos teóricos tamén se fomenta a imaxinación, ol analise, as dotes de observación do entorno, a iniciativa, a creatividade e o espíritu crítico, o que favorece o aprendizaxe autónomo. Expoñense os diferentes paradigmas existentes sobre temas económicos clave, como son a inflación, el desemprego ou a intervención do estado na economía. O

alumnado vai construindo o seu propio cooñecemento e fundamentando as suas argumentacións a favor e en contra de cada un deles.

Esta materia favorece o traballo en grupo para a resolución de actividades fomentando o desenvolvemento de actitudes como a cooperación, a solidaridade e o respeto hacia as opinións dos demais, o que contribúe a adquisición das **competencias sociais e cívicas.** Así mesmo, os coñecementos económicos son unha parte fundamental da cultura ciudadana, sensibilizada cada vez mais con estos temas pola sua presencia nos medios de comunicación e a sua importancia nas economías familiares. A materia de economía de bacharelato permite formarse unha opinión fundamentada en feitos e datos reais sobre os problemas económicos reais.

A materia de economía cimenta as bases do **sentido de iniciativa e espíritu emprendedor,** xa que educa en actitudes e capacidades emprendedoras e garantiza a comprensión dos conceptos económicos básicos, que inclúe o desenvolvemento de certas cualidades personais: a elección de recursos, a planificación, a resolución de problemas e a revisión de resultados. Todo esto fomenta a iniciativa persoal e a motivación por un traballo organizado e con iniciativas propias.

A elaboración de modelos simples que representen a realidade económica na materia de economía de 1º de Bachillerato, contribúen tamén o desenvolvemento da **conciencia e expresións culturais**.

RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS-

UNIDADE 1: Iniciación a economía

1.1. Recoñece a escaseza, a necesidade de elixir e de tomar decisións como os elementos máis determinantes que afrontar na economía, diferenciando as actividades económicas das que non o son.

1.2. Identifica as necesidades humanas e a súa relación co problema da escaseza.

1.3. Distingue as proposicións económicas positivas das proposicións económicas normativas.

1.4. Recoñece os límites da economía como ciencia e o método científico que utiliza.
1.5. Recoñece o método científico que utiliza a economía.
1.6. Recoñece a escaseza, a necesidade de elixir e de tomar decisións como os elementos máis determinantes que afrontar na economía, tendo en conta o custo de oportunidade que iso supón.

UNIDADE 2: Os sistemas económicos

2.1. Identifica os problemas económicos básicos e os factores a ter en conta na súa resolución.

2.2. Valora a división do traballo como elemento fundamental no desenvolvemento económico.

2.3. Partindo do recoñecemento dos factores dispoñibles na economía, identifica e analiza aqueles que facilitan o crecemento económico.

2.4. Identifica e valora as diferentes respostas que as sociedades deron aos problemas económicos.

2.5. Identifica os diferentes sistemas económicos e o xeito en que abordaron os problemas económicos.

2.6. Identifica sociedades actuais ou do pasado, que aplicasen os sistemas económicos explicados nesta unidade. Valora os seus acertos ou erros, especialmente no que se refire ás súas actuacións relativas a: reparto da riqueza, medioambiente, calidade de vida dos cidadáns; mediante políticas estabilizadoras, redistributivas, reguladoras e proveedoras de bens e servizos públicos.

UNIDADE 3: A dinámica dos mercados

3.1. Recoñece a importancia da especialización e a división do traballo como causante da existencia mesma do mercado.

3.2. Recoñece as diferentes clases de mercado e os seus elementos.

3.3.Expresa o funcionamento da demanda nos mercados.

3.4. Expresa o funcionamento da oferta nos mercados.

3.5. Expresa o funcionamento dos mercados utilizando conjuntamente a demanda e a oferta agregados.

3.6. Analiza as elasticidades de demanda e de oferta, así como os seus efectos na demanda e a oferta nos mercados.

UNIDADE 4: Clases de mercados

4.1. Recoñece as claves que determinan a oferta e a demanda, comparando as diferenzas dos diferentes tipos de mercados.
4.2. Analiza o funcionamento do mercado de competencia perfecta, ejemplificándolo con casos reais da contorna máis inmediata.
4.3. Analiza o funcionamento do monopolio, ejemplificándolo con casos reais da contorna máis inmediata.
4.4. Valora, de forma crítica, os efectos que se derivan do monopolio, especialmente para eles que participan neste tipo de mercados.
4.5. Analiza o funcionamento do mercado oligopolista, ejemplificándolo con casos reais da contorna máis inmediata.
4.6. Valora, de forma crítica, os efectos que se derivan sobre aqueles que participan neste tipo de mercados.

4.7. Analiza o funcionamento do mercado de competencia monopolística, ejemplificándolo con casos reais da contorna máis inmediata.
4.8. Valora, de forma crítica, os efectos que se derivan sobre aqueles que participan neste tipo de mercados.
4.9. Identifica os principais fallos do mercado, as súas causas e efectos para os axentes intervinientes na Economía e as diferentes intervencións públicas que se realizan para corrixilos.
4.10. Analiza as razóns polas que se produce procesos de concentración empresarial.
4.11. Expresa cada unha das formas máis habituais polas que se realizan os procesos de concentración empresarial.

UNIDADE 5: O diñeiro e os mercados financieiros

5.1. Describe a historia do diñeiro na antigüidade.

5.2. Describe a historia recente do diñeiro.

5.3. Recoñece cales son as funcións do diñeiro.

5.4. Describe as causas das variacións dos tipos de interese na Economía.

5.5. Describe e analiza o funcionamento do diñeiro na actualidade.

5.6. Describe a importancia das diferentes moedas a nivel internacional.

5.7. Describe o proceso de creación do diñeiro bancario.

5.8. A analiza de forma numérica o proceso de creación do diñeiro bancario.

5.9. Describe a oferta monetaria e valora a importancia do seu control.

5.10.Valora o papel do sistema financeiro, distinguindo os intermediarios máis importantes que nel actúan, prestando especial atención ao Banco Central Europeo e a bolsa de valores.

5.11. Analiza o papel dos mercados financeiros na economía.

UNIDADE 6: A inflación

6.1. Recoñece o concepto de poder adquisitivo e de inflación.

6.2 Recoñece que é o IPC e realiza os cálculos precisos para determinalo.

6.3. Recoñece que é o IPC harmonizado.

6.4. Recoñece que é a inflación e realiza os cálculos precisos para determinala.

6.5 Recoñece o concepto de diferencial de inflación entre distintos países, e a súa importancia como dato económico.

6.6.. Analiza de forma crítica o cálculo da inflación.

6.7. Recoñece os diferentes tipos de inflación.

6.8. Recoñece que é a deflación e a estanflación, e os seus efectos na economía.

6.9.. Recoñece as causas da inflación e valora as súas repercusiones económicas e sociais.

6.10. Recoñece e valora as repercusiones máis importantes da inflación.

6.11. Analiza diferentes medidas para loitar contra a inflación.

6.12. Analiza alternativas para loitar contra a inflación, atendendo ás súas causas.

UNIDADE 7: A poboación

7.1. Recoñece a poboación tanto como oferente de factores produtivos como demandante de bens e servizos.

7.2. Identifica os ingresos da poboación e como os utilizan.

7.3. Realiza a clasificación da poboación utilizando datos estatísticos, desde o punto de vista económico; para utilizala como indicador da situación económica dun país.

7.4. Realiza o cálculo de taxas poblacionales utilizando follas de cálculo.

7.5. Identifica as diferentes teorías sobre a relación que existe entre o crecemento da poboación e o crecemento económico.

7.6. Identifica o problema económico causado polo envejecimiento da poboación, e o causado pola superpoblación.

7.7. Identifica os elementos do mercado de traballo, e os factores que inflúen en cada un deles

7.8. Recoñece as imperfeccións do mercado de traballo.

7.9. Identifica as diferentes clases de desemprego.

7.10. Recoñece as causas do desemprego segundo as diferentes teorías económicas.

7.11. Identifica os organismos encargados de rexistrar o desemprego, así como as medicións que realizan.

7.12. Valora as diferentes políticas de loita contra o desemprego.

7.13. Relaciona o crecemento económico coa creación de emprego a través de estudos empíricos. Valora a validez destes estudos.

UNIDADE 8 : A producción e a empresa

8.1. Expresa unha visión global do funcionamento do sistema produtivo partindo do estudo da empresa.

8.2. Expresa unha visión da empresa como creadora de valor engadido, así como o seu funcionamento partindo de periodo de maduración.

8.3. Expresa e analiza as repercusiones da actividade das empresas na sociedade.

8.4. Expresa e analiza os obxectivos das empresas.

8.5. Determina o concepto de tecnoloxía en economía, e a importancia do investimento en I D I.

8.6. Determina e interpreta a eficiencia técnica e económica dunha empresa a partir de casos suscitados.

8.7. Determina e interpreta a función de produción.

8.8. Analiza e interpreta os beneficios dunha empresa a partir de supostos de ingresos e custos dun periodo.

8.9. Comprende e utiliza diferentes tipos de custos, tanto fixos como variables, totais, medios e marginales, así como representa e interpreta gráficos de custos

8.10. Comprende e utiliza a amortización como un custo máis.

8.11. Comprende e utiliza o concepto de productividad e a súa relación coa eficiencia e a tecnoloxía

8.12. Indica as diferentes categorías de procesos produtivos.

UNIDADE 9: O sector público na economía

9.1. Identifica os cambios producidos no escenario económico mundial, desde a época do mercantilismo ata os nosos días.

9.2. Identifica as dúas posturas enfrontadas sobre a intervención ou non do estado na economía.

9.3. Comprende e realiza diferentes clasificacións do sector público.

9.4. Identifica e comprende as diferentes funcións do sector público.

9.5. Identifica e comprende os diferentes obxectivos do sector público.

9.6. Analiza o proceso de construción de Unión Europea, e das implicaciones para España.

9.7. Valora, interpreta e comprende as diferentes políticas micro e macroeconómicas, e o papel do Banco Central Europeo, no que se refire a política monetaria.

UNIDADE 10: A medición da actividade económica

10.1.1. Identifica o PIB e cada un dos elementos que o integran, sendo capaz de interpretar esta información contida en gráficos que mostran a súa evolución no tempo.

10.2.1 Identifica o PIB como unha das variables que nos indican a situación económica dun país, o grado de crecemento dunha economía, da renda e do emprego.

10.2.2 Valora o PIB como unha macromagnitud útil para establecer comparacións entre diferentes economías.

10.3.1. Valora e interpreta os a información aportada polo PIB, calculado desde diferentes puntos de vista.

10.4.1. Identifica as diferenzas que existen entre as diferentes formas de expresar o PIB. Analiza a formación bruta de capital como un factor que inflúe no crecemento e o desenvolvemento económico.

10.5.1. Valora, interpreta e comprende os datos do PIB expresados en términos nominales e reais.

10.6.1. Utiliza o PIB para determinar outra medición da inflación e analizar de forma crítica os datos do Produto Interior Bruto, ao estar influenciados polo efecto da inflación.

10.7.1. Analiza a relación entre a renda dispoñible dos cidadáns dunha economía e a súa PIB.

10.8.1. Valora, interpreta e comprende as limitacións do PIB para medir a situación económica e a calidade de vida dun país.

10.9.1. Utiliza e interpreta a información do PIB en gráficos para analizar a súa evolución no tempo.

10.10.1. Analiza a renda nacional en gráficos, para determinar a súa distribución entre a poboación e medir así a súa validez como indicadora da situación económica dun país.

UNIDADE 11: O contexto internacional da economía

11.1.1. Valora os cambios máis recentes no escenario económico mundial causados polo desenvolvemento do comercio internacional, identificando as circunstancias técnicas, económicas, sociais e políticas que os explican.

11.2.1. Identifica razóns que xustifican a especialización dalgúns países, así como a natureza do comercio no seo da Unión Europea.

11.3.1. Diferenza e valora, as medidas proteccionistas ou librecambistas como ferramentas para solucionar problemas económicos, expresando as razóns que xustifican o intercambio económico entre países.

11.4.1. Identifica as causas históricas do desenvolvemento do comercio internacional e a globalización, e como o desenvolvemento do mesmo contribuíu ao crecemento económico mundial, reflexionando sobre a necesidade da súa regulación.

11.5.1. Explica e reflexiona sobre o proceso de cooperación e integración económica producido na Unión Europea, valorando as repercusiones e implicaciones para España nun contexto global.

11.6.1. Valora, interpreta e comprende as balanzas de pagos como indicadores da situación económica dun país, e como medidores dos fluxos comerciais internacionais. Manexa datos das balanzas de pagos en aplicacións informáticas.

11.7.1. Analiza e explica o funcionamento de divísalas e dos mercados nos cales cotizan.

UNIDADE 12: Desenvolvemento, benestar e pobreza

12.1.1. Diferenza entre os conceptos de crecemento e de desenvolvemento.

12.2.1. Comprende a capacidade e as limitacións das principais magnitudes macroeconómicas para mostrar a situación económica dun país e a calidade de vida.

12.3.1. Identifica os trazos que caracterizan aos países pobres.

12.4.1. Identifica os factores que inflúen no desenvolvemento económico, e os beneficios que este supón, recoñecendo tamén as consecuencias negativas do desenvolvemento económico.

12.5.1. Describe e reflexiona sobre as implicaciones e efectos da globalización económica nos países subdesarrollados, identificando os factores que dificultan o crecemento económico dos países pobres.

12.6.1. Describe os programas e actuacións que a comunidade internacional realiza para que os países en vías de desenvolvemento poidan resolver os seus problemas económicos e así poder crecer e progresar.

12.7.1. Identifica alternativas para abordar a resolución de problemas económicos nos países pobres, utilizando exemplos actuais na contorna.

12.8.1. Reflexiona sobre as consecuencias do crecemento económico e da actividade das empresas en xeral no medioambiente e a calidade de vida, desenvolvendo actitudes positivas.

12.9.1. Identifica actuacións gobernamentais en prol dos problemas medioambientales.

CONCRECIÓN DA RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS

No seguinte cadro recollese todo o relativo os obxectivos, contidos , criterios de avaliación e desenvolvemento das competencias clave en relación cos estándares de aprendizaxe avaliables:

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

	Economía. 1º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	Bloque 1. Economía e escaseza. A organización da actividade económica			
i l	B1.1. Escaseza, elección e asignación de recursos. Custo de oportunidade.	B1.1. Explicar o problema da escaseza: recursos escasos e necesidades ilimitadas.	ECB1.1.1. Recoñece a escaseza e a correspondente necesidade de elixir entre decisións alternativas, como problema máis determinante para afrontar en todo sistema económico.	CAA CMCCT
a h i l	B1.2. Mecanismos de asignación de recursos. B1.3. Análise e comparación dos sistemas económicos.	B1.2. Observar os problemas económicos dunha sociedade, así como analizar e expresar unha valoración crítica das formas de resolución desde o punto de vista dos sistemas económicos.	ECB1.2.1. Analiza as respostas ás preguntas clave sobre a organización dos principais sistemas económicos.	CSC CMCCT CD
			ECB1.2.2. Relaciona, para a súa interpretación, os cambios máis recentes no escenario económico mundial coas circunstancias técnicas, económicas, sociais e políticas que os explican, a partir de casos concretos de análise.	CSC CD CAA
			ECB1.2.3. Compara sistemas económicos, utilizando exemplos actuais do ámbito internacional.	CAA CD CSC
i l	B1.4. Economía como ciencia: actividade económica e sociedade. B1.5. Principios na toma de decisións económicas. B1.6. Modelos económicos. Economía positiva e normativa. B1.7. Información económica: interpretación de datos e gráficos.	B1.3. Comprender o método científico que se utiliza na área da economía, así como identificar as fases da investigación científica en economía e os modelos económicos.	ECB1.3.1. Distingue as proposicións económicas positivas das proposicións económicas normativas.	CAA CMCCT
			ECB1.3.2. Interpreta os modelos de representación da realidade económica, e emprega os termos e a metodoloxía apropiados para analizar problemas económicos concretos.	CCL CMCCT CD

	Economía. 1º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	Bloque 2. A actividade produtiva			
i l m p	B2.1. Proceso produtivo e factores de produción.	B2.1. Analizar as características principais do proceso produtivo.	ECB2.1.1. Expresa unha visión integral do funcionamento do sistema produtivo partindo do estudo da empresa e a súa participación en sectores económicos, así como a súa conexión e interdependencia.	CAA CCL CSC
i l	B2.2. División técnica do traballo, produtividade e interdependencia.	B2.2. Explicar as razóns do proceso de división técnica do traballo.	ECB2.2.1. Relaciona o proceso de división técnica do traballo coa interdependencia económica nun contexto global.	CSC CMCCT
			ECB2.2.2. Clasifica e define os factores produtivos, e describe as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía.	CMCCT CCL
a h i l m	B2.3. Globalización: cambios no sistema produtivo ou na organización da produción.	B2.3. Identificar os efectos da actividade empresarial para a sociedade e a vida das persoas.	ECB2.3.1. Analiza para explicar as repercusións da actividade das empresas, tanto nun ámbito próximo coma nun ámbito internacional.	CSIEE CCL
a h i m	B2.4. Empresa: obxectivos e funcións.	B2.4. Expresar os obxectivos e as funcións principais das empresas, utilizando referencias reais do ámbito próximo e transmitindo a utilidade que se xera coa súa actividade.	ECB2.4.1. Distingue e interpreta os obxectivos e as funcións das empresas.	CSIEE CAA
			ECB2.4.2. Explica a función creadora de utilidade dos bens das empresas.	CD CCL
i l m	B2.5. Eficacia, eficiencia e efectividade. B2.6. Eficiencia na produción: eficiencia técnica e económica.	B2.5. Relacionar e distinguir a eficiencia técnica e a eficiencia económica.	ECB2.5.1. Determina e interpreta a eficiencia técnica e económica a partir dos casos formulados.	CD CMCCT
i l m	B2.7. Custos de produción. Cálculo e análise dos custos de produción e dos beneficios.	B2.6. Calcular e controlar os custos e os beneficios das empresas, e representar e interpretar gráficos relativos a eses conceptos.	ECB2.6.1. Calcula, clasifica e utiliza diversos tipos de custos, fixos e variables, totais, medios e marxinais, e representa e interpreta gráficos de custos.	CMCCT CD
			ECB2.6.2. Calcula, analiza e interpreta os beneficios dunha empresa a partir de supostos de ingresos e custos dun período.	CMCCT CD
i l m	B2.8. Función de produción.	B2.7. Analizar, representar e interpretar a función de produción dunha empresa a partir dun caso dado.	ECB2.7.1. Representa e interpreta gráficos de produción total, media e marxinal, a partir de	CMCCT CD

	Economía. 1º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			supostos dados.	
	Bloque 3. O mercado e o sistema de prezos			
i l m	B3.1. Curva de demanda. Movementos ao longo da curva de demanda e desprazamentos na curva de demanda. Elasticidade da demanda. B3.2. Curva de oferta. Movementos ao longo da curva de oferta e desprazamentos na curva da oferta. Elasticidade da oferta. B3.3. Equilibrio do mercado.	B3.1. Interpretar, a partir do funcionamento do mercado, as variacións en cantidades demandadas e ofertadas de bens e servizos en función de distintas variables.	ECB3.1.1. Representa graficamente os efectos das variacións das variables no funcionamento dos mercados.	CMCCT CD
			ECB3.1.2. Define e expresa matematicamente as variables que determinan a oferta e a demanda.	CMCCT CCL
			ECB3.1.3. Analiza as elasticidades de demanda e de oferta, interpretando os cambios en prezos e cantidades, así como os seus efectos sobre os ingresos totais.	CMCCT CD
a h i l m	B3.4. Estruturas de mercado e modelos de competencia. B3.5. Competencia perfecta. Competencia imperfecta. Monopolio. Oligopolio. Competencia monopolística.	B3.2. Analizar o funcionamento de mercados reais e observar as súas diferenzas cos modelos, así como as súas consecuencias para os/as consumidores/as, as empresas ou os estados.	ECB3.2.1. Analiza e compara o funcionamento dos tipos de mercados, e explica as súas diferenzas.	CMCCT CCL
			ECB3.2.2. Aplica a análise dos tipos de mercados a casos reais identificados a partir da observación do ámbito máis inmediato.	CAA CSC
			ECB3.2.3. Valora de forma crítica os efectos que se derivan sobre os axentes intervenientes nos diversos mercados.	CSC
	Bloque 4. A macroeconomía			
g h i l	B4.1. Macromagnitudes: produción. Renda. Gasto. B4.2. Equilibrio macroeconómico: demanda e oferta agregadas. B4.3. Inflación e tipos de xuro. B4.4. Os vínculos dos problemas macroeconómicos e a súa interrelación.	B4.1. Distinguir as principais magnitudes macroeconómicas, operar con elas e analizar as súas interrelacións, valorando os inconvenientes e as limitacións que presentan como indicadores da calidade de vida.	ECB4.1.1. Mide, interpreta e expresa as principais magnitudes macroeconómicas como indicadores da situación económica dun país.	CMCCT CD CSC CCL
			ECB4.1.2. Relaciona as principais macromagnitudes e utilízaas para establecer comparacións con carácter global.	CAA CSC
			ECB4.1.3. Analiza de forma crítica os indicadores estudados e valora o seu impacto, os seus efectos e as súas limitacións para medir a calidade de vida.	CSC

	Economía. 1º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
g i l	B4.5. Indicadores do desenvolvemento da sociedade: as macromagnitudes e as súas limitacións.	B4.2. Interpretar datos e indicadores económicos básicos e a súa evolución.	ECB4.2.1. Utiliza e interpreta a información contida en táboas e gráficos de variables macroeconómicas e a súa evolución no tempo.	CMCCT CD
			ECB4.2.2. Considera investigacións e publicacións económicas de referencia como fonte de datos específicos, e recoñece os métodos de estudo utilizados por economistas.	CAA CD
			ECB4.2.3. Opera con variables económicas mediante aplicacións informáticas, analízaas e interprétaas, e presenta as súas valoracións de carácter persoal.	CD CMCCT
a h i l m	B4.6. Mercado de traballo. Desemprego: tipos e causas.	B4.3. Valorar a estrutura do mercado de traballo e a súa relación coa educación e a formación, analizando de xeito especial o desemprego.	ECB4.3.1. Examina e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados co mercado de traballo.	CMCCT CD
			ECB4.3.2. Valora a relación da educación e a formación coas probabilidades de obter un emprego e mellores salarios.	CSC CAA
			ECB4.3.3. Investiga e recoñece vieiros de ocupación e tendencias de emprego.	CAA CD
a g h i l p	B4.7. Políticas contra o desemprego. O desemprego en Galicia.	B4.4. Estudar as opcións de políticas macroeconómicas para facer fronte á inflación e ao desemprego.	ECB4.4.1. Analiza os datos de inflación e desemprego en España e as alternativas para loitar contra o desemprego e a inflación.	CD CSIEE
	Bloque 5. Aspectos financeiros da Economía			
i l	B5.1. O diñeiro na economía: tipoloxía e funcionamento. B5.2. Proceso de creación do diñeiro.	B5.1. Recoñecer o proceso de creación do diñeiro, os cambios no seu valor e a forma en que estes se miden.	ECB5.1.1. Analiza e explica o funcionamento do diñeiro e do sistema financeiro nunha economía.	CSC CMCCT CD CCL
a d h i	B5.3. Teorías explicativas da inflación.	B5.2. Describir as teorías explicativas sobre as causas da inflación e os seus efectos sobre os/as consumidores/as, as	ECB5.2.1. Recoñece as causas da inflación e valora as súas repercusións económicas e sociais.	CSC CD

	Economía. 1º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
l		empresas e o conxunto da economía.		
i l	B5.4. Sistema financeiro. Novas formas de financiamento.	B5.3. Explicar o funcionamento do sistema financeiro e coñecer as características dos seus principais produtos e mercados.	ECB5.3.1. Valora o papel do sistema financeiro como elemento canalizador do aforro ao investimento, e identifica os produtos e os mercados que o compoñen.	CAA CSC CD
a d h i l	B5.5. Política monetaria: instrumentos.	B5.4. Analizar os tipos de política monetaria.	ECB5.4.1. Razoa de forma crítica, en contextos reais, sobre as accións de política monetaria e o seu impacto económico e social.	CAA CMCCT CSC
i l a h i l	B5.6. Banco Central Europeo. B5.7. Mecanismos da oferta e demanda monetaria: efectos sobre os tipos de xuro.	B5.5. Identificar o papel do Banco Central Europeo e a estrutura da súa política monetaria.	ECB5.5.1. Identifica os obxectivos e a finalidade do Banco Central Europeo, e razoa sobre o seu papel e o seu funcionamento.	CSC CMCCT CD
			ECB5.5.2. Describe os efectos das variacións dos tipos de xuro na economía.	CMCCT CCL
	Bloque 6. O contexto internacional da economía			
g i l	B6.1. Comercio internacional: causas e teorías. B6.2. Balanza de pagamentos, con especial referencia á española.	B6.1. Analizar os fluxos comerciais entre dúas economías.	ECB6.1.1. Identifica e describe os fluxos comerciais internacionais.	CSC CCL CMCCT
a i l	B6.3. Cooperación e integración económica. B6.4. Unión Europea (UE).	B6.2. Examinar os procesos de integración económica e describir os pasos que se produciron no caso da Unión Europea.	ECB6.2.1. Explica o proceso de cooperación e integración económica producido na Unión Europea, e reflexiona para valorar as repercusións e as implicacións para España nun contexto global.	CSC CCL
a b h i l p	B6.5. Globalización económica e financeira: causas e consecuencias. B6.6. Organismos económicos internacionais: mecanismos de regulación.	B6.3. Analizar e valorar as causas e as consecuencias da globalización económica, así como o papel dos organismos económicos internacionais na súa regulación.	ECB6.3.1. Expresa as razóns que xustifican o intercambio económico entre países.	CSC CCL
			ECB6.3.2. Describe as implicacións e os efectos da globalización económica nos países e reflexiona sobre a necesidade da súa regulación e da súa coordinación.	CAA CD CMCCT CSC
	Bloque 7. Desequilibrios económicos e o papel do Estado na economía			
a b c i	B7.1. Ciclos económicos: crises na economía. B7.2. Políticas macroeconómicas de	B7.1. Reflexionar sobre o impacto do crecemento e as crises cíclicas na economía e os seus efectos na calidade de vida das	ECB7.1.1. Identifica e analiza os factores e as variables que inflúen no crecemento económico, no desenvolvemento e na	CSC CMCCT CD

Economía. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
l	crecemento, estabilidade e desenvolvemento. B7.3. Ambiente: recurso sensible e escaso. B7.4. Pobreza e subdesenvolvemento: causas e posibles vías de solución.	persoas, o ambiente e a distribución da riqueza a nivel local e mundial.	redistribución da renda.	
			ECB7.1.2. Diferencia os conceptos de crecemento e de desenvolvemento.	CCL CMCCT
			ECB7.1.3. Recoñece e explica as consecuencias do crecemento sobre a repartición da riqueza, sobre o ambiente e sobre a calidade de vida.	CSC CCL
			ECB7.1.4. Analiza de forma práctica os modelos de desenvolvemento dos países emerxentes e as oportunidades que teñen os países en vías de desenvolvemento para crecer e progresar.	CAA CSC CD
			ECB7.1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional analizando as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.	CSC CMCCT
			ECB7.1.6. Desenvolve actitudes positivas en relación co ambiente e valora a consideración da protección do ambiente na toma de decisións económicas.	CSC CAA
			ECB7.1.7. Identifica os bens ambientais como factor de produción escaso, que proporciona inputs e recolle refugallos e residuos, o que supón valorar os custos asociados.	CSC CMCCT
			ECB7.1.8. Recoñece a evolución cíclica da actividade económica, describe as fases, as representa graficamente e considera as súas consecuencias sociais.	CMCCT CSC
a c i l	B7.5. Política fiscal e orzamentos públicos. B7.6. O Estado na economía: funcións. B7.7. Os fallos do mercado e a intervención do sector público.	B7.2. Explicar e ilustrar con exemplos significativos as finalidades e as funcións do Estado nos sistemas de economía de mercado, e identificar os principais instrumentos que utiliza,	ECB7.2.1. Distingue e explica as funcións do Estado: fiscais, estabilizadoras, redistributivas, reguladoras e provedoras de bens e servizos públicos.	CCL CMCCT

	Economía. 1º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	B7.8. Redistribución de renda e riqueza: igualdade de oportunidades.	valorando as vantaxes e os inconvenientes do seu papel na actividade económica.	ECB7.2.2. Identifica os principais fallos do mercado, as súas causas e os seus efectos para os axentes que interveñen na economía, e as opcións de actuación por parte do Estado.	CSC CMCCT CD
			ECB7.2.3. Clasifica e describe os elementos integrantes dos orzamentos públicos e argumenta a necesidade de prever os ingresos e os gastos, e controlar a súa execución.	CAA CMCCT CD

3. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS

O bacharelato contribuirá a desenvolver no alumnado as capacidades que lle permitan:

a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia

cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto

de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade

na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.

b) Consolidar unha madureza persoal e social que lle permita actuar de forma responsable

e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente

os conflitos persoais, familiares e sociais.

c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres,

analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular,

a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das

persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial

ás persoas con discapacidade.

d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para

o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

e) Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua

castelá.

f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.

g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.

h) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes

históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario

no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.

i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.

l) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.

m) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.

n) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.

ñ) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.

o) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.

p) Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

No bacharelato, a materia de Economía profunda e desenvolve os coñecementos adquiridos na Educación Secundaria Obligatoria, analizando con maior detalle moitos deles, como é o papel do estado na economía, a dinámica dos mercados, a explicación de problemas económicos básicos como a inflación ou o desemprego; para ir introducindo tamén multitude de novos coñecementos, e conformando así unha visión ampla e realista do funcionamento do noso sistema económico.
A Economía de bachillerato serve tamén como introdución á materia de Economía da Empresa que se estuda en 2º de bachillerato. Introdúcense os elementos básicos para facilitar a comprensión das funcións e o funcionamento das empresas.

- Concretamente como obxectivos xerais da materia en 1º de bachillerato suscitámosnos/suscitámonos os seguintes:

1. Identificar e comprender o ciclo da actividade económica.
2. Distinguir os diferentes sistemas económicos e formar un xuízo persoal achega das vantaxes e inconvenientes de cada un deles.
3. Comprender o funcionamento do sistema de economía de mercado, sinalando as súas

vantaxes e inconvenientes, así como interrelaciónelas entre o sistema e os acontecementos sociais.
4. Describir o funcionamento dos mercados e os seus límites, utilizando ferramentas conceptuais, analíticas e gráficas, e formulando un xuízo crítico do sistema e do papel regulador do sector público.
5. Reflexionar de xeito crítico achega do funcionamento do sistema financeiro e da necesidade da súa regulación.
6. Manifestar interese por coñecer e interpretar con sentido crítico e solidario os grandes problemas económicos actuais, en especial as desigualdades económicas, a sobreexplotación de recursos naturais e os derivados da globalización da actividade económica.
7. Relacionar feitos económicos significativos co seu contexto social, político e cultural e natural aplicando a reflexión ás situacións cotiás, formulando xuízos de valor fundamentados.
8. Coñecer e comprender os trazos característicos da situación e perspectivas da economía española e da Comunidade Autónoma, analizando os efectos da súa integración ou participación no contexto económico internacional, e no europeo en particular.
9. Formular xuízos persoais achega de problemas económicos de actualidade, comunicar as súas opinións, argumentando con precisión e rigor, e aceptar a discrepancia e os puntos de vista distintos como vía de enriquecimiento persoal.
10. Interpretar as mensaxes, datos e informacións de contido económico que aparecen nos medios de comunicación ou internet sobre desajustes económicos actuais e contrastar medidas correctoras de política económica que se propoñan, formulando xuízos persoais sobre as mesmas e comprendendo que as decisións implican en ocasións ter que elixir entre obxectivos en parte contradictorios, para os diferentes axentes económicos
11. Analizar e valorar críticamente as repercusiones do crecemento económico sobre o medioambiente e a calidade de vida das persoas, e recoñecer a importancia que ten para a sociedade a consecución de obxectivos de desenvolvemento sostenible.
12. Coñecer a realidade económica e social da contorna, abordando de forma autónoma e razoada os seus problemas económicos, utilizando os procedementos de indagación das ciencias sociais e diversas fontes e medios de información, entre eles as tecnoloxías da información e comunicación. Trasladar esta reflexión ás situacións cotiás nas que se desenvuelve o alumnado.
13. Coñecer e comprender o uso e significado das principais magnitudes macroeconómicas como indicadores da situación económica dun país ou rexión.
14. Reflexionar achega da conveniencia ou non, da intervención da Administración pública na economía, e dos seus efectos.

4. CONCRECIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES: TEMPORALIZACIÓN, GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA E PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

PRIMEIRA AVALIACIÓN

UNIDADE DIDÁCTICA 1

Contidos mínimos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
- A qué chamamos economía. - A qué responde a economía. - A qué chamamos escasez. - Os límites da economía como ciencia. - O método científico na economía. - As ramas da economía.	1. Identifica o problema económico básico, a razón da pertenencia da economía ás ciencias sociais, e diferencia as actividades económicas das que non o son	1.1. Recoñece a escaseza, a necesidade de elixir e de tomar decisións como os elementos máis determinantes que afrontar na economía, diferenciando as actividades económicas das que non o son.	CCL, CMCT, CAA, SIEP,
	2. Clasifica e describe as necesidades humanas. Coñece que prioridades existen para a súa satisfacción.	2.1. Identifica as necesidades humanas e a súa relación co problema da escaseza.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP
	3. A través do modelo económico da fronteira de posibilidades de produción, explica os conceptos de eficiencia económica, custo de oportunidade e crecemento da economía.	3.1. Recoñece a escaseza, a necesidade de elixir e de tomar decisións como os elementos máis determinantes que afrontar na economía, tendo en conta o custo de oportunidad que iso supón.	CCL, CMCT, CD, CAA, CSYC, SIEP
	4. Identifica os problemas que se presentan en calquera investigación sobre temas económicos. Describe as dificultades que se presentan para realizar predicciones económicas.	4.1. Recoñece os límites da economía como ciencia e o método científico que utiliza.	CCL, CMCT, CAA, SIEP
	5. Diferencia o método inductivo do método deductivo en economía, identificando as limitacións de ambos métodos.	5.1. Recoñece o método científico que utiliza a economía.	CCL, CMCT, CAA, SIEP

	6. Identifica as diferentes ramas da economía, diferenciando entre economía normativa e economía positiva.	6.1. Distingue as proposicións económicas positivas das proposicións económicas normativas.	CCL, CMCT, CAA, SIEP

5ª semana de setembro e 1ª,2ª e 3ª de outubro.

Semana 1: Preséntase a materia de economía, os elementos esenciais da programación didáctica e realízase a avaliación inicial. Explícanse os contidos do apartado 1: «A que chamamos economía?». Realízanse as actividades propostas.
Semana 2: Explícanse os contidos dos apartados 2 e 3: «A que responde a economía?» e «A que chamamos escaseza?». Realízanse as actividades propostas, e as propostas de procura na web.
Semana 3: Explícanse os contidos dos apartados 4, 5 e 6: «Os límites da economía como ciencia», «O método científico en economía» e «As ramas da economía». Realízanse as actividades propostas.
Semana 4: Repásase o apreso na unidade utilizando o esquema e os conceptos básicos. Realízanse as actividades de repaso, trabállase co texto proposto e resólvense as cuestións que o acompañan.

En calquera das semanas, o alumnado poderá reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos digitales dispoñibles.

UNIDADE DIDÁCTICA 2

Contidos mínimos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
- Os problemas económicos básicos. - Como tomar as decisións económicas? - Os sistemas económicos.	1. Identifica os problemas económicos básicos.	1.1. Identifica os problemas económicos básicos e os factores a ter en conta na sua resolución.	CAA, SIEP,
	2. Explica cal é o valor para as nosas economías da división do trabajo.	2.1. Valora a división do traballo como elemento fundamental no desenvolvemento económico.	CAA, SIEP
	3. Identifica cales son os factores productivos que favorecen o crecimento económico.	3.1. Partindo do recoñecemento dos factores dispoñibles na economía, identifica e analiza aqueles que facilitan o crecemento económico.	CAA, SIEP,
	4. Explica a forma na que a través da tradición,a autoridade e o mercado, a humanidade respondeu as cuestións económicas básicas.	4.1. Identifica e valora as diferentes respostas que as sociedades deron aos problemas económicos.	SIEP
	5. Identifica os elementos que caracterizan cada sistema económico, explicando as ventaxas e inconvintes de cada un de eles.	5.1. Identifica os diferentes sistemas económicos e o xeito en que abordaron os problemas económicos.	CCL, CAA, CSYC, SIEP

		5.2. Identifica sociedades actuais ou do pasado, que aplicasen os sistemas económicos explicados nesta unidade. Valora os seus acertos ou erros, especialmente no que se refire ás súas actuacións relativas a: reparto da riqueza, medioambiente, calidade de vida dos cidadáns; mediante políticas estabilizadoras, redistributivas, reguladoras e proveedoras de bens e servizos públicos.	CCL, CAA, CSYC, SIEP

4ª e 5ª semanas de outubro.

Semana 1: Preséntase a unidade, explícanse os contidos do apartado 1: «Os problemas económicos básicos». Realízanse as actividades propostas.
Semana 2: Explícanse os contidos dos apartados 2 e 3: «Como tomar as decisións económicas» e «Os sistemas económicos». Realízanse as actividades propostas. Repásase o apreso na unidade utilizando o esquema e os conceptos básicos. Realízanse as actividades de repaso, traballase co texto proposto e resólvense as cuestións propostas.

UNIDADE DIDÁCTICA 3

Contidos mínimos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
- Trueque e economía de subsistencia. - O mercado e os seus elementos, - A demanda. - A oferta. - O equilibrio de mercado. - A elasticidad.	1. Identifica a división do traballo e a especialización como causantes do alto grado de interdependencia entre as empresas, do aumento da produción, da productividad e da existencia mesma do mercado e o diñeiro.	1.1. Recoñece a importancia da especialización e a división do traballo como causante da existencia mesma do mercado.	CCL, CMCT, SIEP
	2. Identifica as diferentes tipologías de mercados, os elementos básicos que os caracterizan, realizando diferentes clasificacións dos mesmos.	2.1. Recoñece as diferentes clases de mercado e os seus elementos.	CCL
	3. Identifica as diferentes clases de demanda, explica e ejemplifica os principais factores que inflúen na demanda agregada, utilizando representacións gráficas para iso.	3.1. Expresa o funcionamiento da demanda nos mercados.	CCL, CMCT, SIEP
	4. Identifica as diferentes clases de oferta, explica e ejemplifica os principais factores que inflúen na oferta agregada, utilizando representacións gráficas.	4.1. Expresa o funcionamiento da oferta nos mercados.	CCL, CMCT, SIEP
	5. Determina o punto de equilibrio dun mercado a partir das funcións de oferta e demanda, explicando as consecuencias dos desprazamentos das funcións de oferta e demanda, e do establecemento de prezos	5.1. Expresa o funcionamiento dos mercados utilizando conxuntamente a demanda e a oferta agregados.	CCL, CMCT, SIEP

	máximos e mínimos diferentes ao prezo de equilibrio de mercado.		
	6. Determina a elasticidade da demanda, e a elasticidade da oferta, identificando os efectos que se producen na demanda ante variacións nos prezos, en función das diferentes elasticidades.	6.1. Analiza as elasticidades de demanda y de oferta, así como os seus efectos na demanda e na oferta nos mercados.	CCL, CMCT, SIEP

As cuatro semanas de novembro.

Semana 1: Preséntase a unidade, explícanse os contidos dos apartados 1, 2 e 3: «O trueque e a economía de subsistencia», «O mercado e os seus elementos», e «A demanda». Realízanse as actividades propostas.

Semana 2: Explícanse os contidos dos apartados 4 e 5: «A oferta» e «O equilibrio de mercado». Realízanse as actividades propostas.

Semana 3: Explícanse os contidos do apartados 6: «A elasticidad». Realízanse as actividades propostas. Repásase o apreso na unidade utilizando o esquema e os conceptos básicos.

Semana 4: Realízanse as actividades de repaso, traballase co texto proposto e resólvense as cuestións suscitadas.

En calquera das semanas, os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos digitales dispoñibles.

UNIDADE DIDÁCTICA 4

Contidos mínimos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
- Os mercados segundo os seus participantes. - O mercado de competencia perfecta. - O monopolio. - O oligopolio. - A competencia monopolística. - Os erros do mercado. - Proceso de concentración empresarial.	1. Identifica cada unha das situacións de mercado clasificando cada unha delas en función da existencia de moitos, poucos ou un só oferente ou demandante.	1.1. Recoñece as claves que determinan a oferta e a demanda, comparando as diferenzas dos diferentes tipos de mercados.	CCL
	2. Identifica, exemplifica e explica cada unha das condicións necesarias para a existencia dun mercado de competencia perfecta.	2.1. Analiza o funcionamento do mercado de competencia perfecta, exemplificándolo con casos reais da contorna máis inmediata.	CCL, CD, CAA
	3. Explica as principais características dos monopolios.	3.1. Analiza o funcionamento do monopolio, exemplificándo con casos reais do entorno más inmediato.	
	4. Identifica cal será o comportamento do monopolista, e os límites que se lle puxeron desde as administracións públicas.	4.1. Valora, de forma crítica, os efectos que se derivan do monopolio, especialmente para eles que participan neste tipo de mercados.	CCL, CAA, SIEP
	5. Explica as principais características dos oligopolios: requisitos para a súa existencia e prexuízos para os consumidores ante a súa existencia.	5.1. Analiza o funcionamento do mercado oligopolista, exemplificándo con casos reais da contorna mais inmediata. 5.2. Valora, de forma crítica,os efectos que se derivan sobre aqueles que participan neste tipo de mercados.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP

	6. Explica as principais características dos mercados de competencia monopolística, e os requisitos para a súa existencia.	6.1. Analiza o funcionamento do mercado de competencia monopolística, exemplificándo con casos reais da contorna mais inmediata. 6.2. Valora, de forma crítica, os efectos que se derivan sobre aqueles que participan neste tipo de mercados.	CCL, CAA, SIEP
	7. Explica as principais causas polas que se producen erros do mercado, incluíndo o monopsonio e a existencia dos bens públicos; así como as intervencións públicas que se realizan para corrixilos.	7.1. Identifica os principais erros do mercado, as suas causas e os efectos para os axentes intervintes na Economía e nas diferentes intervencións públicas que se realizan para correxilos.	CEC
	8. Explica as principais razóns polas que se produce procesos de concentración empresarial.	8.1. Analiza as razóns polas que se producen procesos de concentración empresarial.	CEC
	9. Explica cada unha das formas más habituais polas que se realizan os procesos de concentración empresarial.	9.1. Expresa cada unha das formas mais habituais polas que se realizan os procesos de concentración empresarial.	CEC

As duas primeiras semanas de decembro.

Semana 1:

- Preséntase a unidade, explícanse os contidos dos apartados 1 e 2: «Os mercados segundo os seus participantes» e «O mercado de competencia perfecta». Realízanse as actividades propostas.
- Explícanse os contidos dos apartados 3, 4 e 5: «O monopolio», «O oligopolio» e «A competencia monopolística». Realízanse as actividades propostas.
Semana 2:

- Explícanse os contidos do apartados 6 e 7: «Os fallos do mercado» e «Proceso de concentración empresarial». Realízanse as actividades propostas. Repásase o apreso na unidade utilizando o esquema e os conceptos básicos. Realízanse as actividades de repaso e trabállase co texto proposto.

En calquera das semanas, os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos digitales dispoñibles.

SEGUNDA AVALIACIÓN

UNIDADE DIDÁCITCA 5

Contidos mínimos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
- A historia do diñeiro. - As funcións do diñeiro. - O prezo do diñeiro. - O diñeiro na actualidade. - Proceso de creación de diñeiro bancario. - A oferta monetaria. - O sistema financeiro.	1. Explica cal foi a historia do diñeiro ata a aparición do papel moeda.	1.1. Describe a historia do diñeiro na antigüidade.	CCL, CAA
	2. Explica cal foi a historia do diñeiro desde a aparición do papel moeda ata a actualidade.	2.1. Describe a historia recente do diñeiro.	CCL, CAA
	3. Explica cada unha das diferentes funcións do diñeiro actual.	3.1. Recoñece cales son as funcións do diñeiro.	CCL, CD, CAA, SIEP
	4. Explica que son os intereses, os factores que determinan o seu valor e detalla os tipos de interese que máis afectan ás economías domésticas.	4.1. Describe as causas das variacións dos tipos de interese na Economía.	CCL, CD, CAA, SIEP
	5. Explica cal é o verdadeiro valor do diñeiro actual, distinguindo o diñeiro legal do bancario, así como os principais medios de pago existentes.	5.1. Describe e analiza o funcionamento do diñeiro na actualidade.	CCL, CD, CAA, SIEP

	6. Explica que son as divisas, distinguindo aquelas que son convertibles.	6.1. Describe a importancia das diferentes moedas a nivel internacional.	CCL, CD CAA, SIEP
	7. Explica como os intermediarios financeiros bancarios crean diñeiro bancario.	7.1. Describe o proceso de creación do diñeiro bancario.	CMCT, CAA
	8. Resolve correctamente exercicios nos que se mostre o diñeiro bancario creado a partir dos depósitos realizados nas entidades financeiras, tendo en conta o coeficiente de reservas obrigatorio.	8.1. Analiza de forma numérica o proceso de creación do diñeiro bancario.	CMCT, CAA
	9. Explica que é a oferta monetaria, cal é a importancia do seu control, e describe cada unha das súas definicións.	9.1. Describe a oferta monetaria e valora a importancia do seu control.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP
	10. Explica que é o sistema financeiro como canalizador do aforro ao investimento, distinguindo os intermediarios máis importantes que nel actúan, prestando especial atención ao Banco Central Europeo e a bolsa de valores.	10.1. Valora o papel do sistema financeiro, distinguindo os intermediarios máis importantes que nel actúan, prestando especial atención ao Banco Central Europeo e a bolsa de valores.	CCL, CD, CAA, SIEP
	11. Explica que son os mercados financeiros e a función que cumpren na economía.	11.1. Analiza o papel dos mercados financeiros na economía.	CCL, CD, CAA, SIEP

A 2ª, 3ª e 4ª semanas de xaneiro

Semana 1: Preséntase a unidade, explícanse os contidos do apartado 1: «A historia do diñeiro». Realízanse as actividades propostas.

Semana 2: Explícanse os contidos dos apartados 2, 3, 4, 5 e 6: «As funcións do diñeiro», «O prezo do diñeiro», «O diñeiro na actualidade», «O Proceso de creación do diñeiro» e «A oferta monetaria». Realízanse as actividades propostas.

Semana 3: Explícanse os contidos do apartado 7: «O sistema financeiro». Realízanse as actividades propostas. Repásase o apreso na unidade utilizando o esquema e os conceptos básicos. Realízanse as actividades de repaso e trabállase co texto proposto.

En calquera das semanas, os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos digitales dispoñibles.

UNIDADE DIDÁCTICA 6

Contidos mínimos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
- O concepto de inflación. - O índice de prezos de consumo (IPC). - A taxa de inflación. - Clases de inflación. - Casos relacionados coa inflación. - Causas da inflación. - Consecuencias e efectos da inflación. - Métodos de redución da inflación. - O control da inflación.	1. Describe que é o poder adquisitivo e as medidas utilizadas para rexistrar as subidas de prezos dun país.	1.1. Recoñece o concepto de poder adquisitivo o da inflación.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP
	2. Describe que é o IPC e como se realiza o seu cálculo, utilizando exemplos numéricos sinxelos.	2.1. Recoñoce qué é o IPC e realiza os cálculos precisos para determinalo.	CMCT, CAA
	3. Describe que é o IPC armonizado.	3.1. Recoñece que é o IPC armonizado.	CMCT, CAA
	4. Describe e realiza o cálculo da inflación.	4.1. Recoñece que é a inflación e realiza os cálculos precisos para determinarla.	CMCT, CCL, CD, CAA, SIEP
	5. Describe o concepto de diferencial de inflación entre diferentes países, así como o problema económico que supón a existencia dun diferencial elevado.	5.1. Recoñece o concepto de diferencial de inflación entre distintos países, e a súa importancia como dato económico.	CMCT, CCL, CD, CAA, SIEP
	6. Describe as críticas que habitualmente se fan no cálculo do IPC.	6.1. Analiza de forma crítica o cálculo da inflación.	CMCT, CCL, CD, CAA, SIEP

	7. Realiza e explica diferentes clasificacións de inflación, atendendo ó periodo de tempo considerado, ó nivel que pode esta chegar a acadar, ou outras situacións relacionadas coa inflación.	7.1. Recoñece os diferentes tipos de inflación.	CCL, CAA
	8. Describe que é a deflación e a estanflación, e os seus efectos na economía.	8.1. Recoñece que é a deflación e a estanflación, e os seus efectos na economía.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP
	9. Describe as causas da inflación de demanda segundo as teorías monetarista e keynesiana, as causas dla inflación de costes y da estructural.	9.1. Recoñece as causas da inflación e valora as suas repercusións económicas e sociais.	CCL, CAA, CSYC, SIEP,
	10. Describe e explica cada unha das consecuencias e efectos mais importantes da inflación	10.1. Recoñece e valora as repercusións máis importantes da inflación.	CCL, CAA, CSYC, SIEP
	11. Describe, analizando pros e contras das seguintes medidas de loita contra a inflación: referenciala moneda nacional a un determinado ben tanxible e as políticas de control de prezos.	11.1. Analiza diferentes medidas para loitar contra a inflación.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP
	12. Describe as principais medidas que poden aplicar as autoridades económicas ante a aparición de inflación por cada unha das seguintes causas: por exceso de demanda, por exceso de diñeiro en circulación, por incremento nos costes, ou por causas estructurales.	12.1. Analiza alternativas para loitar contra a inflación, atendendo a suas causas.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP

As 1ª e 2ª semanas de febreiro.

Semana 1: Preséntase a unidade, explícanse os contidos dos apartados 1, 2 e 3: «O concepto de inflación», «O índice de prezos de consumo» e «A taxa de inflación». Realízanse as actividades propostas.
Semana 2: Explícanse os contidos dos apartados 4, 5, 6 e 7: «Clases de inflación», «Casos relacionados coa inflación», «Causas da inflación» e «Consecuencias e efectos da inflación». Realízanse as actividades propostas.
Explícanse os contidos do apartados 8 e 9: «Métodos de redución da inflación» e «O control da inflación». Realízanse as actividades propostas. Repásase o apreso na unidade utilizando o esquema e os conceptos básicos. Realízanse as actividades de repaso e traballase co texto proposto.

En calquera das semanas, os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos digitales dispoñibles

UNIDADE DIDÁCTICA 7

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
- A poboación como factor produtivo. - O papel da poboación na economía. - A medición do factor traballo. - Poboación e crecemento económico. - O mercado de traballo. - O desemprego e a súa medición. - Relación entre crecemento e desemprego.	1. Explica o papel que xoga a poboación na economía, como consumidor de bens e servizos, e como oferente de factores produtivos.	1.1. Recoñece a poboación tanto como oferente de factores produtivos como demandante de bens e servizos.	CCL, CD, CAA, CSYC
	2. Explica como obtén a poboación os seus ingresos e como os gasta.	2.1. Identifica os ingresos da poboación e como os utilizan.	CCL, CD, CAA, CSYC
	3. Explica como se clasifica a poboación desde o punto de vista económico.	3.1. Realiza a clasificación da poboación utilizando datos estatísticos, desde o punto de vista económico; para utilizala como indicador da situación económica dun país.	CMCT, CCL, CD, CAA, CSYC
	4. Resolve exercicios numéricos das principais taxas poblacionales estudadas.	4.1. Realiza o cálculo de taxas poblacionales utilizando follas de cálculo.	CMCT, CCL, CD, CAA, CSYC
	5. Describe as diferentes posturas económicas sobre a relación existente entre o crecemento da población e o crecemento económico.	5.1. Identifica as diferentes teorías sobre a relación que existe entre o crecemento da poboación e o crecemento económico.	CCL, CD, CSYC
	6. Describe o problema económico o que se enfrenta Europa a causa del envellecimiento da súa poboación, e o problema causado pola superpoboación mundial.	6.1. Identifica o problema económico causado polo envellecimento da poboación, e o causado pola superpoblación.	CCL, CD, CSYC
	7. Identifica os elementos do mercado de traballo e describe os factores que inflúen na demanda e na oferta de traballo	7.1. Identifica os elementos do mercado de traballo, e os factores que inflúen en cada un deles	CCL, CD
	8. Describe as imperfeccións que presenta o mercado de traballo	8.1. Recoñece as imperfeccións do mercado de traballo.	CCL, CD

	9. Describe as diferentes clases de desemprego que existen.	9.1. Identifica as diferentes clases de desemprego.	CMCT, CCL, CD,CAA, CSYC, SIEP
	10. Describe as causas do desemprego diferenciando a postura neoclásica da keynesiana.	10.1. Recoñece as causas do desemprego segundo as diferentes teorías económicas	CMCT, CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP
	11. Identifica as fontes oficiais que recollen o desemprego en España e os colectivos que se atopan máis directamente afectados por el.	11.1. Identifica os organismos encargados de rexistrar o desemprego, así como as medicións que realizan.	CMCT, CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP
	12. Identifica, describe e valora as diferentes políticas de loita contra o desemprego que levan adiante as administracións públicas.	12.1. Valora as diferentes políticas de loita contra o desemprego.	CMCT, CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP
	13. Describe a relación que existe entre o crecemento económico e a creación de emprego, baseándose nos estudos empíricos descritos na chamada «lei de Okun».	13.1. Relaciona o crecemento económico coa creación de emprego a través de estudos empíricos. Valora a validez destes estudos	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP

Dúas últimas semanas de febreiro.

Semana 1: Preséntase a unidade. Explícanse os contidos dos apartados 1, 2, 3 e 4: A poboación como factor produtivo, O papel da poboación na economía, A medición do factor traballo e Poboación e crecemento económico. Realízanse as actividades propostas , e as propostas de procura na web.
Semana 2: Explícanse os contidos dos apartados 5 e 6: O mercado de traballo e O desemprego e a súa medición. Realízanse as actividades propostas, e as propostas de procura na web.
Semana 3: Explícanse os contidos do apartado 7: Relación entre crecemento e desemprego Repásase o apreso na unidade utilizando o esquema e os conceptos básicos.

Semana 4: Realízanse as actividades de repaso e traballase co texto proposto, resolvendo as cuestións suscitadas.
En calquera das semanas os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos digitales dispoñibles.

UNIDADE DIDÁCTICA 8

Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables	CC
- O funcionamento das empresas. - Funcións e obxectivos das empresas. - Os factores produtivos na empresa. - A produción. - A determinación do beneficio. - A amortización. - O traballo ben feito: a productividad. - Clases de procesos produtivos.	1. Explica os elementos de coordinación que existen na economía e o papel que xogan as empresas.	1.1. Expresa unha visión global do funcionamento do sistema produtivo partindo do estudo da empresa.	CCL, CAA,
	2. Describe os conceptos de valor engadido e período medio de maduración.	2.1. Expresa unha visión da empresa como creadora de valor engadido, así como o seu funcionamento partindo de periodo de maduración.	CCL, CAA
	3. Explica as funcións das empresas, distinguindo as repercusións de súa actividade na sociedade.	3.1. Expresa e analiza as repercusiones da actividade das empresas na sociedade.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP
	4. Clasifica e explica os obxectivos das empresas, distinguindo entre os económicos dos que non o son.	4.1. Expresa e analiza os obxectivos das empresas.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP
	5. Explica os conceptos de tecnoloxía e matriz tecnolóxica, valorando a importancia do investimento en I D i para as empresas.	5.1. Determina o concepto de tecnoloxía en economía, e a importancia do investimento en I D I.	CMCT, CAA, CSYC
	6. Explica o concepto de sustitución técnica de factores e de eficiencia; realizando exercicios numéricos de determinación da eficiencia técnica e económica.	6.1. Determina e interpreta a eficiencia técnica e económica dunha empresa a partir de casos suscitados.	CMCT, CAA, CSYC
	7. Describe que é a función de produción e o produto marginal, determinando como poden ser os rendementos a escala dunha empresa	7.1. Determina e interpreta a función de produción.	CMCT, CAA, CSYC

	8. Describe os conceptos de punto morto, custo total, custo medio, custo marginal e a determinación do beneficio nunha empresa, realizando exercicios prácticos nos que se determinen os conceptos anteriores	8.1. Analiza e interpreta os beneficios dunha empresa a partir de supostos de ingresos e custos dun periodo.	CMCT, CAA
		8.2. Comprende e utiliza diferentes tipos de custos, tanto fixos como variables, totais, medios e marginales, así como representa e interpreta gráficos de custos	CMCT, CAA
	9. Diferenza entre o capital fixo e circulante, e utilízaos para describir os diferentes tipos de depreciación e o concepto de amortización, elaborando exercicios prácticos nos que se determine a amortización co método constante.	9.1. Comprende e utiliza a amortización como un custo máis.	CMCT, CAA
	10. Describe o concepto de productividad na empresa, elaborando exercicios prácticos nos que se determine a productividad e a evolución da mesma	10.1. Comprende e utiliza o concepto de productividad e a súa relación coa eficiencia e a tecnoloxía	CMCT, CAA
		11.1. Indica as diferentes categorías dos procesos productivos.	CCL, CD, CAA

As tres primeiras semanas de marzo impartirase parte desta unidade:

Semana 1: Preséntase a unidade. Explícanse os contidos dos apartados 1, 2 e 3: O funcionamento das empresas, Funcións e obxectivos das empresas, e Os factores produtivos na empresa. Realízanse as actividades propostas.

Semana 2: Explícanse os contidos dos apartados 4: A producción

Semana 3: Explícanse os contidos dos apartados 7 e 8: O traballo ben feito: a productividad, Clases de procesos produtivos. Realízanse as actividades propostas. Repásase o apreso na unidade utilizando o esquema e os conceptos básicos. Realízanse as actividades de repaso e trabállase co texto proposto, resolvendo as cuestións.

En calquera das semanas os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos digitales dispoñibles.

TERCEIRA AVALIACIÓN

UNIDADE DIDÁCTICA 8

A segunda e a terceira semana de abril.

Semana 1: Explícanse os contidos do apartado 5 e 6 Costes, A determinación do beneficio, e A amortización.

Semana 2: : Realízanse as actividades propostas

UNIDADE DIDÁCTICA 9

Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables	CC
- Intervención do estado na economía. - Clasificación do sector público. - As funcións do sector público. - Obxectivos económicos do sector público. - O proceso de construcción da Unión Europea. - As políticas económicas.	1. Describe a intervención pública do estado na economía desde el mercantilismo, pasando polas diferentes etapas do capitalismo.	1.1. Identifica os cambios producidos no escenario económico mundial, desde a época do mercantilismo ata os nosos días.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP
	2. Describe os actuais modelos de intervención do estado na economía.	2.1. Identifica as dúas posturas enfrontadas sobre a intervención ou non do estado na economía.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP
	3. Clasifica o sector público atendendo a un criterio espacial e tamén atendendo á función económica principal.	3.1. Comprende e realiza diferentes clasificacións do sector público.	CCL, CD, CAA, CSYC
	4. Describe as funcións levadas a cabo polo sector público a nivel económico, como é a determinación de normas, a corrección dos erros do mercado, e a distribución da renda e a riqueza	4.1. Identifica e comprende as diferentes funcións do sector público.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP
	5. Describe os principais obxectivos económicos do sector público.	5.1. Identifica e comprende os diferentes obxectivos do sector público.	CCL, CD, CAA,

			CSYC, SIEP
	6. Describe o proceso de construción da Unión Europea, desde as súas orixes ata a actualidade.	6.1. Analiza o proceso de construción de Unión Europea, e das implicaciones para España.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP
	7. Describe as diferentes políticas micro e macroeconómicas que se poden levar a cabo, desde o punto de vista keynesiano; e as críticas que a corrente neoclásica fai ás mesmas.	7.1. Valora, interpreta e comprende as diferentes políticas micro e macroeconómicas, e o papel do Banco Central Europeo, no que se refire a política monetaria.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP

As duas últimas semanas de abril.

Semana 1: Preséntase a unidade. Explícanse os contidos dos apartados 1 e 2: Intervención do estado na economía, A construción da Unión Europea. Realízanse as actividades propostas.
Explícanse os contidos dos apartados 3, 4 e 5: Clasificación do sector público, As funcións do sector público, e Obxectivos económicos do sector público. Realízanse as actividades propostas.
Semana 2: Explícanse os contidos do apartado 6: As políticas económicas. Realízanse as actividades propostas. Repásase o apreso na unidade utilizando o esquema e os conceptos básicos. Realízanse as actividades de repaso e trabállase co texto proposto, resolvendo as cuestións.

En calquera das semanas, os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos digitales dispoñibles.

UNIDADE DIDÁCTICA 10

Contenidos mínimos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
- O produto interior bruto. - Métodos para calcular o PIB. - O PIB real e o PIB nominal. - O deflactor do PIB. - Do PIB á renda dispoñible. - O PIB non é útil para medir o benestar. - O crecemento e os seus fluctuaciones. - A curva de Lorenz.	1. Define que é o PIB, e describe cada un dos elementos que o integran. Interpreta a información do PIB expresada en gráficos temporais.	1.1. Identifica o PIB e cada un dos elementos que o integran, sendo capaz de interpretar esta información contida en gráficos que mostran a súa evolución no tempo.	CCL, CMCT, CD, CAA, SIEP
	2. Describe a capacidade do PIB como o medidor do crecemento económico, como indicador da creación de emprego e do nivel de vida dos cidadáns. Describe a capacidade do PIB como elemento de comparación de diferentes economías.	2.1 Identifica o PIB como unha das variables que nos indican a situación económica dun país, o grado de crecemento dunha economía, da renda e do emprego.	CCL, CMCT, CD, CAA, SIEP
		2.2 Valora o PIB como unha macromagnitud útil para establecer comparacións entre diferentes economías.	CCL, CMCT, CD, CAA, SIEP
	3. Determina o PIB polo método do valor engadido, polo método do gasto e polo método do ingreso ou renda, realizando exercicios prácticos de cada un dos tres métodos.	3.1. Valora e interpreta os a información aportada polo PIB, calculado desde diferentes puntos de vista.	CCL, CMCT, CAA
	4. Describe a diferenza que existe ao medir os datos a prezos de mercado e a custo de factores, e a importancia da formación bruta de capital	4.1. Identifica as diferenzas que existen entre as diferentes formas de expresar o PIB. Analiza a formación bruta de capital como un factor que inflúe no crecemento e o desenvolvemento económico.	CCL, CMCT, CAA
	5. Describe a diferenza existente entre expresar os datos do PIB en términos nominales e reais, realizando exercicios prácticos onde se transformen os datos nominales do PIB a datos reais.	5.1. Valora, interpreta e comprende os datos do PIB expresados en términos nominales e reais.	CCL, CMCT, CAA

	6. Describe o deflactor do PIB como sistema para medir o nivel xeral de prezos, realizando exercicios prácticos onde se transformen os datos do PIB de nominales a reais, utilizando o deflactor do PIB	6.1. Utiliza o PIB para determinar outra medición da inflación e analizar de forma crítica os datos do Produto Interior Bruto, ao estar influenciados polo efecto da inflación.	CCL, CMCT, CAA
	7. Define e determina, o Produto Nacional Bruto, o Produto Nacional Neto, a Renda Nacional e a Renda Nacional Dispoñible.	7.1. Analiza a relación entre a renda dispoñible dos cidadáns dunha economía e a súa PIB.	CCL, CMCT, CD, CAA, SIEP
	8. Identifica e describe as diferentes críticas que se fan ao PIB como medidor do benestar dun país, diferenciando entre un crecemento do PIB e o desenvolvemento dunha economía.	8.1. Valora, interpreta e comprende as limitacións do PIB para medir a situación económica e a calidade de vida dun país.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP
	9. Describe as diferentes fases que se diferencian nos ciclos económicos, a partir dos datos obtidos do PIB.	9.1. Utiliza e interpreta a información do PIB en gráficos para analizar a súa evolución no tempo.	CCL, CMCT, CD, CAA
	10. Describe que representa a Curva de Lorenz, ademais de identificar posibles situacións que se poden presentar nela	10.1. Analiza a renda nacional en gráficos, para determinar a súa distribución entre a poboación e medir así a súa validez como indicadora da situación económica dun país.	CCL, CMCT, CD, CAA, CSYC, SIEP

A primeira , segunda e terceira de maio

Semana 1: Preséntase a unidade. Explícanse os contidos dos apartados 1 e 2: O produto interior bruto, e Métodos para calcular o PIB. Realízanse as actividades propostas.

Explícanse os contidos dos apartados 3, 4 e 5: O PIB real e o PIB nominal, O deflactor do PIB, e Do PIB á renda dispoñible. Realízanse as actividades propostas.

Semana 2: Explícanse os contidos dos apartados 6 e 7

Semana 3: Explícaranse os contidos do apartado 8: O PIB non é útil para medir o benestar, O crecemento e os seus fluctuaciones, e A curva de Lorenz. Realízanse as actividades propostas. Repásase o apreso na unidade utilizando o esquema e os conceptos básicos. Realízanse as actividades de repaso e traballase co texto proposto, resolvendo as cuestións.

En calquera das semanas os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos digitales dispoñibles.

UNIDADE DIDÁCTICA 11

Contidos mínimos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables	CC
- O comercio internacional. - O proteccionismo. - A balanza de pagos. - O mercado de divisas.	1. Identifica que é o comercio internacional, describindo os factores que favoreceron o fenómeno da globalización.	1.1. Valora os cambios máis recentes no escenario económico mundial causados polo desenvolvemento do comercio internacional, identificando as circunstancias técnicas, económicas, sociais e políticas que os explican.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP
	2. Describe en que se especializan os países, así como a natureza do comercio internacional entre os estados da Unión Europea.	2.1. Identifica razóns que xustifican a especialización dalgúns países, así como a natureza do comercio no seo da Unión Europea.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP
	3. Diferenza e valora as posturas actuais a favor e en contra do comercio internacional, valorando a súa capacidade para solucionar problemas económicos; describindo ademais as diferentes medidas proteccionistas que se están aplicando na actualidade e a súa xustificación.	3.1. Diferencia y valora, las medidas proteccionistas o librecambistas como herramientas para solucionar problemas económicos, expresando las razones que justifican el intercambio económico entre países.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP
	4. Describe como foron as relacións económicas internacionais na nosa historia recente, e a súa contribución ao desenvolvemento económico mundial, valorando a súa necesaria regulación.	4.1. Identifica las causas históricas del desarrollo del comercio internacional y la globalización, y cómo el desarrollo del mismo ha contribuido al crecimiento económico mundial, reflexionando sobre la necesidad de su regulación.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP
	5. Explica os diferentes niveis de integración económica, identificando o producido no seo da Unión Europea e as repercusiones para España.	5.1. Explica y reflexiona sobre el proceso de cooperación e integración económica producido en la Unión Europea, valorando las repercusiones e implicaciones para España en un contexto global.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP

	6. Describe que son as balanzas de pagos e a información que nos aportan, diferenciando e describindo as operacións que se rexistran en cada unha delas. Realiza exercicios prácticos de elaboración das diferentes balanzas de pagos en aplicacións informáticas	6.1. Valora, interpreta y comprende las balanzas de pagos como indicadores de la situación económica de un país, y como medidores de los flujos comerciales internacionales. Maneja datos de las balanzas de pagos en aplicaciones informáticas.	CCL, CMCT, CD, CAA
	7. Describe os elementos básicos dos mercados de divisas e os diferentes sistemas de tipos de cambio que existen e a súa historia recente; identificando as causas que poden levar á apreciación ou depreciación dunha moeda	7.1. Analiza y explica el funcionamiento de las divisas y de los mercados en los cuales cotizan.	CCL, CMCT, CD, CAA

A última semana de maio e primeira e segunda de xuño

Semana 1: Preséntase a unidade. Explícanse os contidos dos apartados 1 e 2: O comercio internacional, e O proteccionismo. Realízanse as actividades propostas. Explícanse os contidos do apartado 3: A balanza de pagos. Realízanse as actividades propostas.
Semana 2: Explícanse os contidos do apartado 4: O mercado de divisas. Realízanse as actividades propostas. Repásase o apreso na unidade utilizando o esquema e os conceptos básicos. Realízanse as actividades de repaso e traballase co texto proposto, resolvendo as cuestións.

Semana 3: Explícaranse as contas anuais Balance e Pérdidas e Ganancias como preparación o seguinte curso de 2º de Bacharelato.

En calquera das semanas os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos digitales dispoñibles.

UNIDADE DIDÁCTICA 12

Contidos mínimos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
- Outro xeito de medir o desenvolvemento. - Custos e beneficios do desenvolvemento. - Condicionantes do subdesenvolvemento - Axudas aos países subdesenvolvidos. - Alternativas comerciais entre países. - Economía e medio ambiente	1. Identifica e distingue entre crecemento económico, desenvolvemento económico e crecemento humano.	1.1. Diferenza entre os conceptos de crecemento e de desenvolvemento.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP
	2. Describe que é e que mide o IDH. Valora o IDH como alternativa ao PIB.	2.1. Comprende a capacidade e as limitacións das principais magnitudes macroeconómicas para mostrar a situación económica dun país e a calidade de vida.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP
	3. Describe os trazos básicos que caracterizan aos países pobres.	3.1. Identifica os trazos que caracterizan aos países pobres.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP
	4. Identifica, valora e describe os custos e beneficios do desenvolvemento económico para a poboación en xeral	4.1. Identifica os factores que inflúen no desenvolvemento económico, e os beneficios que este supón, recoñecendo tamén as consecuencias negativas do desenvolvemento económico.	CCL, CD, CAA, CSYC
	5. Explica as causas do subdesarrollo desde o punto da oferta e da demanda e explica os problemas derivados da dependencia económica do sector primario que teñen os países pobres, ademais do seu problemática coa débeda externa.	5.1. Describe e reflexiona sobre as implicacións e efectos da globalización económica nos países subdesenvolvidos, identificando os factores que dificultan o crecemento económico dos países pobres.	CCL, CD, CAA, CSYC
	6. Describe os principais organismos e instrumentos de axuda ao desenvolvemento.	6.1. Describe os programas e actuacións que a comunidade internacional realiza para que os países en vías de desenvolvemento poidan resolver os seus problemas económicos e así poder crecer e progresar.	CCL, CD, CAA, CSYC

	7. Describe as principais características do comercio xusto.	7.1. Identifica alternativas para abordar a resolución de problemas económicos nos países pobres, utilizando exemplos actuais na contorna.	CCL, CD, CAA, CSYC
	8. Identifica os efectos medioambientales da actividade económica e a limitación dos recursos naturais	8.1. Reflexiona sobre as consecuencias do crecemento económico e da actividade das empresas en xeral no medioambiente e a calidade de vida, desenvolvendo actitudes positivas.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP
	9. Describe as principais actuacións gobernamentais para evitar ou reducir os problemas medioambientales, ademais das actuacións de empresas tendentes a evitalas	9.1. Identifica actuacións gobernamentais en prol dos problemas medioambientais.	CCL, CD, CAA, CSYC, SIEP

A terceira de xuño.

Semana 1:

-Preséntase a unidade. Explícanse os contidos dos apartados 1, 2 e 3: Outro xeito de medir o desenvolvemento, Custos e beneficios do desenvolvemento, e os Condicionantes do subdesarrollo. Realízanse as actividades propostas.

- Explícanse os contidos dos apartados 4, 5 e 6: Axudas aos países subdesarrollados, Alternativas comerciais entre países, Economía e medioambiente. Realízanse as actividades propostas. Repásase o apreso na unidade utilizando o esquema e os conceptos básicos. Realízanse as actividades de repaso e traballase co texto proposto, resolvendo as cuestións.

Os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos digitales dispoñibles.

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Procedementos e instrumentos de avaliación:

- Actividades de debate.
- Actividades de libro abierto.
- Actividades orales.
- Rúbricas.
- Pruebas objetivas tipo test.
- Pruebas objetivas escritas: cuestiones en las que hay que justificar las respuestas o/y resolución de ejercicios y problemas.
- Actividades de búsqueda de información en internet
- Pequeños trabajos de investigación, etc.

Na avaliación desta materia utilizaranse os procedementos e instrumentos en cada unha das seguintes situacións:

1º.- En cada unha das avaliacións e tendo en conta o punto de partida do alumno para poder valorar o seu proceso de aprendizaxe dos **<u>estándares avaliables</u>** e progamados para cada avaliación, o traballo e o esforzo do alumno nas actividades diarias serán importantes na súa avaliación, así como a actitude ante a materia polo que se seguirá os seguintes puntos:

- A valoración do traballo diario, participación e actitude positiva.
- En cada avaliación faranse dúas ou tres probas para reparti-la materia da mesma .
- Nas probas as preguntas apareceran cóa sua puntuación correspondente e para a sua corrección terase en conta os seguintes criterios: A) Nas preguntas curtas nas que se deban ofrecer definicións exactas, valoraranse positivamente a precisión e os exemplos como as aclaracións ou explicacións relativas a aquelas. B) Nas preguntas a desenvolver, nas que se debe facer unha exposición máis extensa valorarase a claridade expositiva, a utilización adecuada dos conceptos fundamentais e o plantexamento dun esquema resume da resposta no caso en que se pida. C) Nos problemas prácticos terase en conta non só o resultado numérico concreto, senón tamén a corrección no plantexamento. D) E por último, os erros ortográficos valoraranse negativamente (0,1 menos por cada falta).
- Si se sorprende a algún alumno copiando ou falando nalgún exame considerarase suspenso.

2º.- Realizarase **unha proba obxectiva de recuperación** da primeira e da segunda avaluación para aqueles alumnos que non a teñan superada, das partes suspensas.

O final de curso haberá **unha proba de recuperación das partes das duas primeiras avaliacións non superadas**, e empregarase esta proba para facer a recuperación tamén das partes da terceira avaliación non superadas e que a media das notas de ditas probas non da 5 ou mais, sempre e cando a calificación sexa superior a 2, cada unha delas, requisito necesario para calcular dita media .

Non poderá presentarse a proba de recuperación final o alumno que teña mais de duas avaliaciósns suspensas.

3º.-É obligatorio presentarse ós exames programados ó longo do curso. Si por algunha causa xustificada o alumno non pode asistir a algún exame deberá presentar ó profesor da asignatura un xustificante firmado polos seus pais ou os seus representantes legais pondose en contacto directamente co profesor ou co titor do alumno antes da realización da proba.

4º.- Procedemento e instrumento de avaliación para os alumnos que perden o dereito á aplicación dos criterios xerais de avaliación e a propia avaliación continua:

Os alumnos que acumulen un número de faltas de asistencia sin xustificar indicadas no P.E.C., perderán o dereito á aplicación dos criterios xerales de avaliación, polo que serán avaliados mediante unha proba obxectiva a final do curso, tendo que entregar todolos traballos esixidos o longo do mesmo. Polo tanto, a nota estará determinada polo resultado da proba e será imprescindible a presentación dos traballos, tendo que obter un 5 ou máis no exame para aproba-la materia.

5º.- Procedemento de Avaliación Extraordinaria

Por último indicar que a nota da avalición extraordinaria determinarase pola realización por parte do alumno **dunha proba obxectiva** na que valorarase o aprendizaxe dos contidos mínimos esixidos no proxecto didáctico da materia. A valoración de dita proba será de 0 a 10. Si o alumnado non se presenta a ela, consignarase na acta **non presentado.**

6º.- Realización das probas

As probas prevense en principio facelas presencialmente no centro pero debido a situación de pandemia provocada polo COVID-19 no caso de que o alumno non poidera presentarse de xeito presencial a ditas probas, facilitaraselle de xeito telemático mediante AULA VIRTUAL E CLASSROOM a posibilidade de presentarse a calquera delas.

6º.-Previsión da realización das probas da materia de xeito telemático

As probas prevense en principio facelas presencialmente no centro pero debido a situación de pandemia provocada polo COVID-19 no caso de que o alumno non poidera presentarse de xeito presencial a ditas probas, mediante xustificación firmada polos seus país ou tutores legais facilitaraselle de xeito telemático mediante AULA VIRTUAL E CLASSROOM a posibilidade de presentarse a calquera delas.

5. METODOLOXÍA DIDÁCTICA

A Economía como unha ciencia social en continua evolución, ten obxecto de adaptarse á búsqueda dos problemas dun mundo en continuo cambio. Os problemas económicos afectanos a todos e a Economía pasou á ser un tema de crecente interese para os ciudadáns. Así, os problemas económicos están de permanente actualidade e son abordados diariamente de forma destacada en tódolos medios de comunicación. O estudio de esta área pretende facilitar os alumnos a comprensión de ditos problemas proporcionando os coñecementos e medios de análise necesarios que lles permitan identifica-los problemas, prever a súa evolución e analiza-las posibles solucións.

Debemos partir dos coñecementos do alumno para chegar á adquisición de novos contidos. Así, o alumno deberá completar ou modifica-los coñecementos previos. É necesario que os alumnos teñan unha actitude favorable e distendida, ésto é, deben estar motivados para que relacionen o que aprenden co que saben.

Unha vez expostos os coñecementos teóricos necesarios pasaremos a súa contrastación coa realidade práctica utilizando artígos de prensa, datos económicos nacionais, etc.

Realizaranse traballos en grupo**(este curso non se contempla a realización de grupos de traballos pola situación COVID-19)** e individuais favorecendo a participación do alumno en debates sobre os temas económicos abordados.

Resolveranse exercicios que poñan en práctica os coñecementos teóricos.

Participarase en xogos que simulan a actividade dunha empresa e o mundo bursátil.

O **contido** da materia impartirase ca seguinte metodología:

- A docencia da materia realizarase de xeito presencial pero contemplase a posibilidade dada a situación de pandemia da docencia de xeito non presencial a través da AULA VIRTUAL do centro xunto co CLASSROOM e MEET no caso de impartir clases por videoconferencias. Neste último caso o profesor informará o titor dos alumnos do grupo que teñan problemas de conectividade ou non entreguen as tarefas ou non realicen as probas, como mecanismo de control para asegurar o seguimento do curso por todo o alumnado que o teña que facer de xeito telemático.
- Explicacións teóricas do profesor que o alumno deberá anotar individualmente tanto a través de clases presenciais como de xeito no presencial polos medios expostos no punto anterior.
- Realización de fichas que o profesor entregará na clase mediante fotocopias ou a través da AULA VIRTUAL, ou realizadas no ordenador a través de Internet.
- Desenvolver casos prácticos.

6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Para o tratamento das unidades, ademais do libro do alumnado, utilizaranse:

- Recursos interactivos propostos no apartado «Na web»do libro de texto.
- Vídeos, documentais, noticias de actualidade obtidos da web ou de medios de comunicación.
- Pizarra tradicional.
- Ordenador con conexión a Internet.

- AULA VIRTUAL, CLASSROOM e MEET

7. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN . CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO

- CRITERIOS DE AVALIACIÓN

A avaliación da aprendizaxe do alumnado terá un carácter formativo e será un instrumento para a mellora tanto dos procesos de ensino como dos procesos de aprendizaxe.

Avaliarase tanto as aprendizaxes do alumnado como os procesos de ensino e a propia práctica docente, para o que estableceráse indicadores de logro no **apartado 8** desta programación didáctica.

No **apartado 4** figuran os criterios de avaliación concretos de cada estándar de aprendizaxe avaliable.

- CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

O sistema de cualificación desta materia comprende os seguintes pasos:

1º.- En cada unha das avaliacións e tendo en conta o punto de partida do alumno para poder valorar o seu proceso de aprendizaxe, o traballo e o esforzo do alumno nas actividades diarias serán importantes na súa avaliación, así como a actitude ante a materia, polo que se seguirá os seguintes puntos:

- A **nota de avaliación** será o 10% da valoración do traballo diario, participación e a actitude positiva, valorado entre 0 a 10 puntos e o 90% da nota media das calificacións das probas feitas en cada avaliación, sempre e cando esas calificacións foran superiores a un 2 e nota resultante fora un 5 ou superior para considerar a **avaliación aprobada**. No caso de que algunha calificación das probas non fora superior a un 2 entenderiase a avaliación suspensa tendo que recuperar o alumno-a esas partes ainda que a media fora igual ou superior a 5.
- En cada avaliación faranse dúas ou tres probas para reparti-la materia da mesma. Cada unha delas valorarase de 0 o 10.
- Nas probas as preguntas apareceran cóa sua puntuación correspondente e para a sua corrección terase en conta os seguintes criterios: A) Nas preguntas curtas nas que se deban ofrecer definicións exactas, valoraranse positivamente a precisión e os exemplos como as aclaracións ou explicacións relativas a aquelas. B) Nas preguntas a desenvolver, nas que se debe facer unha exposición máis extensa valorarase a claridade expositiva, a utilización adecuada dos conceptos fundamentais e o plantexamento dun esquema resume da resposta no caso en que se pida. C) Nos problemas prácticos terase en conta non só o resultado numérico concreto, senón tamén a corrección no plantexamento. D) E por último, os erros ortográficos valoraranse negativamente (0,1 menos por cada falta).

- Si se sorprende a algún alumno copiando ou falando nalgún exame considerarase suspenso.

2º.-Realizarase unha **proba obxectiva de recuperación** da primeira e da segunda avaluación para aqueles alumnos que non as teñan aprobadas, das partes suspensas, cunha calificación inferior a 5. A súa valoración será de 0 o 10.

Si a nota da recuperación da parte suspensa e inferior a un 5 considerarase a parte desa avaliación suspensa. No caso de que o alumno obtivera mais dun 5 nas partes da avaliación que debía recuperar, calcularase a nota da avaliación tendo en conta o 10% da valoración do traballo diario, participación e a actitude positiva, valorado entre 0 a 10 puntos e o 90% da nota media das calificacións das probas feitas na avaliación e na recuperación. O alumno deberá obter un 5 ou máis de nota final para que a avaliación quede aprobada.

Ó final de curso haberá **unha proba de recuperación das partes de avaliacións cualificadas negativamente**, que non obtiviron un 5 ou mais na recuperación por evaluación, e empregarase esta proba para facer a recuperación das partes da terceira avaliación suspensas e que a media das notas desa evaluación non é 5 ou mais, sempre que superen a calificación de 2 como requisito para realizar a media, pero en ningún caso se poderá recuperar cando o alumno teña **mais de cuatro partes da materia suspensas** . A cualificación desta proba de recuperación das avalicións non superadas será do 0 o 10, e considerarase recuperadas as avaliacións si a nota é 5 ou maior , facendo logo unha media das tres avalicións.

No caso de que un alumno tivese unha avaliación cualificada negativamente por unha soa parte, o profesor pode decidir según a actitude e a evolución do alumno ó longo do curso si éste debe recuperar no exame de recuperación final ou si compensa co resto das notas, quedando aprobada a materia.

3º.-Polo tanto a **nota final** de curso (Xunio) será una media das calificacións obtidas en cada avaliación.

4º.-É obligatorio presentarse ós exames programados ó longo do curso. Si por algunha causa xustificada o alumno non pode asistir a algún exame deberá presentar ó profesor da asignatura un xustificante firmado polos pais do alumno ou os seus representantes legais ,deberán poñerse en contacto directamente co profesor ou co titor do alumno antes da realización da proba.

5º.-Avaliación para os alumnos que perden o dereito á aplicación dos criterios xerais de avaliación e a propia avaliación continua:

Os alumnos que acumulen un número de faltas de asistencia sin xustificar indicadas no P.E.C., perderán o dereito á aplicación dos criterios xerales de avaliación, polo que serán avaliados mediante **unha proba obxectiva a final do curso**, tendo que entregar todolos traballos esixidos o longo do mesmo. Polo tanto, a nota estará determinada polo resultado da proba e será imprescindible a presentación dos traballos, tendo que obter un 5 ou máis no exame para aproba-la materia.

6.- AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Por último indicar que a nota da avaliación extraordinaria determinarase pola realización por parte do alumno **dunha proba obxectiva** na que valorarase o aprendizaxe dos contidos mínimos esixidos no proxecto didáctico da materia. A valoración de dita proba será de 0 a 10. Si o alumnado non se presenta a ela, consignarase na acta **non presentado.**

7.-Previsión da realización das probas da materia de xeito telemático

As probas prevense en principio facelas presencialmente no centro pero debido a situación de pandemia provocada polo COVID-19 no caso de que o alumno non poidera presentarse de xeito presencial a ditas probas, mediante xustificación firmada polos seus país ou tutores legais facilitaraselle de xeito telemático mediante AULA VIRTUAL E CLASSROOM a posibilidade de presentarse a calquera delas.

- **CRITERIOS DE PROMOCÓN DO ALUMNADO**

  Segundo o establecido no Proxecto educativo de centro (PEC)

8. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

Neste documento ofrécense unha serie rúbricas ou instrumentos de axuda para reflexionar sobre catro aspectos fundamentais na práctica docente:

1. Desenvolvemento do ensino.

2. Seguimiento e avaliación do proceso de ensino aprendizaxe.

1.DESENVOLVEMENTO DO ENSINO

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
DESARROLLO DE LAENSEÑANZA	1. Resume as ideas fundamentaIs discutidas antes de pasar a unHa nova unidade ou tema con mapas conceptuais, esquemas…		
	2. Cando introduce conceptos novos, relacionos, si é posible, cos xa coñecidos; intercala preguntas aclaratorias; pon exemplos...		
	3. Ten predisposición para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fóra das clases.		
	4. Optimiza o tempo dispoñible para o desenvolvemento de cada unidade didáctica.		
	5. Utiliza axuda audiovisual ou doutro tipo para apoiar os contidos no aula.		
	6. Promueve o traballo cooperativo e mantén unha comunicación fluída cos estudantes.		
	7. Desenvolve os contidos dunha forma ordenada e comprensible para os alumnos e as alumnas.		
	8. Suscita actividades que permitan a adquisición dos estándares de aprendizaxe e as destrezas propias da etapa educativa.		
	9. Suscita actividades grupales e individuais.		

2.SEGUIMENTO E AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO APRENDIZAXE

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
SEGUIMIENTO Y EVALUACIÓN DO PROCESO DE ENSINO IIAPRENDIZAJE	1. Realiza a avaliación inicial ao principio de curso para axustar a programación ao nivel dos estudantes.		
	2. Detecta os coñecementos previos de cada unidade didáctica.		
	3. Revisa, con frecuencia, os traballos propostos no aula e fóra dela.		
	4. Proporciona a información necesaria sobre a resolución das tarefas e como pode melloralas.		
	5. Corrixe e explica de forma habitual os traballos e as actividades dos alumnos e as alumnas, e dá pautas para mellóraa das súas aprendizaxes.		
	6. Utiliza suficientes criterios de avaliación que atendan de xeito equilibrado a avaliación dos diferentes contidos.		
	7. Favorece os procesos de autoevaluación e coevaluación.		
	8. Propón novas actividades que faciliten a adquisición de obxectivos cando estes non foron alcanzados suficientemente.		
	9. Propón novas actividades de maior nivel cando os obxectivos foron alcanzados con suficiencia.		
	10. Utiliza diferentes técnicas de avaliación en función dos contidos, o nivel dos estudantes, etc.		
	11. Emprega diferentes medios para informar dos resultados aos estudantes e aos pais.		

9. ACTIVIDADES DE SEGUEMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES

- Os alumnos que pasen a 2º de Bacharelato. sen ter superado a asignatura de "Economía", faraselles unha proba obxectiva sobre o grao mínimo esixido no proxecto didáctico da materia, apartado 4, na primeira quincena de **Maio**,con unha puntuación máxima de 10, sempre e cando non obteñan unha valoración positiva en Novembro.

A valoración da materia pendente en novembro, farase de duas maneiras:

A primeira ofertaraselle o alumno a posibilidade de entregar un **cuestionario** facilitado o alumnado a principios de curso para que traballe os contidos mínimos previstos na materia e terá unha puntuación máxuna de 10. Deberá estar íntegramente feito, cas respostas correspondentes a todalas cuestións e a sua valoración deberá ser de un 5 ou mais. Neste caso a nota no expediente do alumno será de 5 .

E a segunda posibilidade será a de presentarse a unha **proba obxectiva**, no mes de novembro, sobre o grao mínimo esixido no proxecto didáctico da materia, apartado 4, desta programación, podendo acadar unha puntuación entre o 1 e 10, sendo a nota no expediente do alumno igual que a puntuación obtida..

- Os alumnos que cambian de modalidade de Bacharelato de Ciencias ou de Humanidades a Ciencias Sociais en 2ºcurso de Bacharelato sen ter cursado esta materia de Economía de 1º de Bacharelato, tamén serán avaliados seguindo o exposto no punto anterior deste apartado 9 o non cursar as materias de opción do bloque de materias troncais previstas no Decreto 86/2015 onde se desenvolve o currículo da ESO e do Bacharelato.

10. ORGANIZACIÓN DOS PROCEDEMENTOS PARA ACREDITAR O ALUMNADO OS COÑECEMENTOS PREVIOS NECESARIOS.

Non será preciso acreditar coñecementos previos.

11. AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS A ADOPTAR EN BASE OS SEUS RESULTADOS

Nas primeiras semanas do curso determinarase medidas a tomar en caso dalgunha necesidade educativa detectada nos alumnos a través da realización de actividades como a realización de test, cuestionarios, búsqueda de información interpretandoa e manifestando xuízos críticos. Ditas actividades realizaránse tanto de forma individual como en grupo. Non se poñerá nota.

Descrición do grupo despois da avaliación inicial

Á hora de formular as medidas de atención á diversidade e inclusión habemos de solicitar, en primeiro lugar, diversa información sobre cada grupo de alumnos e alumnas; como mínimo debe coñecerse a relativa a:

- O número de alumnos e alumnas.
- O funcionamento do grupo (clima da aula, nivel de disciplina, atención...).
- As fortalezas que se identifican no grupo en canto ao desenvolvemento de contidos curriculares.
- As necesidades que se puidesen identificar; convén pensar nesta fase en como se poden abordar *(planificación de estratexias metodolóxicas, xestión da aula, estratexias de seguimento da eficacia de medidas, etc.).*
- As fortalezas que se identifican no grupo en canto aos aspectos competenciais.
- Os desempeños competenciais prioritarios que hai que practicar no grupo nesta materia.
- Os aspectos que se deben ter en conta ao agrupar os alumnos e as alumnas para os traballos cooperativos.
- Os tipos de recursos que se necesitan adaptar no nivel xeral para obter un logro óptimo do grupo.

Necesidades individuais

A avaliación inicial facilítanos non só coñecemento acerca do grupo como conxunto, senón que tamén nos proporciona información acerca de diversos aspectos individuais dos nosos estudantes; a partir dela poderemos:

- Identificar os alumnos ou as alumnas que necesitan un maior seguimento ou personalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe. (Débese ter en conta aquel alumnado con necesidades educativas, con altas capacidades e con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar, etc.).
- Saber as medidas organizativas que cómpre adoptar. (Planificación de reforzos, situación de espazos, xestión de tempos grupais para favorecer a intervención individual).
- Establecer conclusións sobre as medidas curriculares que cómpre adoptar, así como sobre os recursos que se van empregar.
- Analizar o modelo de seguimento que se vai utilizar con cada un deles.

- Acoutar o intervalo de tempo e o modo en que se van avaliar os progresos destes estudantes.
- Fixar o modo en que se vai compartir a información sobre cada alumno ou alumna co resto de docentes que interveñen no seu itinerario de aprendizaxe; especialmente, co titor ou titora.

12. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Un dos principios básicos que ha de ter en conta a intervención educativa é o da individualización, consistente en que o sistema educativo ofreza a cada estudante a axuda pedagóxica que este necesite en función das súas motivacións, intereses e capacidades de aprendizaxe. Xorde diso a necesidade de atender esta diversidade. No Bacharelato, etapa na que as diferenzas persoais en capacidades específicas, motivación e intereses adoitan estar bastante definidas, a organización do ensino permite que o propio alumnado resolva esta diversidade mediante a elección de modalidades e optativas. Con todo, é conveniente dar resposta, xa desde as mesmas materias, a un feito constatable: a diversidade de intereses, motivacións, capacidades e estilos de aprendizaxe que o alumnado manifesta. É preciso, entón, ter en conta os estilos diferentes de aprendizaxe do alumnado e adoptar as medidas oportunas para afrontar esta diversidade. Hai estudantes reflexivos (detéñense na análise dun problema) e estudantes impulsivos (responden moi rapidamente); estudantes analíticos (pasan lentamente das partes ao todo) e estudantes sintéticos (abordan o tema desde a globalidad); uns traballan durante períodos longos e outros necesitan descansos; algúns necesitan ser reforzados continuamente e outros non; hainos que prefiren traballar sós e hainos que prefiren traballar en pequeno ou gran grupo.

Dar resposta a esta diversidade non é tarefa fácil, pero si necesaria, pois a intención última de todo proceso educativo é lograr que o alumnado alcance os obxectivos propostos.

Como actividades de detección de coñecementos previos suxerimos:

- Debate e actividade pregunta-resposta sobre o tema introducido polo docente, co fin de facilitar unha idea precisa sobre de onde se parte.

- Repaso das nocións xa vistas con anterioridade e consideradas necesarias para a comprensión da unidade, tomando nota das lagoas ou dificultades detectadas.

- Introdución de cada aspecto lingüístico, sempre que iso sexa posible, mediante as semellanzas coa lingua propia do alumnado ou supervivencia nela.

Como actividades de consolidación suxerimos:

- Realización de exercicios apropiados e todo o abundantes e variados que sexa preciso, co fin de afianzar os contidos lingüísticos, culturais e léxicos traballados na unidade.

Esta variedade de exercicios cumpre, así mesmo, a finalidade que perseguimos. Coas actividades de recuperación-ampliación, atendemos non só ao alumnado que presenta problemas no proceso de aprendizaxe, senón tamén a aqueles que alcanzaron no tempo previsto os obxectivos propostos.

As distintas formas de agrupamiento do alumnado e a súa distribución na aula inflúen, sen dúbida, en todo o proceso. Entendendo o proceso educativo como un desenvolvemento comunicativo, é de gran importancia ter en conta o traballo en grupo, recurso que se aplicará en función das actividades que se vaian a realizar ?concretamente, por exemplo, nos pequenos traballos de investigación, ou nos debates propostos?, pois consideramos que a posta en común de conceptos e ideas individuais xera unha dinámica creativa e de interese no alumnado.

Concederase, con todo, gran importancia noutras actividades ao traballo persoal e individual; en concreto, aplicarase nas actividades de sínteses/resumen e nas de consolidación, así como nas de recuperación e ampliación.

Habemos de acometer, pois, o tratamento da diversidade no Bacharelato desde dúas vías:

1. A atención á diversidade na programación dos contidos, presentándoos en dúas fases: a información xeral e a información básica, que se tratará mediante esquemas, resumos, glosarios, etc.

2. A atención á diversidade na programación das actividades. As actividades constitúen un excelente instrumento de atención ás diferenzas individuais do alumnado. A variedade e a abundancia de actividades con distinto nivel de dificultade permiten a adaptación, como dixemos, ás diversas capacidades, intereses e motivacións.

13. ELEMENTOS TRANSVERSAIS

As actividades previstas nesta materia para potenciar no alumnado o hábito da **lectura** son as seguintes:

- En cada unidade didáctica adicaselle unha hora na aula a lectura dun texto ou documento relacionado cos contidos de dita unidade. Posteriormente proponse preguntas o alumnado para determinar o nivel de comprensión e de relación cos contidos teóricos estudiados.

- Leense artígos de prensa relacionados con temas de actualidade.

- O estudio de cada unidade didáctica sempre se realiza facendo unha lectura na aula da mesma.

As actividades realizadas nesta materia que potencian e fomentan a **utilización das TIC** con fines didácticos son as seguintes:

- Proponse a alumnado a búsqueda de mensaxes, datos e informacións sobre determinados temas económicos actuais en INTERNET para que posteriormente formulen xuízos persoais e comprendan a importancia das decisións e o que implican para os diferentes axentes sociais.

- Dendo o Departamento de Economía informase na páxina web do Instituto dos contidos mínimos, procedementos de avaliación e sistema de cualificación desta materia.

- E promovese a participación do alumnado nun simulador De BOLSA, utilizando INTERNET,con cotizacións en tempo real.

A **expresión oral e escrita** potenciarase a través da realización de traballos sobre temas económicos xunto coa súa exposición. Ademáis para a súa presentación utilizaranse programas informáticos como o power point, fomentando a **comunicación audiovisual.**

O **espíritu emprendedor** fomentarase con propostas de realización de traballos en grupo donde deberán tomar decisións sobre a elección do grupo de taballo , do responsable do mesmo e do tema a traballar escollido entre varios ofertados polo profesor da materia-

Os obxectivos en **educación de valores** desta materia na búsqueda da consecución de competencias, son:

- Valorar a existencia de capacidades diferentes, aproveitando a sinerxia xerada o formar en determinadas actividades grupo de traballo, obtendo mellores resultados que si o traballo fose individual.

- Non a exclusión no grupo de traballo formado dentro da aula.

- Resolución de conflictos dados dentro da aula ou fora dela.

- Non permitir a utilización dunha linguaxe sexista.

- Promover a solidaridade entre os compañeiros, desterrando a idea da exclusión e da violencia na aula.

Ademais por avaliación adicarase unha hora lectiva a travallar con ferramentas didácticas que se poden atopar na dirección http://educaciónvalores.org, de onde sacarán información para na hora lectiva seguinte facer unha exposición por grupos e un debate sobre temas a elexir como: Acoso escolar, capacidades diferentes, coeducación e igualdade, convivencia, educación en valores, educación pola paz, educación intercultural, educación sexual e afectiva, solidariedade, experiencias, familias, fracaso escolar, género, globalización, homofobia, inmigración, interculturaliedade, linguaxe sexista, mediación, medio ambiente e obxectivos do milenio (pobreza, política educativa, profesorado, religiones, renovación pedagóxica, resolución de conflictos, salud, sexualidad, sida, TIC, tempo libre, violencia de xénero e adolescentes, violencia na aula e bullying).

ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA.

Entre os obxectivos do plan de convivencia no I.E.S. de Allariz, están:

- Preparar ós alumnos para a vida social adulta.

- Asumir e practicar valores cívicos e democráticos (respeto polos demáis, polo mobiliario e polos bens comúns, tolerancia crítica, solidariedade, dereitos humanos, medio natural, igualdade entre homes e mulleres, respeto a outras ideas, confesións e culturas...)

- Mellorar o clima escolar no I.E.S.

- Atender de xeito eficaz á diversidade.

Ás accións acometidas por este departamento para a consecución dos obxectivos son:

- Da nota de avaliación, o profesor poderá quitar 0,25 puntos por cada vez que o alumno manifeste un comportamento inadecuado na aula ou 1 punto si por dito comportamento o alumno é enviado xunto o profesor de garda ou o xefe de estudos. Dentro das manifestacións de comportamento inadecuado na aula consideranse aquelas contrarias os valores mencionados no apartado anterior desta programación.

- Travallar con ferramentas didácticas sobre a educación en valores previsto nesta programación.

14. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

As actividades que se propoñen son as seguintes:

Actividades complementarias:

- Neste curso os alumnos van a participar nun Simulador de Bolsa.

O efecto didáctico e ampliar os coñecementos básicos de economía, aprender cómo e donde conseguir información sobre a bolsa, as accións e as empresas, e como valoralas. De paso tamén exercita o alumnado no trato co risco e o atrevemento, a inseguirdade e a dúbida, así como no traballo eficaz en equipo.

- Charlas ou conferencias impartidas por emprendedores locais.

Previa ás conferencias realizaríase unha preparación dos alumnos informándolles sobre o relator invitado, a empresa á que representa e a actividade que desenvolve.

- Debates, torneos e demais tipos de concursos propostos dende institucións co obxectivo de mellorar a cultura cívico social e financieira.

15. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA

A posibilidades de reflexión do profesor sobre a sua programación levarase a cabo a través dun documento. Éste estará estructurado, terá en conta determinados elementos os que se poderá engadir outros aspectos que melloren a avaliación.

Algúns dos elementos que se ten en conta nese documento son:

a.- Análise sobre o grao de consecución dos obxectivos propostos.

b.- Determinar si a proposta de actividades foi a adecuada.

c.- Sinalar si foi necesario realizar alguhas adaptacións.

d.- Determinar si o tempo asignado o programa de actividades e tareas foi suficiente para o logro dos obxectivos.

e.- Estudio do clima da clase que se valorará por medio das interaccións positivas entre o profesor e os alumnos e os alumnos entre sí.

f.- Analizar o enfoque interdisciplinar cas posibilidades que presenta o traballo con outras áreas.

g.- E analizar o enfoque dos temas transversais máis afíns para fomentar e favorecelos a través desta materia.

Usaremos como **INDICADORES DE LOGRO** as seguintes rúbricas:

1. DESENVOLVEMENTO DA ENSINANZA

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
ENTO DA	1. Resume as ideas fundamentais discutidas antes de pasar a unha nova unidade ou tema con mapas conceptuais, esquemas...		
	2. Cando introduce conceptos novos, relaciónaos, se é posible, cos xa coñecidos; intercala preguntas aclaratorias; pon exemplos...		

	3. Ten predisposición para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fóra das clases.		
	4. Optimiza o tempo dispoñible para o desenvolvemento de cada unidade didáctica.		
	5. Utiliza axuda audiovisual ou doutro tipo para apoiar os contidos na aula.		
	6. Promove o traballo cooperativo e mantén unha comunicación fluída cos estudantes.		
	7. Desenvolve os contidos dunha forma ordenada e comprensible para os alumnos e as alumnas.		
	8. Presenta actividades que permitan a adquisición dos estándares de aprendizaxe e as destrezas propias da etapa educativa.		
	9. Presenta actividades de grupo e individuais.		

2. SEGUIMENTO E AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINANZA-APRENDIZAXE

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
PROCESO DE ENSINANZA-	1. Realiza a avaliación inicial ao principio do curso para axustar a programación ao nivel dos estudantes.		
	2. Detecta os coñecementos previos de cada unidade didáctica.		
	3. Revisa, con frecuencia, os traballos propostos na aula e fóra dela.		
	4. Proporciona a información necesaria sobre a resolución das tarefas e como pode melloralas.		

	5. Corrixe e explica de forma habitual os traballos e as actividades dos alumnos e das alumnas, e dá pautas para a mellora das súas aprendizaxes.		
	6. Utiliza suficientes criterios de avaliación que atendan de xeito equilibrado a avaliación dos diferentes contidos.		
	7. Favorece os procesos de autoavaliación e coavaliación.		
	8. Propón novas actividades que faciliten a adquisición de obxectivos cando estes non foron alcanzados suficientemente.		
	9. Propón novas actividades de maior nivel cando os obxectivos foron alcanzados con suficiencia.		
	10. Utiliza diferentes técnicas de avaliación en función dos contidos, do nivel dos estudantes, etc.		
	11. Emprega diferentes medios para informar dos resultados aos estudantes e aos pais.		

PROGRAMACIÓN DE ECONOMÍA DA EMPRESA DE 2º DE BACHARELATO

PROFESORA: M **MERCEDES PUMAR GARCIA**

LIBRO DE TEXTO:

Titulo **ECONOMÍA DA EMPRESA**

Autor **ALBERTO PÉREZ CÉSAR**

Editorial **GALINOVA**

I.S.B.N. **978-84-9737-253-4**

Data de autorización **2015**

En castelá

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

O presente documento ofrece un modelo de Programación didáctica para a materia de Economía da Empresa (segundo curso de Bacharelato LOMCE). Con esta programación preténdese planificar o traballo docente dunha maneira eficaz, organizando o proceso de aprendizaxe dos alumnos.

1.1. Xustificación da programación

Os docentes necesitan planificar a súa actividade no exercicio da súa profesión. Esta planificación resulta imprescindible para cumprir tanto co estipulado pola normativa (estatal e/ou autonómica), como pola necesidade de adecuar o devandito marco normativo ao seu contexto docente.

Mediante a programación didáctica, o docente, en coordinación co equipo didáctico, programa a longo, medio e curto prazo o modo en que os elementos do currículo (obxectivos, competencias crave, contidos, metodoloxía, procedementos e instrumentos de avaliación, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe), serán relacionados, ordenados, secuenciados e, no seu caso, rubricados ao longo dos diferentes cursos. En concreto, trátase de determinar:

1. Que ? Cando - Como ENSINAR
2. Que ? Cando - Como AVALIAR
3. Como ATENDER Á DIVERSIDADE en función dos resultados académicos.

1.2. Marco lexislativo

1.2.1. Normativa estatal:

- Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato (BOE 03/01/2015).

- Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da Educación Primaria, a Educación Secundaria Obrigatoria e o Bacharelato (BOE 29/01/2015).

- Real Decreto 310/2016, do 29 de xullo, polo que se regulan as avaliacións finais de Educación Secundaria Obrigatoria e de Bacharelato.

1.2.2. Normativa autonómica (Galicia):

- Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece ou currículo dá educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).

- Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para vos centros docentes nas etapas de

educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e regúlase ou seu currículo e a súa oferta (DOG do 21).

- Resolución do 27 de xullo de 2015, dá Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións non curso académico 2015/16 para a implantación do currículo dá educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes dá Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).

1.3. Contextualización

R.D. 1105/2014, do 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato. (BOE 03/01/2015).

Economía da Empresa estuda e analiza respostas para os problemas económicos que se expoñen no seo da empresa; o seu obxectivo é avanzar na análise da moderna organización e administración de empresas, cun enfoque completo e actualizado.

O coñecemento sobre a empresa é un paso esencial para alcanzar a entender o funcionamento do conxunto da economía, pois o que sucede no interior das empresas é tan substancial como o que ocorre nunha contorna económica máis amplo. Nesta materia traballaranse cuestións como a razón da existencia das empresas, as súas características, tipos de organización e funcionamento e factores que inflúen na toma de decisións.

A empresa ten como función producir bens e servizos para o mercado en situacións de competencia e capacidade financeira, elixindo para iso una das variadas formas xurídicas referidas polo dereito. Esta función da empresa posibilita que cada ser humano poida facer compatible a especialización do traballo coa satisfacción das súas numerosas e diversas necesidades. En contornas cambiantes e diferentes, a flexibilidade e a adaptación ás transformacións tecnolóxicas, legais e doutro tipo albíscanse como fundamentais para a toma das mellores solucións posibles en cada momento. O desenvolvimiento da actividade empresarial debe estar guiado pola ética e a responsabilidade social, que mostran o transcendental do como ademais do que dos puros resultados.

A empresa é unha catalizador clave para o crecemento económico, a innovación, o emprego e a integración social. É primordial cultivar e fomentar unha cultura e forma de pensar empresarial, onde se exercite e creza a creatividade e o espírito de innovación, incentívese a elaboración de reflexións persoais e a toma de decisións fundamentadas, así como a visualización do erro como fonte de progreso e aprendizaxe.

EXTRACTO DO DECRETO 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.

Economía da Empresa trata de explicar a realidade empresarial, como unha rama da economía especializada nun determinado suxeito económico: a empresa. Trátase dunha ciencia que, por unha banda, pretende a explicación do fenómeno económico da empresa e, por outra, a actuación sobre ela para alcanzar certos fins. A tendencia actual diríxese a tratar de converter esta disciplina nun corpo de coñecementos interdisciplinarios que traten calquera problema que se formule na empresa.

A empresa é un axente esencial da actividade económica. As empresas constitúen as células elementais de produción que integran o organismo económico a través das cales se conseguen os obxectivos macroeconómicos e, por iso, ocupan a atención dos/das economistas. É na economía contemporánea onde acha a súa plenitude, xa que a división do traballo, a especialización, o desenvolvemento do sistema monetario e a amplitude do mercado crearon o clima necesario para que se dea con precisión e características peculiares a unidade autónoma de produción, que constitúe o obxecto real da economía da empresa. Nesta materia traballaranse cuestións como a razón da existencia das empresas, as súas características, os tipos de organización e de funcionamento, e os factores que inflúen na toma de decisións.

A empresa ten un significado social (crea emprego), canaliza a renda e, consiguientemente, constitúe un elemento de redistribución da renda nacional. O desenvolvemento da actividade empresarial e a acción do/do empresario/para deben estar guiados pola responsabilidade social e o comportamento ético, máis aló da procura duns resultados.

A materia debe permitir o fomento dunha cultura e dunha maneira de pensar empresarial, onde se exerciten e crezan a creatividade e o espírito de innovación, e incentívese a elaboración de reflexións persoais e a toma de decisións fundamentadas, así como a concepción do erro como fonte de progreso e aprendizaxe. Tamén ha de contribuír ao desenvolvemento da competencia matemática e das competencias básicas en ciencia e tecnoloxía, de comunicación lingüística e dixital, da capacidade de aprender a aprender, e do sentido da iniciativa e o espírito emprendedor.

Debemos ter en conta o medio familiar e o entorno social e cultural do alumnado, e para a nosa área o que tamén é fundamental é o entorno económico.

O alumnado procede dos concellos de Allariz, Xunqueira e A Merca cunha maioría da propia vila de Allariz.

Características do centro

A situación do IES de Allariz fai que o noso centro educativo presente unha mestura de características urbanas e rurais. Actualmente prevalece a poboación da propia vila, (tanto polo seu crecemento propio, coma pola progresiva despoboación do rural que a rodea), o que lle aporta os rasgos mais urbáns fronte ós aspectos mais rurais aportados polos rapaces das aldeas. A proximi-dade da capital da provincia, (sita a 20 Kms.), e as boas comunicacións con ela contribúen tamén aos aspectos urbanos do centro. A esa mesma distancia aproximada de 20 Kms. tén o centro varias localidades,

todas elas tamén con institutos de educación secundaria: Maceda, Xinzo, Celanova, (e, naturalmente, a propia cidade de Ourense).

O tamaño do IES de Allariz é mais ben pequeno, e, como tal, só tén 2 centros adscritos: o CEIP Padre Feijoo, radicado na propia vila, e o CEIP Padre Crespo da localidade de Xunqueira de Ambía, que dista unha media ducia de Kms.

A oferta educativa no IES de Allariz está conformada por dúas liñas de ESO e outras tantas de bacharelato, o que nos dá un total de 12 unidades. Non hai, na actualidade, oferta de formación profesional.

O centro non presenta ningunha característica que interpretemos como singular, como non sexa o seu caracter híbrido entre rural e urbano.

Características do alumnado

O alumnado procede dos concellos de Allariz, Xunqueira e A Merca cunha maioría da propia vila de Allariz.

A lingua materna predominante non presenta un predominio craro. Probablemente o carácter híbrido recén mencionado teña que ver algo niso.

O alumnado con Necesidades Específicas de Apoio Educativo, (NEAE), adoita oscilar entre un 8 e un 15% do total.

Non existe moita poboación inmigrante actualmente. Os casos de absentismo escolar son moi esporádicos, o mesmo ca os episodios de violencia e de acoso escolar. Destes dous últimos levamos dous anos académicos sen rexistrarmos ningún caso.

Sí é influinte, en xeral, a problemática social derivada da índole propia dos alumnos da casa de acollida que a asociación Arela tén na vila. Pero hai que dicir que isto varía bastante duns cursos a outros, en función dos nenos e nenas concretos de cada ano. Debemos congratularnos de que últimamente hai unha mellоría crara e destacable na conflictividade que ese alumnado viña xenerando no instituto.

2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN DA RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS

CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA (CCL)

- Iniciación do alumno no coñecemento da linguaxe e a terminoloxía técnica básica do mundo empresarial e en especial do Dereito mercantil, do Dereito laboral, do Dereito tributario e do Dereito contable.

- Análise da publicidade e dos instrumentos de comunicación que empregan as empresas para persuadir aos seus clientes de que compren os seus produtos.

- Fomento da lectura a través de tarefas contextualizadas como poden ser as actividades de investigación en empresas da contorna e a análise de artigos xornalísticos sobre a realidade empresarial.

- Desenvolvemento de actitudes e valores propios desta competencia a través das tarefas interactivas, como a choiva de ideas, os debates, os traballos grupales por proxectos, nos que se promoverá o respecto cara ás opinións dos demais e desenvolverase o espírito crítico.

COMPETENCIA MATEMÁTICA E COMPETENCIAS BÁSICAS EN CIENCIA E TECNOLOXÍA (CMCT)

- Resolución e interpretación de exercicios de produtividade: produtividade dun factor, produtividade global e taxa de variación da produtividade.

- Cálculo, representación e interpretación de ingresos e custos e en especial de exercicios de punto morto e producir ou comprar.

- Resolución de casos prácticos sobre o ciclo de inventario dunha empresa.

- Confección de balances e contas de resultados e a súa análise mediante cocientes económico-financeiros.

- Resolución de exercicios de selección de investimentos mediante a utilización de métodos dinámicos e estáticos.

- Resolución de casos prácticos sobre as distintas opcións de financiamento que posúen as empresas.

- Habilidade para interpretar e expresar con claridade e precisión informacións, datos e argumentacións de carácter económico (táboas, estatísticas, gráficos, etc.) vinculados co tecido empresarial e procedentes de distintos tipos de fontes de información.

- Reflexión sobre a importancia para a sociedade e para a empresa da investigación e a innovación tecnolóxica en relación coa competitividade e o crecemento.

COMPETENCIA DIXITAL (CD)

- Procura, obtención e tratamento de informa- ción oral, impresa, audiovisual, dixital ou multime- dia acerca da realidade empresarial a través de internet.

- Utilización de programas informáticos para a elaboración, de gráficas, análises de datos, desa- rrollo de orzamentos e plans financeiros, que conducen a unha maior alfabetización dixital.

- Consulta de páxinas web propostas polo docen- che ou por propia iniciativa do alumno.

- Utilización de simuladores online de creación ou xestión de empresas.

- Creación de presentacións e producións audio- visuais sinxelas sobre contidos de asígnaa- tura.

- Obtención de fragmentos de películas que aborden contidos curriculares mediante herra- mintas de edición de vídeo.

APRENDER A APRENDER (CPAA)

- Procesos de resolución de problemas mediante os que os alumnos deben planificar estratexias, asumir retos, e tomar decisións en escenarios de incerti- dumbre.

- Formulación de actividades variadas, de iniciación, reforzo e ampliación que van esixir ao alumnado un esforzo tanto memorístico como de planifica- ción, organización, síntese e integración que lle permitan ser consciente das súas propias capacidades.

- Capacidade de aplicar o razoamento en supostos concretos:

- Clasificación das empresas; relación entre as economías de escala coa dimensión óptima da empresa; reflexión sobre a división técnica do traballo nun contexto global; adopción de medidas correctoras ante posibles desaxustes patrimoniais; relación entre a produtividade e os salarios dos traballadores ou entre o control de inventarios e a produtividade da empresa; adaptación das diferentes estratexias de márketing a casos concretos; correspondencia entre investimentos e o seu financiamento e valoración da importancia da información na toma de decisión

COMPETENCIAS SOCIAIS E CÍVICAS (CSC)

- Tratamento da responsabilidade social e medioam- biental; a ética nas actuacións empresariais; a análise do impacto social das estratexia de desenvolvemento das multinacionais; a división do traballo desde unha perspectiva global; a importancia dos recursos humanos nunha empresa; a investigación e a innovación tecnolóxica como alicerces da competitividade e a súa repercusión na calidade de vida; a achega que supoñen as obrigacións fiscais á riqueza nacional; o coñecemento dos órganos de goberno das distintas formas xurídicas e o seu funcionamento, en especial o estudo das empresas de economía social e o carácter democrá- tico das sociedades cooperativas.

- Fomento dunha actitude crítica cara ás consecuen- cias negativas que xera a actividade produtiva - custos sociais- así como fronte a aquelas prácticas desaprensivas que levan a cabo algunhas empresas multinacionais en países non desenvolvidos co único afán de obter o máximo beneficio.

- Diferenciación das prácticas comerciais considera- dás non éticas ou de dubidosa moralidade que pretenden enganar ao consumidor, das que son lícitas e aceptables, fomentando o coñecemento dos mecanismos existentes para a defensa dos seus dereitos como consumidores.

- Coñecemento dos dereitos básicos dos traballadores/as e o recoñecemento da igualdade entre homes e mulleres, facendo especial fincapé nas medidas de conciliación da vida laboral e familiar.

- Consciencia do papel actual do alumno na economía como consumidor, aforrador, contribu- yente, usuario de bens e servizos públicos e no futuro, como traballador, produtor e elector.

SENTIDO DA INICIATIVA E ESPÍRITU EMPRENDEDOR (SIE)

- Visión holística da empresa e a súa relación co progreso económico e social.

- Coñecemento dos determinantes nas decisións de localización e dimensión da empresa.

- Coñecemento dos trámites necesarios para crear unha empresa; toma de decisións sobre que contrato/s realizar aos empregados; que forma xurídica escoller para o negocio; interpretación de balances e contas de perdas e ganancias sinxelas para diagnosticar a situación financeira e patrimonial dunha empresa; selección de proxectos de investimento e selección da fórmula ou fórmulas de financia- ción máis adecuada/s para a empresa.

- Promoción da iniciativa empresarial como vía de inserción laboral.

- Afianzamento do espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.

CONCIENCIA E EXPRESIÓNS CULTURAIS (CEC)

- Coñecemento das distintas manifestacións da área empresarial presentes no mundo do deseño, a publicidade e a comunicación comercial.

- Recoñecemento da necesidade que teñen as empresas de coñecer aos seus clientes, de comprender as diferentes culturas e ideoloxías para poder segmentar os mercados e adaptarse aos diferen- tes gustos e preferencias.

- Desenvolvemento da actividade creativa e as capacidades artísticas na publicidade para deseñar os prol- ductos, os logotipos, os envases, as campañas? e deste xeito, estimular a compra por parte dos consumidores.

- Recoñecemento da importancia do patrocinio e mecenado cultural levado a cabo polas empre- sas dentro das súas estratexias comerciais e de responsabilidade social.

- Posta en valor da creatividade, a imaxinación e a iniciativa como elementos necesarios para cal- quier proxecto empresarial.

CONCRECIÓN DA RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS

No seguinte cadro recollese todo o relativo os obxectivos, contidos , criterios de avaliación e desenvolvemento das competencias clave en relación cos estándares de aprendizaxe avaliables:

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

	Economía da Empresa. 2º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	Bloque 1. A empresa			
a d i l m	B1.1. A empresa e o/a empresario/a. B1.2. Elementos, funcións e obxectivos da empresa. B1.3. Clases de empresas. B1.4. Marco xurídico da actividade empresarial.	B1.1. Describir e interpretar os elementos da empresa, as clases de empresas e as súas funcións na economía, así como as formas xurídicas que adoptan, e relacionar con cada unha as responsabilidades legais dos/das propietarios/as e xestores/as, e as esixencias	EEB1.1.1. Distingue as formas xurídicas das empresas e relaciónaas coas esixencias de capital e coas responsabilidades para cada tipo.	CD CMCCT CSIE
			EEB1.1.2. Identifica e valora as formas xurídicas de empresa máis apropiadas en cada caso en función	CD CMCCT

	Economía da Empresa. 2º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		de capital.	das características concretas, aplicando o razoamento sobre clasificación das empresas.	
			EEB1.1.3. Analiza, para un determinado caso práctico, os criterios de clasificación de empresas: segundo a natureza da actividade que desenvolven, a súa dimensión, o nivel tecnolóxico que alcanzan, o tipo de mercado en que operan, a fórmula xurídica que adoptan, e o seu carácter público ou privado.	CAA CD CMCCT
			EEB1.1.4. Describe os elementos da empresa en relación coas funcións que desenvolven e os obxectivos que procuran dentro do sistema.	CCL CSIEE
a d h i l m p	B1.5. Contorno da empresa. B1.6. Responsabilidade social e ambiental da empresa. B1.7. Funcionamento e creación de valor.	B1.2. Identificar e analizar os trazos principais do contorno en que a empresa desenvolve a súa actividade e explicar, a partir deles, as estratexias e as decisións adoptadas, e as posibles implicacións sociais e ambientais da súa actividade.	EEB1.2.1. Identifica os tipos de empresas e de empresarios/as que actúan no seu contorno, así como a forma de relacionar co seu contorno máis próximo.	CD CMCCT CSC CSIEE
			EEB1.2.2. Analiza a relación entre empresa, sociedade e ambiente, e valora os efectos positivos e negativos das actuacións das empresas nas esferas social e ambiental.	CD CSC CSIEE
			EEB1.2.3. Analiza a actividade das empresas como elemento dinamizador de progreso, estimando a súa creación de valor para a sociedade e para a cidadanía.	CSC CSIEE
	Bloque 2. Desenvolvemento da empresa			
d i l m	B2.1. Localización e dimensión empresarial. B2.2. Estratexias de crecemento interno e externo. B2.3. Pequenas e medianas empresas: estratexias de mercado. B2.4. Importancia das pequenas e medianas empresas (PME) na	B2.1. Identificar e analizar as estratexias de crecemento e as decisións tomadas polas empresas, tendo en consideración as características do marco global en que actúan.	EEB2.1.1. Describe e analiza os factores que determinan a localización e a dimensión dunha empresa, e valora a transcendencia futura para a empresa desas decisións.	CCL CMCCT
			EEB2.1.2. Valora o crecemento da empresa como estratexia competitiva e relaciona as economías de escala coa dimensión	CD CMCCT CSIEE

	Economía da Empresa. 2º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	economía. B2.5. Internacionalización, competencia global e tecnoloxía. B2.6. Empresa multinacional: aspectos positivos e negativos do seu funcionamento.		óptima da empresa.	
			EEB2.1.3. Identifica e explica as estratexias de especialización e diversificación.	CCL CMCCT CSIEE
			EEB2.1.4. Analiza as estratexias de crecemento interno e externo a partir de supostos concretos.	CAA CD CMCCT
			EEB2.1.5. Examina o papel das pequenas e das medianas empresas no noso país, e valora as súas estratexias e as súas formas de actuar, así como as súas vantaxes e os seus inconvenientes.	CSC CSIEE
			EEB2.1.6. Describe as características e as estratexias de desenvolvemento da empresa multinacional, e valora a importancia da responsabilidade social e ambiental. EEB2.1.7. Estuda o impacto da incorporación da innovación e das novas tecnoloxías na estratexia da empresa, e relaciónao coa capacidade para competir de xeito global.	CCL CSC CMCCT CD CMCCT CSC
	Bloque 3. Organización e dirección da empresa			
d i l m p	B3.1. División técnica do traballo e necesidade de organización no mercado actual. B3.2. Funcións básicas da dirección. B3.3. Planificación e toma de decisións estratéxicas. B3.4. Organización formal e informal da empresa: deseño e análise da súa estrutura. B3.5. A xestión dos recursos humanos e a súa incidencia na motivación. B3.6. Os conflitos de intereses e as súas vías de negociación.	B3.1. Explicar a planificación, a organización e a xestión dos recursos dunha empresa, valorando as posibles modificacións para realizar en función do ámbito en que desenvolve a súa actividade e dos obxectivos formulados.	EEB3.1.1. Reflexiona sobre a división técnica do traballo nun contexto global de interdependencia económica para valorar as súas consecuencias sociais.	CMCCT CSC
			EEB3.1.2. Describe a estrutura organizativa, o estilo de dirección, as canles de información e de comunicación, o grao de participación na toma de decisións e a organización informal da empresa.	CCL CMCCT CSIEE
			EEB3.1.3. Identifica a función de cada área de actividade da empresa (aprovisionamento, produción e	CD CMCCT CSIEE

	Economía da Empresa. 2º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			comercialización, investimento e financiamento, recursos humanos e administrativa), así como as súas interrelacións.	
			EEB3.1.4. Investiga sobre a organización nas empresas do seu ámbito máis próximo e identifica vantaxes e inconvenientes, detecta problemas para solucionar, e describe propostas de mellora.	CAA CD CSC CSIEE
			EEB3.1.5. Aplica os seus coñecementos a unha organización concreta, para detectar problemas e propor melloras.	CAA CMCCT CSIEE
			EEB3.1.6. Valora a importancia dos recursos humanos nunha empresa e analiza diferentes maneiras de abordar a súa xestión e a súa relación coa motivación e a produtividade.	CAA CSC CSIEE
	Bloque 4. A función produtiva			
a i l m	B4.1. Produción e proceso produtivo. B4.2. Función de produción. Produtividade e eficiencia B4.3. Investigación, desenvolvemento e innovación (I+D+i) como elementos clave para o cambio tecnolóxico e a mellora da competitividade empresarial.	B4.1. Analizar procesos produtivos desde a perspectiva da eficiencia e a produtividade, e recoñecer a importancia da I+D+i.	EEB4.1.1. Realiza cálculos da produtividade de distintos factores e interpreta os resultados obtidos, coñecendo medios e alternativas de mellora da produtividade nunha empresa.	CD CMCCT
			EEB4.1.2. Analiza e valora a relación entre a produtividade e os salarios dos/das traballadores/as.	CMCCT CSC
			EEB4.1.3. Reflexiona sobre a importancia para a sociedade e para a empresa da investigación e da innovación tecnolóxica en relación coa competitividade e o crecemento.	CAA CMCCT CSC
i l m	B4.4. Custos: clasificación e cálculo dos custos na empresa. B4.5. Cálculo e interpretación do limiar de rendibilidade da	B4.2. Determinar a estrutura de ingresos e custos dunha empresa, calculando o seu beneficio e o seu limiar de rendibilidade, a partir dun	EEB4.2.1. Distingue os ingresos e os custos dunha empresa, calcula o seu beneficio ou a súa perda xerados ao longo do exercicio económico,	CD CMCCT

	Economía da Empresa. 2º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	empresa.	suposto formulado.	aplicando razoamentos matemáticos, e interpreta os resultados.	
			EEB4.2.2. Identifica e calcula os tipos de custos, ingresos e beneficios dunha empresa, e represéntaos graficamente.	CD CMCCT
			EEB4.2.3. Calcula o limiar de vendas (de rendibilidade) necesario para a supervivencia da empresa.	CD CMCCT
			EEB4.2.4. Analiza os métodos custo beneficio e custo eficacia como instrumentos de medida e avaliación que axudan á toma de decisións.	CMCCT CSIEE
i l m	B4.6. Os inventarios da empresa e os seus custos. Modelos de xestión de inventarios.	B4.3. Describir os conceptos fundamentais do ciclo de inventario e manexar os modelos de xestión.	EEB4.3.1. Identifica os custos que xera o almacén e resolve casos prácticos sobre o ciclo de inventario.	CD CMCCT
			EEB4.3.2. Valora as existencias en almacén mediante diferentes métodos.	CD CMCCT
			EEB4.3.3. Valora a relación entre o control de inventarios e a produtividade e a eficiencia nunha empresa.	CMCCT CSIEE
	Bloque 5. A función comercial da empresa			
d h i l m	B5.1. Departamento comercial da empresa B5.2. Concepto e clases de mercado. B5.3. Técnicas de investigación de mercados. B5.4. Comportamento do/da consumidor/a e segmentación de mercados. B5.5. Variables do márketing-mix e elaboración de estratexias. B5.6. Estratexias de márketing e ética empresarial. B5.7. Tecnoloxías da información e das comunicacións e márketing.	B5.1. Analizar as características do mercado e explicar, de acordo con elas, as políticas de márketing aplicadas por unha empresa ante diferentes situacións e obxectivos.	EEB5.1.1. Caracteriza un mercado en función de diferentes variables como, por exemplo, o número de competidores e o produto vendido.	CSIEE
			EEB5.1.2. Identifica e adapta a cada caso concreto as estratexias e os enfoques de márketing.	CAA CD CMCCT
			EEB5.1.3. Interpreta e valora estratexias de márketing, incorporando nesa valoración consideracións de carácter ético, social e ambiental.	CD CMCCT CSC CSIEE
			EEB5.1.4. Comprende e explica as fases e as etapas da investigación de	CCL CMCCT

	Economía da Empresa. 2º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			mercados.	
			EEB5.1.5. Aplica criterios e estratexias de segmentación de mercados en casos prácticos.	CD CMCCT
			EEB5.1.6. Analiza e valora as oportunidades de innovación e transformación do márketing que xorden co desenvolvemento das tecnoloxías da información e da comunicación.	CD CMCCT CSC
			EEB5.1.7. Describe a organización e o funcionamento do departamento comercial da empresa.	CCL CMCCT
			EEB5.1.8. Determina as necesidades da clientela en relación coas características dos produtos ou dos servizos ofrecidos pola empresa.	CD CMCCT CSC
	Bloque 6. A información na empresa			
d g h i l m	B6.1. Obrigas contables da empresa. B6.2. A composición do patrimonio e a súa valoración. B6.3. Resultados da empresa. B6.4. As contas anuais e a imaxe fiel. B6.5. Elaboración do balance e da conta de perdas e ganancias. B6.6. Análise e interpretación da información contable.	B6.1. Identificar os datos máis salientables do balance e da conta de perdas e ganancias, explicar o seu significado, diagnosticar a situación a partir da información obtida e propor medidas para a súa mellora.	EEB6.1.1. Recoñece os elementos patrimoniais e a función que teñen asignada.	CMCCT CSIEE
			EEB6.1.2. Identifica, valora e clasifica os bens, os dereitos e as obrigas da empresa en masas patrimoniais.	CMCCT
			EEB6.1.3. Interpreta a correspondencia entre os investimentos e o seu financiamento.	CAA
			EEB6.1.4. Detecta posibles desaxustes no equilibrio patrimonial, na solvencia e no apancamento da empresa, mediante a utilización de rateos.	CMCCT
			EEB6.1.5. Propón medidas correctoras axeitadas en caso de se detectar desaxustes patrimoniais ou financeiros.	CAA CSIEE
			EEB6.1.6. Recoñece a importancia do dominio das operacións matemáticas e dos procedementos propios	CMCCT CD

	Economía da Empresa. 2º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			das ciencias sociais como ferramentas que facilitan a solución de problemas empresariais.	
			EEB6.1.7. Recoñece a conveniencia do equilibrio económico, patrimonial e financeiro da empresa.	CMCCT CSIEE
			EEB6.1.8. Valora a importancia da información na toma de decisións.	CAA CSIEE
			EEB6.1.9. Calcula o resultado do exercicio económico da empresa, empregando os criterios de imputación aplicables.	CD CMCCT
			EEB61.10. Identifica, interpreta e clasifica os elementos do resultado da empresa.	CD CMCCT CSIEE
a c d h i l m	B6.7. Fiscalidade empresarial: principais figuras impositivas e elementos clave do súa estrutura e do seu funcionamento.	B6.2. Recoñecer a importancia do cumprimento das obrigas fiscais e explicar os impostos que afectan as empresas.	EEB6.2.1. Identifica as obrigas fiscais das empresas segundo a súa organización e a actividade que desenvolvan.	CMCCT CSIEE
			EEB6.2.2. Describe o funcionamento básico dos impostos que recaen sobre as empresas e destaca as principais diferenzas entre eles.	CCL CMCCT
			EEB6.2.3. Valora a achega que supón para a riqueza nacional a carga impositiva que soportan as empresas.	CSC
	Bloque 7. A función financeira			
d g i l m	B7.1. Estrutura económica e financeira da empresa. B7.2. Concepto e clases de investimento. B7.3. Valoración e selección de proxectos de investimento. B7.4. Fontes de financiamento interno e externo da empresa. Novas formas de financiamento. B7.5. Ciclos da empresa. B7.6. Período medio de maduración.	B7.1. Valorar proxectos de investimento, xustificar razoadamente a selección da alternativa máis vantaxosa, diferenciar as posibles fontes de financiamento nun determinado suposto e razoar a elección máis axeitada.	EEB7.1.1. Coñece e enumera os métodos estáticos (prazo de recuperación) e dinámicos (criterio do valor actual neto) para seleccionar e valorar investimentos.	CD CSIEE CMCCT
			EEB7.1.2. Aplica métodos estáticos (prazo de recuperación) e dinámicos (valor actual neto), nun suposto concreto de selección de alternativas de investimento para unha empresa.	CD CMCCT

	Economía da Empresa. 2º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			EEB7.1.3. Explica as posibilidades de financiamento das empresas diferenciando o externo e o interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada un e as implicacións na marcha da empresa.	CCL CMCCT
			EEB7.1.4. Analiza, nun suposto concreto de financiamento externo, as opcións posibles, os seus custos e as variantes de amortización.	CAA CD CMCCT
			EEB7.1.5. Analiza e avalía, a partir dunha necesidade concreta, as posibilidades que teñen as empresas de recorrer ao mercado financeiro.	CAA CMCCT CSIEE
			EEB7.1.6. Valora as fontes externas e internas de financiamento da empresa.	CMCCT CSIEE
			EEB7.1.7. Analiza e expresa as opcións financeiras que mellor se adaptan a un caso concreto de necesidade financeira.	CAA CMCCT
			EEB7.1.8. Aplica os coñecementos tecnolóxicos á análise e á resolución de supostos.	CD CMCCT
			EEB7.1.9. Identifica e describe os ciclos da actividade da empresa e as súas fases.	CCL CMCCT CSIEE
			EEB7.1.10. Calcula, para un determinado suposto práctico, os períodos de maduración da empresa, e distingue as súas fases.	CMCCT CAA CD

3. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS

O bacharelato contribuirá a desenvolver no alumnado as capacidades que lle permitan:

a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia

cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto

de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade

na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.

b) Consolidar unha madureza persoal e social que lle permita actuar de forma responsable

e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente

os conflitos persoais, familiares e sociais.

c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres,

analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular,

a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das

persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial

ás persoas con discapacidade.

d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para

o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

e) Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua

castelá.

f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.

g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.

h) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes

históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario

no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.

i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.

l) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía

ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.

m) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa,

traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.

n) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.

ñ) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.

o) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.

p) Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

4. CONCRECIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES: TEMPORALIZACIÓN, GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA E PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

	Economía da Empresa. 2º de bacharelato		
Temporalización	Grao mínimo de consecución	Estándares de aprendizaxe	Avaliación
Bloque 1. A empresa			
1º TRIMESTRE	Describe e interpreta os elementos da empresa, as clases de empresas e as súas funcións na economía, así como as formas xurídicas que adoptan, e relaciona con cada unha as responsabilidades legais dos/das propietarios/as e xestores/as, e as esixencias de capital.	EEB1.1.1. Distingue as formas xurídicas das empresas e relaciónaas coas esixencias de capital e coas responsabilidades para cada tipo.	Proba escrita u.d. 2
		EEB1.1.2. Identifica e valora as formas xurídicas de empresa máis apropiadas en cada caso en función das características concretas, aplicando o razoamento sobre clasificación das empresas.	Proba escrita u.d. 2
		EEB1.1.3. Analiza, para un determinado caso práctico, os criterios de clasificación de empresas: segundo a natureza da actividade que desenvolven, a súa dimensión, o nivel tecnolóxico que alcanzan, o tipo de mercado en que operan, a fórmula xurídica que adoptan, e o seu carácter público ou privado.	Proba escrita u.d. 2
		EEB1.1.4. Describe os elementos da empresa en relación coas funcións que desenvolven e os obxectivos que procuran dentro do sistema.	Proba escrita u.d.1
1º TRIMESTRE	Identifica e analiza os trazos principais do contorno en que a empresa desenvolve a súa actividade e explica, a partir deles, as estratexias e as decisións adoptadas, e as posibles implicacións sociais e ambientais da súa actividade.	EEB1.2.1. Identifica os tipos de empresas e de empresarios/as que actúan no seu contorno, así como a forma de relacionar co seu contorno máis próximo.	Proba escrita u.d 2-3
		EEB1.2.2. Analiza a relación entre empresa, sociedade e ambiente, e valora os efectos positivos e negativos das actuacións das empresas nas esferas social e ambiental.	Proba escrita u.d.3
		EEB1.2.3. Analiza a actividade das empresas como	Proba escrita u.d.1-3

	Economía da Empresa. 2º de bacharelato		
Temporalización	Grao mínimo de consecución	Estándares de aprendizaxe	Avaliación
		elemento dinamizador de progreso, estimando a súa creación de valor para a sociedade e para a cidadanía.	
	Bloque 2. Desenvolvemento da empresa		
1º TRIMESTRE	Identifica e analiza as estratexias de crecemento e as decisións tomadas polas empresas, tendo en consideración as características do marco global en que actúan.	EEB2.1.1. Describe e analiza os factores que determinan a localización e a dimensión dunha empresa, e valora a transcendencia futura para a empresa desas decisións.	Proba escrita u.d. 4
		EEB2.1.2. Valora o crecemento da empresa como estratexia competitiva e relaciona as economías de escala coa dimensión óptima da empresa.	Proba escrita u.d. 4
		EEB2.1.3. Identifica e explica as estratexias de especialización e diversificación.	Proba escrita u.d. 4
		EEB2.1.4. Analiza as estratexias de crecemento interno e externo a partir de supostos concretos.	Proba escrita u.d. 4
		EEB2.1.5. Examina o papel das pequenas e das medianas empresas no noso país, e valora as súas estratexias e as súas formas de actuar, así como as súas vantaxes e os seus inconvenientes.	Proba escrita u.d. 4
		EEB2.1.6. Describe as características e as estratexias de desenvolvemento da empresa multinacional, e valora a importancia da responsabilidade social e ambiental.	Proba escrita u.d. 4
		EEB2.1.7. Estuda o impacto da incorporación da innovación e das novas tecnoloxías na estratexia da empresa, e relaciónao coa capacidade para competir de xeito global.	Proba escrita u.d. 4
	Bloque 3. Organización e dirección da empresa		
2º TRIMESTRE	Explica a planificación, a organización e a xestión dos recursos dunha	EEB3.1.1. Reflexiona sobre a división técnica do traballo nun contexto global de	Proba escrita u.d. 5

	Economía da Empresa. 2º de bacharelato		
Temporalización	Grao mínimo de consecución	Estándares de aprendizaxe	Avaliación
	empresa, valorando as posibles modificacións para realizar en función do ámbito en que desenvolve a súa actividade e dos obxectivos formulados.	interdependencia económica para valorar as súas consecuencias sociais.	
		EEB3.1.2. Describe a estrutura organizativa, o estilo de dirección, as canles de información e de comunicación, o grao de participación na toma de decisións e a organización informal da empresa.	Proba escrita u.d. 5
		EEB3.1.3. Identifica a función de cada área de actividade da empresa (aprovisionamento, produción e comercialización, investimento e financiamento, recursos humanos e administrativa), así como as súas interrelacións.	Proba escrita u.d.1- 5
		EEB3.1.4. Investiga sobre a organización nas empresas do seu ámbito máis próximo e identifica vantaxes e inconvenientes, detecta problemas para solucionar, e describe propostas de mellora.	Proba escrita u.d. 5
		EEB3.1.5. Aplica os seus coñecementos a unha organización concreta, para detectar problemas e propor melloras.	Proba escrita u.d. 5
		EEB3.1.6. Valora a importancia dos recursos humanos nunha empresa e analiza diferentes maneiras de abordar a súa xestión e a súa relación coa motivación e a produtividade.	Proba escrita u.d. 6
	Bloque 4. A función produtiva		
1º TRIMESTRE	Analiza procesos produtivos desde a perspectiva da eficiencia e a produtividade, e recoñecer a importancia da I+D+i.	EEB4.1.1. Realiza cálculos da produtividade de distintos factores e interpreta os resultados obtidos, coñecendo medios e alternativas de mellora da produtividade nunha empresa.	Proba escrita u.d. 7
		EEB4.1.2. Analiza e valora a relación entre a	Proba escrita

	Economía da Empresa. 2º de bacharelato		
Temporalización	Grao mínimo de consecución	Estándares de aprendizaxe	Avaliación
		produtividade e os salarios dos/das traballadores/as.	u.d. 7
		EEB4.1.3. Reflexiona sobre a importancia para a sociedade e para a empresa da investigación e da innovación tecnolóxica en relación coa competitividade e o crecemento.	Proba escrita u.d. 7
1º TRIMESTRE	Determina a estrutura de ingresos e custos dunha empresa, calculando o seu beneficio e o seu limiar de rendibilidade, a partir dun suposto formulado.	EEB4.2.1. Distingue os ingresos e os custos dunha empresa, calcula o seu beneficio ou a súa perda xerados ao longo do exercicio económico, aplicando razoamentos matemáticos, e interpreta os resultados.	Proba escrita u.d. 7
		EEB4.2.2. Identifica e calcula os tipos de custos, ingresos e beneficios dunha empresa, e represéntaos graficamente.	Proba escrita u.d. 7
		EEB4.2.3. Calcula o limiar de vendas (de rendibilidade) necesario para a supervivencia da empresa.	Proba escrita u.d. 7
		EEB4.2.4. Analiza os métodos custo beneficio e custo eficacia como instrumentos de medida e avaliación que axudan á toma de decisións.	Proba escrita u.d. 7
2º TRIMESTRE	Describir os conceptos fundamentais do ciclo de inventario e manexar os modelos de xestión.	EEB4.3.1. Identifica os custos que xera o almacén e resolve casos prácticos sobre o ciclo de inventario.	Proba escrita u.d. 8
		EEB4.3.2. Valora as existencias en almacén mediante diferentes métodos.	Proba escrita u.d. 8
		EEB4.3.3. Valora a relación entre o control de inventarios e a produtividade e a eficiencia nunha empresa.	Proba escrita u.d. 8
	Bloque 5. A función comercial da empresa		
2º TRIMESTRE	Analiza as características do mercado e explica, de acordo con elas, as políticas de márketing aplicadas por unha	EEB5.1.1. Caracteriza un mercado en función de diferentes variables como, por exemplo, o número de competidores e o produto	Proba escrita u.d. 9

	Economía da Empresa. 2º de bacharelato		
Temporalización	Grao mínimo de consecución	Estándares de aprendizaxe	Avaliación
	empresa ante diferentes situacións e obxectivos.	vendido.	
		EEB5.1.2. Identifica e adapta a cada caso concreto as estratexias e os enfoques de márketing.	Proba escrita u.d. 9-10
		EEB5.1.3. Interpreta e valora estratexias de márketing, incorporando nesa valoración consideracións de carácter ético, social e ambiental.	Proba escrita u.d. 9-10
		EEB5.1.4. Comprende e explica as fases e as etapas da investigación de mercados.	Proba escrita u.d. 9
		EEB5.1.5. Aplica criterios e estratexias de segmentación de mercados en casos prácticos.	Proba escrita u.d. 9
		EEB5.1.6. Analiza e valora as oportunidades de innovación e transformación do márketing que xorden co desenvolvemento das tecnoloxías da información e da comunicación.	Proba escrita u.d. 9
		EEB5.1.7. Describe a organización e o funcionamento do departamento comercial da empresa.	Proba escrita u.d. 9-10
		EEB5.1.8. Determina as necesidades da clientela en relación coas características dos produtos ou dos servizos ofrecidos pola empresa.	Proba escrita u.d. 9-10
	Bloque 6. A información na empresa		
3º TRIMESTRE	Identifica os datos máis salientables do balance e da conta de perdas e ganancias, explica o seu significado, diagnostica a situación a partir da información obtida e propor medidas para a súa mellora.	EEB6.1.1. Recoñece os elementos patrimoniais e a función que teñen asignada.	Proba escrita u.d. 11
		EEB6.1.2. Identifica, valora e clasifica os bens, os dereitos e as obrigas da empresa en masas patrimoniais.	Proba escrita u.d. 11
		EEB6.1.3. Interpreta a correspondencia entre os investimentos e o seu financiamento.	Proba escrita u.d. 11-12
		EEB6.1.4. Detecta posibles	Proba escrita

	Economía da Empresa. 2º de bacharelato		
Temporalización	Grao mínimo de consecución	Estándares de aprendizaxe	Avaliación
		desaxustes no equilibrio patrimonial, na solvencia e no apancamento da empresa, mediante a utilización de rateos.	u.d. 12
		EEB6.1.5. Propón medidas correctoras axeitadas en caso de se detectar desaxustes patrimoniais ou financeiros.	Proba escrita u.d. 11-12
		EEB6.1.6. Recoñece a importancia do dominio das operacións matemáticas e dos procedementos propios das ciencias sociais como ferramentas que facilitan a solución de problemas empresariais.	Proba escrita u.d. 11-12
		EEB6.1.7. Recoñece a conveniencia do equilibrio económico, patrimonial e financeiro da empresa.	Proba escrita u.d. 12
		EEB6.1.8. Valora a importancia da información na toma de decisións.	Proba escrita u.d. 11-12
		EEB6.1.9. Calcula o resultado do exercicio económico da empresa, empregando os criterios de imputación aplicables.	Proba escrita u.d. 11
		EEB61.10. Identifica, interpreta e clasifica os elementos do resultado da empresa.	Proba escrita u.d. 11
3º TRIMESTRE	Recoñece a importancia do cumprimento das obrigas fiscais e explica os impostos que afectan as empresas.	EEB6.2.1. Identifica as obrigas fiscais das empresas segundo a súa organización e a actividade que desenvolvan.	Proba escrita u.d. 12
		EEB6.2.2. Describe o funcionamento básico dos impostos que recaen sobre as empresas e destaca as principais diferenzas entre eles.	Proba escrita u.d. 12
		EEB6.2.3. Valora a achega que supón para a riqueza nacional a carga impositiva que soportan as empresas.	Proba escrita u.d. 12
	Bloque 7. A función financeira		
3º TRIMESTRE	Valora proxectos de investimento, xustifica	EEB7.1.1. Coñece e enumera os métodos estáticos (prazo	Proba escrita

	Economía da Empresa. 2º de bacharelato		
Temporalización	Grao mínimo de consecución	Estándares de aprendizaxe	Avaliación
	razoadamente a selección da alternativa máis vantaxosa, diferencia as posibles fontes de financiamento nun determinado suposto e razoa a elección máis axeitada.	de recuperación) e dinámicos (criterio do valor actual neto) para seleccionar e valorar investimentos.	u.d. 13
		EEB7.1.2. Aplica métodos estáticos (prazo de recuperación) e dinámicos (valor actual neto), nun suposto concreto de selección de alternativas de investimento para unha empresa.	Proba escrita u.d. 13
		EEB7.1.3. Explica as posibilidades de financiamento das empresas diferenciando o externo e o interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada un e as implicacións na marcha da empresa.	Proba escrita u.d. 14
		EEB7.1.4. Analiza, nun suposto concreto de financiamento externo, as opcións posibles, os seus custos e as variantes de amortización.	Proba escrita u.d. 14
		EEB7.1.5. Analiza e avalía, a partir dunha necesidade concreta, as posibilidades que teñen as empresas de recorrer ao mercado financeiro.	Proba escrita u.d. 14
		EEB7.1.6. Valora as fontes externas e internas de financiamento da empresa.	Proba escrita u.d. 14
		EEB7.1.7. Analiza e expresa as opcións financeiras que mellor se adaptan a un caso concreto de necesidade financeira.	Proba escrita u.d. 14
		EEB7.1.8. Aplica os coñecementos tecnolóxicos á análise e á resolución de supostos.	Proba escrita u.d. 13-14
		EEB7.1.9. Identifica e describe os ciclos da actividade da empresa e as súas fases.	Proba escrita u.d. 13
		EEB7.1.10. Calcula, para un determinado suposto práctico, os períodos de maduración da empresa, e distingue as súas fases.	Proba escrita u.d. 13

TEMPORALIZACIÓN POR UNIDADES DIDÁCTICAS

TRIMESTRES	UNIDADES DIDÁCTICAS	SESIÓNS
1º TRIMESTRE	u.d. 1. A empresa e o empresario	5
	u.d.2. Clases de empresas e formas xurídicas	10
	u.d. 4. O desenvolvemento da empresa	6
	u.d.7. Producción, productividade e costes	12
2º TRIMESTRE	u.d. 3. La empresa y su entorno	6
	u.d. 5. Dirección e organización	6
	u.d. 8. A función de aprovisionamento	10
	u.d. 6. A xestión dos recursos humanos	10
	u.d. 9. A función comercial	8
	u.d. 10. O marketing mix	8
3º TRIMESTRE	u.d. 11. O patrimonio e as contas	8
	u.d. 12. Analise económico e financiero e fiscalidade	10

	u.d. 13. A inversión da empresa	**10**
	u.d. 14. O financiamento da empresa	**8**

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Procedementos e instrumentos de avaliación:

- Actividades de debate.
- Actividades de libro abierto.
- Actividades orales.
- Rúbricas.
- Pruebas objetivas tipo test.
- Pruebas objetivas escritas: cuestiones en las que hay que justificar las respuestas o/y resolución de ejercicios y problemas.
- Actividades de búsqueda de información en internet
- Pequeños trabajos de investigación, etc.

Na avaliación desta materia utilizaranse os procedementos e instrumentos en cada unha das seguintes situacións:

1º.- En cada unha das avaliacións e tendo en conta o punto de partida do alumno para poder valorar o seu proceso de aprendizaxe dos **estándares avaliables** e progamados para cada avaliación, o traballo e o esforzo do alumno nas actividades diarias serán importantes na súa avaliación, así como a actitude ante a materia polo que se seguirá os seguintes puntos:

- A valoración do traballo diario, participación e actitude positiva.
- En cada avaliación faranse dúas probas para reparti-la materia da mesma, cada dúas unidades didácticas.
- Nas probas as preguntas apareceran cóa sua puntuación correspondente e para a sua corrección terase en conta os seguintes criterios: A) Nas preguntas curtas nas que se deban ofrecer definicións exactas, valoraranse positivamente a precisión e os exemplos como as aclaracións ou explicacións relativas a aquelas. B) Nas preguntas a desenvolver, nas que se debe facer unha exposición máis extensa valorarase a claridade expositiva, a utilización adecuada dos conceptos fundamentais e o plantexamento dun esquema resume da resposta no caso en que se pida. C) Nos problemas prácticos terase en conta non só o resultado numérico concreto, senón tamén a corrección no plantexamento. D) E por último, os erros ortográficos valoraranse negativamente (0,1 menos por cada falta).
- Si se sorprende a algún alumno copiando ou falando nalgún exame considerarase suspenso.

2º.- Realizarase **unha proba obxectiva de recuperación** da primeira e da segunda avaluación para aqueles alumnos que non a teñan superada, das partes suspensas.

O final de curso haberá **unha proba de recuperación das partes das duas primeiras avaliacións non superadas**, e empregarase esta proba para facer a recuperación tamén das partes da terceira avaliación non superadas e que a media das notas de ditas probas non da 5 ou mais, sempre e cando a calificación sexa superior a 2, cada unha delas, requisito necesario para calcular dita media .

Non poderá presentarse a proba de recuperación final o alumno que teña mais de duas avaliaciósns suspensas.

3º.-É obligatorio presentarse ós exames programados ó longo do curso. Si por algunha causa xustificada o alumno non pode asistir a algún exame deberá presentar ó profesor da asignatura un xustificante médico adecuado. Si a causa non é médica os pais do alumno ou os seus representantes legais deberán poñerse en contacto directamente co profesor ou co titor do alumno antes da realización da proba.

4º.- Procedemento e instrumento de avaliación para os alumnos que perden o dereito á aplicación dos criterios xerais de avaliación e a propia avaliación continua:

Os alumnos que acumulen un número de faltas de asistencia sin xustificar indicadas no P.E.C., perderán o dereito á aplicación dos criterios xerales de avaliación, polo que serán avaliados mediante unha proba obxectiva a final do curso, tendo que entregar todolos traballos esixidos o longo do mesmo. Polo tanto, a nota estará determinada polo resultado da proba e será imprescindible a presentación dos traballos, tendo que obter un 5 ou máis no exame para aproba-la materia.

5º.-Procedemento da avaliación extraordinaria

Por último indicar que a nota da avaliación extraordinaria determinarase pola realización por parte do alumno **dunha proba obxectiva** na que valorarase o aprendizaxe dos contidos mínimos esixidos no proxecto didáctico da materia. A valoración de dita proba será de 0 a 10. Si o alumnado non se presenta a ela, consignarase na acta **non presentado.**

6º.-Previsión da realización das probas da materia de xeito telemático

As probas prevense en principio facelas presencialmente no centro pero debido a situación de pandemia provocada polo COVID-19 no caso de que o alumno non poidera presentarse de xeito presencial a ditas probas, mediante xustificación firmada polos seus país ou tutores legais facilitaraselle de xeito telemático mediante AULA VIRTUAL E CLASSROOM a posibilidade de presentarse a calquera delas.

5. METODOLOXÍA DIDÁCTICA

A Economía como unha ciencia social en continua evolución, ten obxecto de adaptarse á búsqueda dos problemas dun mundo en continuo cambio. Os problemas económicos afectanos a todos e a Economía pasou á ser un tema de crecente interese para os ciudadáns. Así, os problemas económicos están de permanente actualidade e son abordados diariamente de forma destacada en tódolos medios de comunicación. O estudio de esta área pretende facilitar os alumnos a comprensión de ditos problemas proporcionando os coñecementos e medios de análise necesarios que lles permitan identifica-los problemas, prever a súa evolución e analiza-las posibles solucións.

Debemos partir dos coñecementos do alumno para chegar á adquisición de novos contidos. Así, o alumno deberá completar ou modifica-los coñecementos previos. É necesario que os alumnos teñan unha actitude favorable e distendida, ésto é, deben estar motivados para que relacionen o que aprenden co que saben.

Unha vez expostos os coñecementos teóricos necesarios pasaremos a súa contrastación coa realidade práctica utilizando artígos de prensa, datos económicos nacionais, etc.

Realizaranse traballos en grupo (**este curso non)** e individuais favorecendo a participación do alumno en debates sobre os temas económicos abordados.

Resolveranse exercicios que poñan en práctica os coñecementos teóricos.

Participarase en xogos que simulan a actividade dunha empresa e o mundo bursátil.

O **contido** da materia impartirase ca seguinte metodología:

- A docencia da materia realizarase de xeito presencial pero contemplase a posibilidade dada a situación de pandemia da docencia de xeito non presencial a través da AULA VIRTUAL do centro xunto co CLASSROOM e MEET no caso de impartir clases por videoconferencias. Neste último caso o profesor informará o titor dos alumnos do grupo que teñan problemas de conectividade ou non entreguen as tarefas ou non realicen as probas, como mecanismo de control para asegurar o seguimento do curso por todo o alumnado que o teña que facer de xeito telemático.
- Explicacións teóricas do profesor que o alumno deberá anotar individualmente tanto a través de clases presenciais como de xeito no presencial polos medios expostos no punto anterior.
- Realización de fichas que o profesor entregará na clase mediante fotocopias ou a través da AULA VIRTUAL, ou realizadas no ordenador a través de Internet.
- Desenvolver casos prácticos.

6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

A continuación relacionanse unha serie de materiais e recursos que permiten complementar e reforzar a actividade docente:

- Libro do alumno: Economía da Empresa 2. Editorial Galinova. Autor: Alberto Pérez César.
- Material de consulta na aula e na biblioteca escolar.
- Páxina web do centro, aula virtual, classroom e meet

- Revistas e xornais:

- Revista mensual ?Emprendedores?.
- Revista Capital.
- Revista Actualidade Económica.
- Revista Investimento & Finanzas.
- Noticias de prensa da sección de Economía dos diarios de maior difusión nacional e autonómica.
- Prensa especializada e diarios económicos (Cinco Días, Expansión, O Economista, etc.).

- **Outros recursos e materiais**:

Impresos oficiais de impostos e outros tributos.
Recibos de nóminas.
Estatuto dos Traballadores.
Plan Xeral de Contabilidade 2008.
Modelos de contratos de traballo.
Código de Comercio e Leis Mercantís.
Exames PAU CC.AA.
Exames de Olimpíadas de Economía.
Fotocopias de artigos seleccionados.
Lousa.
Caderno do alumno.
Calculadora.
Kit de Economía da Caixa.
Crucigramas e sopas de letras de repaso de cada unidade.
Convenios colectivos.
Folletos publicitarios de supermercados.
Estados financeiros de empresas reais.

-**Recursos TIC**

Libro dixital para o profesor: Plataforma editorial Galinova.
Repositorio de recursos online na plataforma de Galinova.
Computadores da sala de informática, carro de tablets.
Computador con canón proxector.
Programa Gantt Project e simuladores de empresa: ipyme.org, Bancaja, etc.
Xogo de patentes e marcas OEPM.

Vídeos e curtos de películas.
Procesador de textos e folla de cálculo.
Software de deseño de presentacións.

-Aplicacións educativas

https://getkahoot.com Kahoot! é unha plataforma de aprendizaxe mixta baseada no xogo, permitindo aos educadores e estudantes investigar, crear, colaborar e compartir coñecementos.

www.mindomo.com aplicación para a elaboración de mapas mentais online.

http://symbalooedu.es/gratis/ é unha nova forma visual de organizar as túas actividades online.

https://piktochart.com/ creación de infografías online.

https://classroom.google.com ferramenta gratuíta para axudar aos profesores para crear e recibir as tarefas dos alumnos sen necesidade de usar documentos en papel.

- Páxinas web:

Emprendemento e organismos públicos

www.ipyme.org páxina web da Dirección Xeral de Política da PEME (pequena e mediana empresa) do Ministerio de Economía.

www.eugo.es portal que no que se pode atopar información sobre o conxunto de trámites e requisitos necesarios para levar a cabo unha actividade empresarial.

www.ventanillaempresarial.es web dos portelos únicos empresariais de apoio a emprendedores.

www.igape.es web do Instituto Galego de Promoción Económica con numerosos recursos de formación e asesoramento para o emprendedor.

www.agenciatributaria.es portal da Axencia Española de Administración Tributaria.

www.consumo-inc.es web do Instituto Nacional de Consumo, organismo autónomo, dependente do Ministerio de Sanidade e Consumo que exerce as funcións de promoción e fomento dos dereitos dos consumidores e usuarios.

www.oepm.es web da Oficina Española de Patentes e Marcas. Ten un xogo de marcas.

www.rmc.es web do Rexistro Mercantil Central.

www.cnmc.es web da Comisión Nacional dos Mercados e a Competencia.

http://administracion.gob.es portal da Administración do Estado de xestións e servizos.

Recursos humanos

www.sepe.es páxina web do Servizo Público de Emprego Estatal con ampla información sobre o mercado laboral: contratos, prestacións, estatísticas, etc.

www.seg-social.es portal da Seguridade Social.

www.josesande.com blogue do profesor do mesmo nome con contidos da materia.

www.librosdetextogratis.com/ web de contidos para a materia de Economía do autor anterior.

www.ecobachillerato.com Páxina elaborada por Tomás Guajardo Cuervo. Recolle ligazóns, colaboracións de profesores e traballos de alumnos, de interese para docentes e estudantes das materias de Economía e Economía da Empresa, impartidas en 1º e 2º de Bacharelato.

www.eumed.net sitio web onde se poden atopar dicionarios, libros, cursos, revistas, vídeos e presentacións multimedia sobre Economía, Dereito e outras Ciencias Sociais.

www.econolandia.es web de divulgación económica e acceso gratuíto, cuxo obxectivo é permitir adquirir ou mellorar coñecementos básicos dunha maneira accesible e amigable a un amplo número de persoas de idade e formación moi diversa.

www.econoaula.com web educativa de economía e sociedade de Felipe Foj.

www.economiweb.com web educativa dedicada a temas de economía, medio ambiente, ecoloxía e sociedade do profesor de economía dá Universidade Laboral de Ourense Javier González.

www.consumerclassroom.eu comunidade dixital deseñada para que os profesores de toda a UE recompilen unha ampla biblioteca de recursos sobre a educación do consumidor. Ademais, proporciona ferramentas interactivas e de colaboración para axudar a preparar e compartir leccións entre estudantes e outros profesores.

Novas tecnoloxías e comercio electrónico

www.n-economia.com web que ten como obxectivo xeral o promover a información económica sobre as novas tecnoloxías da información, a innovación en xeral e os seus efectos a escala internacional, da UE, da economía española, rexional e de sectores de actividade e empresas.

www.cdti.es web do Centro Tecnolóxico Industrial. Entidade pública que promove a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico das empresas españolas.

www.red.es web da Entidade Pública Empresarial adscrita ao Ministerio de Industria, Turismo e Comercio para o desenvolvemento da Sociedade da Información.

Responsabilidade social da empresa

corresponsables.com web de información sobre responsabilidade social da empresa.

www.observatoriorsc.org web creada por unha asociación de empresas e outros organismos sobre a RSC.

Márketing e franquías

www.franquiciashoy.es web sobre o mundo das franquías.

www.marketingdirecto.com portal de publicidade e márketing.

www.marketing-xxi.com web que recolle o libro ?Márketing no século XXI?.

www.puromarketing.com diario dixital de publicidade e márketing en España.

Revistas e xornais económicos

www.emprendedores.es.

www.actualidadeconomica.com

www.elconfidencial.com

www.expansion.com

www.cincodias.es

www.eleconomista.es

www.economist.com

www.fortune.com:

www.ft.com (Financial Times).

www.wsj.com (The Wall Street Journal).

Outros

http://www.aseme.es/simulador/ simulador de xestión empresarial subvencionado polo Ministerio de Industria, Turismo e Comercio do Goberno de España.

http://www.finanzasparatodos.es/gepeese/ portal financeiro cunha gran cantidade de recursos

7. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO

- **CRITERIOS DE AVALIACIÓN.**

A avaliación da aprendizaxe do alumnado terá un carácter formativo e será un instrumento para a mellora tanto dos procesos de ensino como dos procesos de aprendizaxe.

Avaliarase tanto as aprendizaxes do alumnado como os procesos de ensino e a propia práctica docente, para o que establecerá indicadores de logro no **apartado 8** desta programación didáctica.

No **apartado 4** figuran os criterios de avaliación concretos de cada estándar de aprendizaxe avaliable.

- **CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN.**

O sistema de cualificación desta materia comprende os seguintes pasos:

1º.- En cada unha das avaliacións e tendo en conta o punto de partida do alumno para poder valorar o seu proceso de aprendizaxe, o traballo e o esforzo do alumno nas actividades diarias serán importantes na súa avaliación, así como a actitude ante a materia, polo que se seguirá os seguintes puntos:

- A **nota de avaliación** será o 10% da valoración do traballo diario, participación e a actitude positiva, valorado entre 0 a 10 puntos e o 90% da nota media das calificacións das probas feitas en cada avaliación, sempre e cando esas calificacións foran superiores a un 2 e nota resultante fora un 5 ou superior para considerar a **avaliación aprobada**. No caso de que algunha calificación das probas non fora superior a un 2 entenderiase a avaliación suspensa tendo que recuperar o alumno-a esas partes ainda que a media fora igual ou superior a 5.
- En cada avaliación faranse dúas ou tres probas para reparti-la materia da mesma. Cada unha delas valorarase de 0 o 10.
- Nas probas as preguntas apareceran cóa sua puntuación correspondente e para a sua corrección terase en conta os seguintes criterios: A) Nas preguntas curtas nas que se deban ofrecer definicións exactas, valoraranse positivamente a precisión e os exemplos como as aclaracións ou explicacións relativas a aquelas. B) Nas preguntas a desenvolver, nas que se debe facer unha exposición máis extensa valorarase a claridade expositiva, a utilización adecuada dos conceptos fundamentais e o plantexamento dun esquema resume da resposta no caso en que se pida. C) Nos problemas prácticos terase en conta non só o resultado numérico concreto, senón tamén a corrección no plantexamento. D) E por último, os erros ortográficos valoraranse negativamente (0,1 menos por cada falta).

- Si se sorprende a algún alumno copiando ou falando nalgún exame considerarase suspenso.

2º.-Realizarase unha **proba obxectiva de recuperación** da primeira e da segunda avaluación para aqueles alumnos que non as teñan aprobadas, das partes suspensas, cunha calificación inferior a 5. A súa valoración será de 0 o 10.

Si a nota da recuperación da parte suspensa e inferior a un 5 considerarase a parte desa avaliación suspensa. No caso de que o alumno obtivera mais dun 5 nas partes da avaliación que debía recuperar, calcularase a nota da avaliación tendo en conta o 10% da valoración do traballo diario, participación e a actitude positiva, valorado entre 0 a 10 puntos e o 90% da nota media das calificacións das probas feitas na avaliación e na recuperación. O alumno deberá obter un 5 ou máis de nota final para que a avaliación quede aprobada.

Ó final de curso haberá **unha proba de recuperación das partes de avaliacións cualificadas negativamente**, que non obtiviron un 5 ou mais na recuperación por evaluación, e empregarase esta proba para facer a recuperación das partes da terceira avaliación suspensas e que a media das notas desa evaluación non é 5 ou mais, sempre que superen a calificación de 2 como requisito para realizar a media, pero en ningún caso se poderá recuperar cando o alumno teña **mais de cuatro partes da materia suspensas** . A cualificación desta proba de recuperación das avalicións non superadas será do 0 o 10, e considerarase recuperadas as avaliacións si a nota é 5 ou maior , facendo logo unha media das tres avalicións.

No caso de que un alumno tivese unha avaliación cualificada negativamente por unha soa parte, o profesor pode decidir según a actitude e a evolución do alumno ó longo do curso si éste debe recuperar no exame de recuperación final ou si compensa co resto das notas, quedando aprobada a materia.

3º.-Polo tanto a **nota final** de curso (Xunio) será una media das calificacións obtidas en cada avaliación.

4º.-É obligatorio presentarse ós exames programados ó longo do curso. Si por algunha causa xustificada o alumno non pode asistir a algún exame deberá presentar ó profesor da asignatura un xustificante firmado polos pais do alumno ou os seus representantes legais ,deberán poñerse en contacto directamente co profesor ou co titor do alumno antes da realización da proba.

5º.-Avaliación para os alumnos que perden o dereito á aplicación dos criterios xerais de avaliación e a propia avaliación continua:

Os alumnos que acumulen un número de faltas de asistencia sin xustificar indicadas no P.E.C., perderán o dereito á aplicación dos criterios xerales de avaliación, polo que serán avaliados mediante **unha proba obxectiva a final do curso**, tendo que entregar todolos traballos esixidos o longo do mesmo. Polo tanto, a nota estará determinada polo resultado da proba e será imprescindible a presentación dos traballos, tendo que obter un 5 ou máis no exame para aproba-la materia.

6º.- Avaliación extraordinaria

Por último indicar que a nota da avaliación extraordinaria determinarase pola realización por parte do alumno **dunha proba obxectiva** na que valorarase o aprendizaxe dos contidos mínimos esixidos no proxecto didáctico da materia. A valoración de dita proba será de 0 a 10. Si o alumnado non se presenta a ela, consignarase na acta **non presentado.**

7.-Previsión da realización das probas da materia de xeito telemático

As probas prevense en principio facelas presencialmente no centro pero debido a situación de pandemia provocada polo COVID-19 no caso de que o alumno non poidera presentarse de xeito presencial a ditas probas, mediante xustificación firmada polos seus país ou tutores legais, facilitaraselle de xeito telemático mediante AULA VIRTUAL E CLASSROOM a posibilidade de presentarse a calquera delas.

- CRITERIOS DE PROMOCIÓN DO ALUMNADO

Segundo o establecido no Proxecto educativo de centro (PEC)

8. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

Neste documento ofrécense unha serie rúbricas ou instrumentos de axuda para reflexionar sobre catro aspectos fundamentais na práctica docente:

1. Desenvolvemento do ensino.

2. Seguimiento e avaliación do proceso de ensino aprendizaxe.

1. DESENVOLVEMENTO DO ENSINO

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
DESARROLLO DE LAENSEÑANZA	1. Resume as ideas fundamentalIs discutidas antes de pasar a unHa nova unidade ou tema con mapas conceptuais, esquemas…		
	2. Cando introduce conceptos novos, relacionos, si é posible, cos xa coñecidos; intercala preguntas aclaratorias; pon exemplos...		
	3. Ten predisposición para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fóra das clases.		
	4. Optimiza o tempo dispoñible para o desenvolvemento de cada unidade didáctica.		
	5. Utiliza axuda audiovisual ou doutro tipo para apoiar os contidos no aula.		
	6. Promueve o traballo cooperativo e mantén unha comunicación fluída cos estudantes.		
	7. Desenvolve os contidos dunha forma ordenada e comprensible para os alumnos e as alumnas.		
	8. Suscita actividades que permitan a adquisición dos estándares de aprendizaxe e as destrezas propias da etapa educativa.		
	9. Suscita actividades grupales e individuais.		

2. SEGUIMENTO E AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO APRENDIZAXE

SEGUIMIENTO Y EVALUACIÓN DO PROCESO DE ENSINO IIAPRENDIZAJE

INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
1. Realiza a avaliación inicial ao principio de curso para axustar a programación ao nivel dos estudantes.		
2. Detecta os coñecementos previos de cada unidade didáctica.		
3. Revisa, con frecuencia, os traballos propostos no aula e fóra dela.		
4. Proporciona a información necesaria sobre a resolución das tarefas e como pode melloralas.		
5. Corrixe e explica de forma habitual os traballos e as actividades dos alumnos e as alumnas, e dá pautas para mellóraa das súas aprendizaxes.		
6. Utiliza suficientes criterios de avaliación que atendan de xeito equilibrado a avaliación dos diferentes contidos.		
7. Favorece os procesos de autoevaluación e coevaluación.		
8. Propón novas actividades que faciliten a adquisición de obxectivos cando estes non foron alcanzados suficientemente.		
9. Propón novas actividades de maior nivel cando os obxectivos foron alcanzados con suficiencia.		
10. Utiliza diferentes técnicas de avaliación en función dos contidos, o nivel dos estudantes, etc.		
11. Emprega diferentes medios para informar dos resultados aos estudantes e aos pais.		

9. ACTIVIDADES DE SEGUEMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DA MATERIA PENDENTES

Non procede o seguimento desta materia como pendente dado que os alumnos que repiten 2º de bacharelato poderán matricularse só das materias pendentes ou optar por repetir curso completo, sendo evaluados nos dous casos según os apartados 4 e 7 expostos nesta programación .

10. ORGANIZACIÓN DOS PROCEDEMENTOS PARA ACREDITAR O ALUMNADO OS COÑECEMENTOS PREVIOS NECESARIOS

O alumnado que estea cursando a materia de Economía da Empresa de 2º de Bacharelato segundo o Decreto 86/2015, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia, no anexo VI, non necesita acreditar coñecementos previos. O non contemplar dito anexo continuidade entre a materia Economía de 1º de Bacharelato e Economía da empresa de 2º de Bacharelato.

11. AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS A ADOPTAR EN BASE OS SEUS RESULTADOS

Nas primeiras semanas do curso determinarase medidas a tomar en caso dalgunha necesidade educativa detectada nos alumnos a través da realización de actividades como a realización de test, cuestionarios, búsqueda de información interpretandoa e manifestando xuízos críticos. Ditas actividades realizaránse tanto de forma individual como en grupo (**neste curso non se farán grupos pola situación de pandemia do COVID-19)**. Non se poñerá nota.

Descrición do grupo despois da avaliación inicial

Á hora de formular as medidas de atención á diversidade e inclusión habemos de solicitar, en primeiro lugar, diversa información sobre cada grupo de alumnos e alumnas; como mínimo debe coñecerse a relativa a:

- O número de alumnos e alumnas.
- O funcionamento do grupo (clima da aula, nivel de disciplina, atención...).
- As fortalezas que se identifican no grupo en canto ao desenvolvemento de contidos curriculares.
- As necesidades que se puidesen identificar; convén pensar nesta fase en como se poden abordar *(planificación de estratexias metodolóxicas, xestión da aula, estratexias de seguimento da eficacia de medidas, etc.).*
- As fortalezas que se identifican no grupo en canto aos aspectos competenciais.
- Os desempeños competenciais prioritarios que hai que practicar no grupo nesta materia.
- Os aspectos que se deben ter en conta ao agrupar os alumnos e as alumnas para os traballos cooperativos.
- Os tipos de recursos que se necesitan adaptar no nivel xeral para obter un logro óptimo do grupo.

Necesidades individuais

A avaliación inicial facilítanos non só coñecemento acerca do grupo como conxunto, senón que tamén nos proporciona información acerca de diversos aspectos individuais dos nosos estudantes; a partir dela poderemos:

- Identificar os alumnos ou as alumnas que necesitan un maior seguimento ou personalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe. (Débese ter en conta aquel alumnado con necesidades educativas, con altas capacidades e con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar, etc.).
- Medidas organizativas que cómpre adoptar: Planificación de reforzos, situación de espazos e xestión de tempos grupais para favorecer a intervención individual.

- Establecense conclusións sobre as medidas curriculares que cómpre adoptar, así como sobre os recursos que se van empregar.
- Indicaselle o modelo de seguimento que se vai utilizar con cada un deles.
- Acoutase o intervalo de tempo e o modo en que se van avaliar os progresos destes estudantes.
- Compartese a información sobre cada alumno ou alumna co resto de docentes que interveñen no seu itinerario de aprendizaxe; especialmente, co titor ou titora.

12. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Un dos principios básicos que ha de ter en conta a intervención educativa é o da individualización, consistente en que o sistema educativo ofreza a cada estudante a axuda pedagóxica que este necesite en función das súas motivacións, intereses e capacidades de aprendizaxe. Xorde diso a necesidade de atender esta diversidade. No Bacharelato, etapa na que as diferenzas persoais en capacidades específicas, motivación e intereses adoitan estar bastante definidas, a organización do ensino permite que o propio alumnado resolva esta diversidade mediante a elección de modalidades e optativas. Con todo, é conveniente dar resposta, xa desde as mesmas materias, a un feito constatable: a diversidade de intereses, motivacións, capacidades e estilos de aprendizaxe que o alumnado manifesta. É preciso, entón, ter en conta os estilos diferentes de aprendizaxe do alumnado e adoptar as medidas oportunas para afrontar esta diversidade. Hai estudantes reflexivos (detéñense na análise dun problema) e estudantes impulsivos (responden moi rapidamente); estudantes analíticos (pasan lentamente das partes ao todo) e estudantes sintéticos (abordan o tema desde a globalidad); uns traballan durante períodos longos e outros necesitan descansos; algúns necesitan ser reforzados continuamente e outros non; hainos que prefiren traballar sós e hainos que prefiren traballar en pequeno ou gran grupo.

Dar resposta a esta diversidade non é tarefa fácil, pero si necesaria, pois a intención última de todo proceso educativo é lograr que o alumnado alcance os obxectivos propostos.

Como actividades de detección de coñecementos previos suxerimos:

- Debate e actividade pregunta-resposta sobre o tema introducido polo docente, co fin de facilitar unha idea precisa sobre de onde se parte.

- Repaso das nocións xa vistas con anterioridade e consideradas necesarias para a comprensión da unidade, tomando nota das lagoas ou dificultades detectadas.

- Introdución de cada aspecto lingüístico, sempre que iso sexa posible, mediante as semellanzas coa lingua propia do alumnado ou supervivencia nela.

Como actividades de consolidación suxerimos:

- Realización de exercicios apropiados e todo o abundantes e variados que sexa preciso, co fin de afianzar os contidos lingüísticos, culturais e léxicos traballados na unidade.

Esta variedade de exercicios cumpre, así mesmo, a finalidade que perseguimos. Coas actividades de recuperación-ampliación, atendemos non só ao alumnado que presenta problemas no proceso de aprendizaxe, senón tamén a aqueles que alcanzaron no tempo previsto os obxectivos propostos.

As distintas formas de agrupamiento do alumnado(**neste curso non se farán grupos pola situación de pandemia do COVID-19)**. e a súa distribución na aula inflúen, sen dúbida, en todo o proceso. Entendendo o proceso educativo como un desenvolvemento comunicativo, é de gran importancia ter en conta o traballo en grupo, recurso que se aplicará en función das actividades que se vaian a realizar ?concretamente, por exemplo, nos pequenos traballos de investigación, ou nos debates propostos?, pois consideramos que a posta en común de conceptos e ideas individuais xera unha dinámica creativa e de interese no alumnado.

Concederase, con todo, gran importancia noutras actividades ao traballo persoal e individual; en concreto, aplicarase nas actividades de sínteses/resumen e nas de consolidación, así como nas de recuperación e ampliación.

Habemos de acometer, pois, o tratamento da diversidade no Bacharelato desde dúas vías:

1. A atención á diversidade na programación dos contidos, presentándoos en dúas fases: a información xeral e a información básica, que se tratará mediante esquemas, resumos, glosarios, etc.

2. A atención á diversidade na programación das actividades. As actividades constitúen un excelente instrumento de atención ás diferenzas individuais do alumnado. A variedade e a abundancia de actividades con distinto nivel de dificultade permiten a adaptación, como dixemos, ás diversas capacidades, intereses e motivacións.

13. ELEMENTOS TRANSVERSAIS

As actividades previstas nesta materia para potenciar no alumnado o hábito da **lectura** son as seguintes:

- En cada unidade didáctica adicaselle unha hora na aula a lectura dun texto ou documento relacionado cos contidos de dita unidade. Posteriormente proponse preguntas o alumnado para determinar o nivel de comprensión e de relación cos contidos teóricos estudiados.

- Leense artígos de prensa relacionados con temas de actualidade.

- O estudio de cada unidade didáctica sempre se realiza facendo unha lectura na aula da mesma.

As actividades realizadas nesta materia que potencian e fomentan a **utilización das TIC** con fines didácticos son as seguintes:

- Proponse a alumnado a búsqueda de mensaxes, datos e informacións sobre determinados temas económicos actuais en INTERNET para que posteriormente formulen xuízos persoais e comprendan a importancia das decisións e o que implican para os diferentes axentes sociais.

- Dendo o Departamento de Economía informase na páxina web do Instituto dos contidos mínimos, procedementos de avaliación e sistema de cualificación desta materia.

- E promovese a participación do alumnado nun simulador De BOLSA, utilizando INTERNET,con cotizacións en tempo real.

A **expresión oral e escrita** potenciarase a través da realización de traballos sobre temas económicos xunto coa súa exposición. Ademáis para a súa presentación utilizaranse programas informáticos como o power point, fomentando a **comunicación audiovisual.**

O **espíritu emprendedor** fomentarase con propostas de realización de traballos en grupo donde deberán tomar decisións sobre a elección do grupo de taballo , do responsable do mesmo e do tema a traballar escollido entre varios ofertados polo profesor da materia-

Os obxectivos en **educación de valores** desta materia na búsqueda da consecución de competencias, son:

- Valorar a existencia de capacidades diferentes, aproveitando a sinerxia xerada o formar en determinadas actividades grupo de traballo, obtendo mellores resultados que si o traballo fose individual.

- Non a exclusión no grupo de traballo formado dentro da aula.

- Resolución de conflictos dados dentro da aula ou fora dela.

- Non permitir a utilización dunha linguaxe sexista.

- Promover a solidaridade entre os compañeiros, desterrando a idea da exclusión e da violencia na aula.

Ademais por avaliación adicarase unha hora lectiva a travallar con ferramentas didácticas que se poden atopar na dirección http://educaciónvalores.org, de onde sacarán información para na hora lectiva seguinte facer unha exposición por grupos e un debate sobre temas a elexir como: Acoso escolar, capacidades diferentes, coeducación e igualdade, convivencia, educación en valores, educación pola paz, educación intercultural, educación sexual e afectiva, solidariedade, experiencias, familias, fracaso escolar, género, globalización, homofobia, inmigración, interculturaliedade, linguaxe sexista, mediación, medio ambiente e obxectivos do milenio (pobreza, política educativa, profesorado, religiones, renovación pedagóxica, resolución de conflictos, salud, sexualidad, sida, TIC, tempo libre, violencia de xénero e adolescentes, violencia na aula e bullying).

ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA.

Entre os obxectivos do plan de convivencia no I.E.S. de Allariz, están:

- Preparar ós alumnos para a vida social adulta.

- Asumir e practicar valores cívicos e democráticos (respeto polos demáis, polo mobiliario e polos bens comúns, tolerancia crítica, solidariedade, dereitos humanos, medio natural, igualdade entre homes e mulleres, respeto a outras ideas, confesións e culturas...)

- Mellorar o clima escolar no I.E.S.

- Atender de xeito eficaz á diversidade.

Ás accións acometidas por este departamento para a consecución dos obxectivos son:

- Da nota de avaliación, o profesor poderá quitar 0,25 puntos por cada vez que o alumno manifeste un comportamento inadecuado na aula ou 1 punto si por dito comportamento o alumno é enviado xunto o profesor de garda ou o xefe de estudos. Dentro das manifestacións de comportamento inadecuado na aula consideranse aquelas contrarias os valores mencionados no apartado anterior desta programación.

- Travallar con ferramentas didácticas sobre a educación en valores previsto nesta programación.

14. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

As actividades que se propoñen son as seguintes:

Actividades complementarias:

- Charlas ou conferencias impartidas por emprendedores locais.

Previa ás conferencias realizaríase unha preparación dos alumnos informándolles sobre o relator invitado, a empresa á que representa e a actividade que desenvolve.

Actividades extraescolares:

- Olimpíada de Economía.

A Olimpíada é un concurso de carácter académico e educativo, cuxos obxectivos son incentivar e estimular o estudo da Economía entre os mozos, premiar o esforzo e a excelencia académica, divulgar os estudos de Economía, así como establecer vínculos estables entre as facultades, os centros de educación secundaria, os profesores de Economía do bacharelato e os alumnos.

15. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA

A posibilidades de reflexión do profesor sobre a sua programación levarase a cabo a través dun documento. Éste estará estructurado, terá en conta determinados elementos os que se poderá engadir outros aspectos que melloren a avaliación.

Algúns dos elementos que se ten en conta nese documento son:

a.- Análise sobre o grao de consecución dos obxectivos propostos.

b.- Determinar si a proposta de actividades foi a adecuada.

c.- Sinalar si foi necesario realizar alguhas adaptacións.

d.- Determinar si o tempo asignado o programa de actividades e tareas foi suficiente para o logro dos obxectivos.

e.- Estudio do clima da clase que se valorará por medio das interaccións positivas entre o profesor e os alumnos e os alumnos entre sí.

f.- Analizar o enfoque interdisciplinar cas posibilidades que presenta o traballo con outras áreas.

g.- E analizar o enfoque dos temas transversais máis afíns para fomentar e favorecelos a través desta materia.

Usaremos como **INDICADORES DE LOGRO** as seguintes rúbricas:

1. DESENVOLVEMENTO DA ENSINANZA

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
MENTO DA	1. Resume as ideas fundamentais discutidas antes de pasar a unha nova unidade ou tema con mapas conceptuais, esquemas...		
	2. Cando introduce conceptos novos, relaciónaos, se é posible, cos xa coñecidos; intercala preguntas aclaratorias; pon exemplos...		

	3. Ten predisposición para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fóra das clases.		
	4. Optimiza o tempo dispoñible para o desenvolvemento de cada unidade didáctica.		
	5. Utiliza axuda audiovisual ou doutro tipo para apoiar os contidos na aula.		
	6. Promove o traballo cooperativo e mantén unha comunicación fluída cos estudantes.		
	7. Desenvolve os contidos dunha forma ordenada e comprensible para os alumnos e as alumnas.		

2. SEGUIMENTO E AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINANZA-APRENDIZAXE

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
SEGUIMENTO E AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINANZA- APRENDIZAXE	1. Realiza a avaliación inicial ao principio do curso para axustar a programación ao nivel dos estudantes.		
	2. Detecta os coñecementos previos de cada unidade didáctica.		
	3. Revisa, con frecuencia, os traballos propostos na aula e fóra dela.		
	4. Proporciona a información necesaria sobre a resolución das tarefas e como pode melloralas.		
	5. Corrixe e explica de forma habitual os traballos e as actividades dos alumnos e das alumnas, e dá pautas para a mellora das súas aprendizaxes.		
	6. Utiliza suficientes criterios de avaliación que atendan de xeito equilibrado a avaliación dos diferentes contidos.		

	7. Favorece os procesos de autoavaliación e coavaliación.		
	8. Propón novas actividades que faciliten a adquisición de obxectivos cando estes non foron alcanzados suficientemente.		
	9. Propón novas actividades de maior nivel cando os obxectivos foron alcanzados con suficiencia.		
	10. Utiliza diferentes técnicas de avaliación en función dos contidos, do nivel dos estudantes, etc.		
	11. Emprega diferentes medios para informar dos resultados aos estudantes e aos pais.		